

MICHEL HOUELLEBECQ

KUŞATILMIŞ YAŞAMLAR

ROMAN

Çeviri: AYSEL BORA

2.
BASKI

MICHEL HOUELLEBECQ

Kuşatılmış Yaşamlar

Çeviren Aysel Bora

Can Yayınları

Birinci bölüm

*Gece ilerledi ve gündüz yaklaştı. şimdi
karanlığın içlerini üzerimizden atalım ve
nur silahlarını kuşanalım.*

Yeni Ahit, "Romalılar", 13:12

Cuma akşamı işten bir arkadaşın evinde akşam davetindeydim. Otuz kişi kadardık, yirmi beş-kırk yaşları arasında ara kadrolar sadece. Öyle bir an geldi ki, salak karının biri soyunmaya başladı. Tişörtünü, sonra sutyenini, arkasından eteğini çıkardı, bir yandan da suratına inanılmaz şekiller veriyordu. Birkaç saniye avuç içi kadar külotuyla dönüp durduktan sonra, yapacak başka bir şey bulamadığından tekrar giyinmeye başladı. Bu arada, hiç kimseyle yatmayan bir kız bu. Bu da davranışının abukluğunu iyice ortaya çıkarıyor.

Dördüncü votka kadehinden sonra kendimi kötü hissetmeye başladım ve gidip kanepenin arkasındaki minder yığınının üzerine uzandım. Hemen sonra iki kız gelip kanepeye oturdu. Hiç de güzel olmayan iki kız bunlar, servisin iki paçozu. Yemeği birlikte yiyecekler, çocukta dilin gelişimi konusunda kitaplar okuyorlar, bu tür zırvalar işte.

Ânında günün havadislerinin yorumuna geçtiler; işin aslı, servisten bir kız o gün işe kıçının tepesinde fena halde mini bir etekle gelmişti.

Bu konuda ne mi düşünüyorlardı? Çok iyi buluyorlardı bunu. Siluetleri bir gölge oyunundaki gölgeler gibi acayip irileşmiş bir halde gibi üstümdeki duvara vurmaktaydı. Sesleri sanki çok yukarılardan gelir gibiydi, sanki biraz Kutsal Ruh gibi. Aslında hiç iyi değildim, bu açık.

On beş dakika boyunca tatsız tuzsuz şeylerden konuştular. Yok o kız canı nasıl istiyorsa öyle giyinme hakkına sahipmiş de, yok bunun herifleri baştan çıkarma arzusuyla hiç ilgisi yokmuş da, yok bu sadece kendini iyi hissetmek içinmiş, kendi kendinin hoşuna gitmek içinmiş de, vs. Çöken feminizmden geriye kalan, içler acısı son artıklar. Hatta bir an yüksek sesle şu sözler çıkmış ağzımdan: "Çöken feminizmden geriye kalan içler acısı son artıklar." Ama beni duymadılar.

O kızı ben de fark etmiştim. Görülmeyecek gibi değildi. Üstelik servis şefininki bile kalkmış durumdaydı.

Tartışma sona ermeden uyuyakalmışım, ama berbat bir düş gördüm, iki paço, servisin ortasından geçen koridorda kol kola girmiş, bacaklarını havalara kaldırarak avaz avaz şarkı söylüyordu:

“Kıçı açık geziyorsam,

Sizi ayartmak için değildir!

Gösteriyorsam kıllı bacaklarımı,

Canım istediği içindiiir!”

Mini etekli kız bir kapı aralığında duruyordu, ama bu kez üzerinde gizemli ve sade, uzun, siyah bir elbise vardı. Gülümseyerek onlara bakıyordu. Omzuna servis şefini temsil eden dev bir papağan tünemişti. Kız ikide birde umursamaz ama işini bilen eliyle kuşun kamındaki tüyleri okşuyordu.

Uyandığımda halının üstüne kusmuş olduğumu fark ettim. Akşam eğlencesi bitmek üzereydi. Kusukları minder yığınlarıyla örtüp gizledim, sonra eve dönmeyi denemek üzere kalktım. O an arabamın anahtarlarını kaybetmiş olduğumu fark ettim.

2

Marceller arasında

İki gün sonra, bir pazar günüydü, yeniden o semte gittim, ama arabam gene bulunamadı. Aslına bakılırsa onu nereye park ettiğimi hiç hatırlamıyordum; pekâlâ bütün sokaklarda olabilir gibi geliyordu. Marcel-Sembat Sokağı, Marcel-Dessault... bir yığın Marcel. İnsanların yaşadığı

dikdörtgen binalar. Şiddetli bir kimlik izlenimi. Ama benim arabam neredeydi?

Marceller arasında dolanıp dururken, arabalara ve bu dünyanın işlerine karşı yavaş yavaş bir yorgunluk çöktü içime. Satın alındığından beri şu Peugeot 104 bana sıkıntıdan başka bir şey getirmemişti: defalarca ve pek de anlaşılmaz tamiratlar, hafif çarpmalar... Tabii ki karşı tarafın sürücülerini aldırılmaz havalara girip defterlerini çıkartarak işi karşılıklı anlaşmayla çözmekten yana oluyorlar ve şöyle diyorlar: "OKEY tamam"; ama aslında size nefret dolu gözlerle bakıyorlar: Bu berbat bir şey.

Hem sonra, aslına bakılırsa, ben işe metroyla gidiyordum; gidecek yer bulamadığımdan artık hafta sonları da bir yere ayrılmaz olmuştum; tatillerimde çoğu zaman işimi seyahat acenteleriyle hallediyordum, bazen de tatil köylerinde kalıyordum. Emile-Landrin Caddesi'nde ilerlerken kendi kendime sabırsızlıkla, "Şu araba ne işe yarıyor ki?" diye tekrarlayıp durdum.

Gene de bir hırsızlık ihbarında bulunma düşüncesi ancak Ferdinand-Buisson Bulvarı'na çıkınca aklıma geldi. Bu günlerde pek çok araba çalınıyor, özellikle de yakın banliyölerde: Hikâyem sigorta şirketince de, bürodaki arkadaşlar tarafından da kolayca anlaşıp kabul edilirdi. Aslında arabamı kaybettiğimi nasıl itiraf edebilirdim? Ânında adım dalgacıya çıkardı, hatta anormale, maskaraya; böylesi büyük ihtiyatsızlık olurdu. Böyle konular hiç şakaya gelmez; ününüz böyle anlarda oluşur, dostluklar bu durumlarda kurulup bozulur. Ben hayatı tanırım, deneyimliyim. Arabanızı kaybettiğinizi itiraf etmeniz, kendinizi düpedüz sosyal bütünden koparmanız demektir; o halde hırsızlık bahanesine sığınalım.

Akşamın ilerleyen saatlerinde yalnızlığım acı verecek biçimde elle tutulur bir hal aldı. Mutfak masasına, üzerine hafifçe Katalan usulü salçalı ton artığı bulaşmış sayfalar yayılmıştı. Konusu hayvanlar olan bir öyküyle ilgili notlardı bunlar; hayvan öyküleri tıpkı diğerleri gibi, belki diğerlerinden bile üstün edebi bir türdür; her neyse, ben hayvan öyküleri yazıyorum. Bu seferkinin başlığı "Bir İnekle Dişi Bir Tayın Söyleşileri", töre üzerine derin düşünceler de denebilirdi buna; Léon bölgesine yaptığım kısa bir iş gezisinden esinlenmiştim. İşte bu öyküden bir şeyler ifade edebilecek bir özet:

"Öncelikle Bröton ineğini ele alalım: Yıl boyunca düşlediği tek şey otlamaktır, o parlak burnu etkileyici bir düzenle inip kalkar, açık kahverengi gözlerindeki yürek burkucu bakışını hiçbir keder titreşimi bozamaz. Bütün bunlar yerinde gibi görünür, hatta bütün bunlar derin bir varoluş birliğine, ineğin dünyadaki varlığıyla kendi içindeki varlığı arasında pek çok bakımdan imrenilecek bir kimliğe işaret eder gibidir. Heyhat, bu durum karşısında filozof kendini yanılgıya düşmüş bulur ve önceden gidip bir doğabilimciden bilgi almadıysa, ne kadar yerinde ve derin bir sezgiye dayanarak çıkarmış olsa da, vardığı sonuçlar geçersiz kalmaya mahkûmdur. Gerçekten de, Bröton ineğinin doğası çift yönlüdür. Yılın bazı belli dönemlerinde (genetik programlamanın katı işleyişiyle açıkça belirtilmiştir) varlığında şaşırtıcı bir devrim olur. Böğürtüleri şiddetlenir, uzadıkça uzar, armoni dokuları bile zaman zaman zaman afallatıcı biçimde insanoğlunun çıkardığı kimi inleme seslerini hatırlatacak kadar başkalaşır. Hareketleri hızlanır, daha asabi olur, arada bir tırıs kalkar. O parlak düzgünlüğüyle, inorganik bir bilgeliğin mutlak devamlılığını yansıtmak için tasarlanmışa benzeyen burnu da dahil, kesinlikle şiddetli bir isteğin ıstırap veren etkisiyle kıvranıp büzülmeyen tek yeri yoktur.

Bilmecenin anahtarı çok basittir ve işte şudur: Bröton ineğinin arzuladığı şey (bu noktada hakkını vermek gerek, o, hayatının tek arzusunu bu şekilde ortaya koymaktadır) hayvan yetiştiricilerinin o hoyrat dilleriyle söyledikleri gibi, 'içlerini doldurtmaktır'. Onlar da az ya da çok doğrudan müdahale

ederek doldururlar hayvanın içini; bazı karmaşık heyecan sorunları pahasına da olsa yapay dölleme şıngası aslında bu işte boğanın penisinin yerini tutabilir. İnek her iki halde de sakinleşir ve baştaki dikkat kesilmiş o derin düşünce haline geri döner; şu var ki, birkaç ay sonra çok sevimli küçük bir danaya hayat vermiş olacaktır. Bu arada şunu da belirtelim ki, yetiştiricinin bütün çıkarı da bundadır.”

Doğal olarak yetiştirici Tanrı’yı simgelemekteydi. Dişi taya karşı mantığa sığmayan bir sempati beslediğinden, bir sonraki bölümden itibaren ona pek çok aygırın sonsuz hazzını vaat edecek, kibir günahının suçlusu inek ise yavaş yavaş yapay döllemenin tatsız zevklerine mahkûm edilecekti. Boynuzlugilin iç paralayan böğürmelerinin de Büyük Mimar’ın hükmünü yumuşatmayı başaramayacağı ortaya çıkacaktı. Dayanışma adına oluşturulan bir koyun delegasyonunun akıbeti de daha iyi olmayacaktı. Bu kısa öyküde sahneye konan Tanrı, görüldüğü üzere, bağışlayıcı bir Tanrı değildi.

3

Zor olan, kurallara göre yaşamının tam olarak yeterli olmaması. Gerçekten de kurallara uygun yaşamayı başarabilirsiniz (bazen kıl payı, son derece kıl payı, ama toplamda bunu başarabilirsiniz). Vergi kâğıtlarınız gününde hazırdır. Faturalarınız tam zamanında ödenmiştir. Kimlik kartınız olmadan şurdan şuraya asla adım atmazsınız (ve de kredi kartına özel küçük cüzdan olmadan)!!

Buna rağmen dostunuz yoktur.

Kural karmaşıktır, çokbiçimlidir. İş saatleri dışında yapılması gereken alışverişler, para çekmeniz (ve çoğu zaman beklemek zorunda kaldığınız) gereken bankamatikler vardır. Hepsinden önemlisi, hayatınızın farklı alanlarını düzene koyan kurumlara yönlendirmeniz gereken çeşitli ödemeler vardır. Üstelik hastalanabilirsiniz, bu da masraf kapısı ve yeni formaliteler demektir.

Gene de boş zaman kalır. Ne yapmalı? Bunu nasıl kullanmalı? Başkalarının hizmetine mi adanmalı kendini? Ama aslında başkaları sizi hiç ilgilendirmemektedir. Plak mı dinlemeli? Bu bir çözümdür ama yıllar geçtikçe müziğin sizi gitgide daha az heyecanlandırıldığını teslim etmeniz gerek.

En geniş anlamıyla el uğraşları bir çıkış yolu sunabilir. Ama mutlak yalnızlığınızın, her yeri kuşatan boşluk duygusunun, varlığınızın acı ve kesin bir felakete doğru yaklaştığı sezgisinin sizi somut bir ıstırap haline sürüklemek için yarıştığı o anların gitgide daha sık bastırmasını gerçekte hiçbir şey engelleyemez.

Gene de ölmeyi her zaman istemezsiniz.

Bir hayatınız olmuştur. Bir hayat yaşadığınız anlar olmuştur. Kuşkusuz, artık bunu pek iyi hatırlamıyorsunuzdur; ama bunu kanıtlayan fotoğraflar vardır. Şu herhalde ilkgençliğinizde çekilmiş olmalı ya da biraz daha sonra. O zamanlar yaşama iştahınız ne kadar da büyükmüş! Hayat size yepyeni olasılıklardan yana zengin görünürdü. Varyete şarkıcısı olabilir; Venezuela'ya gidebilirdiniz.

Daha da şaşırtıcı olanı, bir çocukluğunuz oldu sizin. Şimdi de salonun halısı üzerinde küçük askerleriyle oynayan yedi yaşındaki şu çocuğa bir bakın. Onu dikkatle incelemenizi istiyorum. Boşanmadan beri, babasız kaldı. Bir kozmetik firmasında önemli bir görevi olan annesini çok az görüyor. Gene de küçük askerleriyle oynuyor ve dünyayı ve savaşı temsil eden bu oyuncaklara duyduğu ilgi çok canlıya benziyor. Daha şimdiden bir parça sevgisiz kalmış, bu kesin; ama dünyayla nasıl da ilgileniyormuş gibi bir hali var!

Siz de dünyayla ilgilenmiştiniz. Çok zaman oluyor; bunu hatırlamanızı istiyorum sizden. Kurallar alanı size artık yetmez olmuştur; kurallar alanında daha fazla yaşayamazdınız artık; siz de böylece

savaş alanına girmek zorunda kaldınız. Tam olarak o âna geri gitmenizi istiyorum sizden. Bu çok zaman önceydi, öyle değil mi? Hatırlasanıza: Su soğuktu.

Şimdi kıydan açıktasınız: A, evet! Kıydan ne kadar da açıktasınız! Uzun zaman başka bir kıyı olduğuna inanmıştınız; artık böyle bir şey yok. Gene de yüzmeye devam ediyorsunuz ve yaptığınız her hareket sizi boğulmaya daha çok yaklaştırıyor. Soluğunuz kesiliyor, ciğerleriniz yanıyor. Su sanki gitgide daha soğumuş gibi geliyor size, daha da önemlisi gitgide daha acılaştırmış gibi. Artık çok genç değilsiniz. Şimdi öleceksiniz. Önemi yok. Ben buradayım. Sizin düşmenize izin vermem. Okumanıza devam edin.

Savaş alanına girişinizi bir kez daha hatırlayın.

Bundan sonraki sayfalar bir roman oluşturacak; kahramanı ben olan bir öyküler zinciri tasarlıyorum. Gerçekte kendi hayatımı anlatmayı seçmiş sayılmam: Ne olursa olsun, başka çarem yok. Gördüklerimi ne kadar yazmazsam, o kadar çok acı çekeceğim, belki de biraz daha fazla. Sadece biraz, bunda ısrar ediyorum. Yazmak hiç yatıştırmıyor. Olup bitenlerin altını çiziyor, onları sınırlıyor. Bir nebzecek tutarlılık, bir gerçeklik düşüncesi' getiriyor. Hep kanlı bir sis içinde debeleniyorsunuz ama tutunacak birkaç dal var. Kargaşa artık sadece birkaç metre ötenizde. Zayıf bir başarı gerçekte.

Okumanın o mutlak, o mucizevi gücüyle kıyaslandığında ne büyük bir karışıklık! Okumakla geçen bütün bir hayat bütün dileklerimin gerçekleşmesi demek olurdu; ben bunu daha yedi yaşındayken biliyordum. Dünyanın düzeni acı verici, yetersiz; değişecek gibi gelmiyor bana. Gerçekten, bütün bir hayat boyu okumak bana daha uygun düşerdi.

Bana böyle bir hayat verilmedi.

Otuz yaşına girdim. Çalkantılı bir başlangıçtan sonra eğitimimi başarıyla tamamladım; bugün ara kadroda yer alıyorum. Bilgiişlem hizmeti veren bir şirkette program analizcisiyim, net maaşım asgari ücretin 2,5 katını buluyor; bu da hoş bir alım gücü sayılır. Çalıştığım kuruluşun bünyesinde anlamlı bir terfi umut edecek durumdayım; elbette pek çok kişi gibi ben de bir müşterinin şirketine geçmezsem. Sonuçta kendimi sosyal konumumdan hoşnut sayabilirim. Buna karşılık cinsel plandaki başarılar daha sönük. Birçok kadınla birlikte oldum ama hepsi kısa sürdü. Ne güzellikten ne de kişisel çekicilikten nasibimi almadığımdan, ikide birde ruhsal çöküntü içine girdiğimden, kadınların öncelikli olarak aradıklarına hiç mi hiç uymuyorum. Bu yüzden bana organlarını açan kadınlarda daima hafif bir tutukluk hissetmişimdir; aslına bakılacak olursa, ben onlar için bir *ehvenişer* den başka bir şey değildim. Bu da, kabul edilecektir ki, kalıcı bir ilişki için ideal bir başlangıç sayılamaz.

iki yıl önce Véronique'ten ayrıldığımdan beri, aslında hiçbir kadınla tanışmadım; bu yönde yaptığım cılız ve kararsız girişimler, önceden kestirilebilir bir hezimetten öte bir sonuç getirmedi. İki yıl uzun bir zaman sayılır. Ama gerçekte, hele çalışıyorsanız, çok çabuk geçer. Herkes bunu doğrulayacaktır size: Çok çabuk geçiyor.

Sevimli okur dost, bizzat sizin de bir kadın olmanız mümkün. Kızmayın, bunlar olan şeyler. Zaten bu size söyleyeceklerimi hiçbir şekilde değiştirmez. Her türden okur, kabulümdür.

Niyetim ince ruhbilimsel dokunuşlarla sizi büyülemek değil. Mizah duygum ve keskin zekâmla sizden alkış kopartmakta da gözüm yok. Yeteneklerini, çeşitli ruh hallerini, karakter özelliklerini, vs. titizlikle betimlemekte kullanan yazarlar vardır. Beni bunların arasında saymayın. Belirgin biçimde farklılaştırılmış kişileri kamplara ayırmaya yönelik bütün bu gerçekçi ayrıntılar bana daima, bunu söylediğim için özür dilerim, tam bir zırva gibi gelmiştir. Herve'nin arkadaşı olan ama Gerard'a karşı birtakım gizli duygular besleyen Daniel. Ruhu Virginie'de hayat bulan Paul'un fantasmaları, kuzenimin Venedik yolculuğu... saatler geçer böyle. Aynen bir kavanozda birbirlerinin üstünde

yürüyen ıstakozları seyretmek gibi (bunun için bir balık lokantasına gitmek yeter). Zaten insanlarla pek az beraber oluyorum.

Kafamdaki başka türden felsefi amaca ulaşmak için, tam tersine benim olayları budayıp ayıklamam gerekecek. Sadeleştirmem. Bir alay ayrıntıyı bir bir yok etmem. Kaldı ki, bunu yaparken sadece tarihin gelişimi de bana yardımcı olacak. Dünya gözlerimizin önünde tektipleşiyor; iletişim araçları ilerliyor; konutların içi yeni donanımlarla zenginleşiyor. İnsan ilişkileri gitgide olanaksız hale gelmekte, bu da bir hayatı oluşturan öykülerin sayısını o oranda azaltıyor. Ve yavaş yavaş bütün ihtişamıyla ölümün yüzü belirliyor. Üçüncü binyıl iyi geliyor.

4

Bernard, oh Bernard

O pazartesi işe döndüğümde firmamın Tarım Bakanlığına bir paket program sattığını ve programın kurulumu için benim seçildiğimi öğrendim. Bunu bana Henry La Brette haber verdi (o bu y’’e çok önem veriyor, aynı şekilde soyadının iki sözcük halinde ayrılmasına da); benim gibi otuz yaşında olan Henry La Brette, benim doğrudan üstüm oluyor; genel olarak ilişkilerimiz içten içe bir düşmanlığın izlerini taşımakta. Sırf bu yüzden de, sanki bana zıt gitmekten kişisel bir zevk alıyormuşçasına pat-tadanak bu sözleşmenin birçok iş gezisini gerektirdiğini belirtmeden edemiyor: Rouen'a, La Roche-sur-Yon'a, daha bilmem nerelere. Bu ordan oraya gitmeler benim için daima birer kâbus olmuştur; Henry La Brette bunu bilir. Şöyle deyip bozabilirdim onu: Tamam, o zaman ben de istifa ediyorum; ama yapmadım.

Firmam, *işletme kültürü* sözü moda olmadan çok önce gerçek bir işletme kültürü (bir logo yaratımı, çalışanlara *sweatshirt*' ler dağıtılması, Türkiye'de özendirici seminerler) geliştirmişti. Kendi alanında gıpta edilecek bir üne sahip, başarılı bir işletme bu; her açıdan *esaslı bir kapı*. Aklıma estiği an istifa edecek değilim, anlarsınız.

Saat sabahın onu. Beyaz ve sakin bir büroda, işletmeye yeni giren, benden az buçuk genç birinin karşısında oturuyorum. Galiba adı Bemard. Sıradanlığı katlanılır gibi değil. Dur durak demeden paradan ve yatırım yapmaktan konuşuyor: menkul değerler, Fransız tahvilleri, konut kredileri... ne ararsan var. Hesabına göre enflasyondan az bir şey yüksek bir artış olacakmış. Biraz yoruyor beni; gerçekten ona bir türlü cevap veremiyorum. Bıyığı oynayıp duruyor. O bürodan çıkınca ortalığa tekrar sessizlik çöküyor. Hafiften ay yüzeyini andıran, tamamen altı üstüne getirilmiş bir semtte çalışıyoruz. On üçüncü bölgede bir yerde. Otobüsle geldiğinde insan kendini gerçekten de bir üçüncü dünya savaşından çıkmış sanır. Aslında öyle değil, bu sadece bir kent planlaması.

Pencerelerimiz gerçekten göz alabildiğine, balçık içinde, kazıklar dikili boş bir arsaya bakıyor. Birkaç bina iskeleti. Hareketsiz yapı vinçleri. Etraf sakin ve soğuk.

Bernard geri dönüyor. Ortamı neşelendirmek için oturduğum binanın pis koktuğunu anlatıyorum. Genelde insanlar bu pis koku hikâyelerinden hoşlanır, fark ettim bunu; hem bu sabah merdivenlerden inerken sahiden de iğrenç bir koku duymuştum. Her zaman pek hamarat olan temizlikçi kadın ne yapıyordu yani?

Bernard diyor ki: “Bir köşede ölüp kalmış bir faredir.” Bunu düşünmek, nedendir bilinmez, onu eğlendirmişe benziyor. Bıyığı hafifçe oynuyor.

Bir bakıma, zavallı Bernard. Hayatta ne yapabilir ki? FNAC’tan lazer diskler almak mı? Onun gibi birinin çocukları olmalıydı; çocukları olsaydı, sonunda o küçük Bernardlar kaynaşmasından bir

şeyler çıkartabileceği umut edilebilirdi. Ama hayır, adam evli bile değil. İşe yaramaz biri. Aslında bu iyi Bernard'ın, bu sevgili Bernard'ın acınacak bir hali yok. Hatta onun mutlu olduğunu bile düşünüyorum, elbette kendisine tanınan hak ölçüsünde; Bernard'ın kendi ölçüsünde.

5

Temasa geçiş

Daha sonra Tarım Bakanlığından Catherine Lechardoy adlı bir kızdan randevu aldım. Paket programın adıysa "Sycomore", yani yalancıçınar. Gerçek yalancıçınar ılıman soğuk bölgelerin bazı kesimlerinde yetişen, ince marangozlukta aranan, ayrıca tatlı bir özsu salgılayan bir ağaçtır; özellikle Kanada'da yaygındır. Sycomore programında C++ tabanlı bazı işlemlerle Pascal yazılımı kullanılıyor. Pascal, XVII. yüzyılda yaşamış bir Fransız yazarıdır, ünlü *Düşünceler* in yazarı. Bu, aynı zamanda, sağlam bir şekilde yapılandırılmış, benim de özellikle geçmişte hâkim olmayı öğrendiğim istatistik işlemlere uyarlanmış bir program dili. Sycomore programı çiftçilere hükümet yardımlarının ödenmesinde kullanılacaktı, Catherine Lechardoy'nun görevli olduğu alan da buydu, bilgiişlem alanı yani. O âna kadar Catherine'le hiç karşılaşmamıştık. Özetle, bir 'ilk temas'tı söz konusu olan.

Bilgisayar mühendisliği mesleğinin en büyüleyici yanı hiç kuşkusuz müşteri ilişkileridir; en azından işletme sorumlularının bir incir rakısının etrafında (Kuşadası'ndaki tatil köyünde yapılan son seminerde bunların havuz başı laflamalarına kulak misafiri olmuştum) altını çizmeye çalıştıkları budur.

Ben kendi payıma, yeni bir müşteriyle ilk temasta daima garip bir ürküntüye kapılıyorum; belli bir yapı içinde örgütlenmiş farklı insanlar olacaktır, bunlarla bir araya gelmeye alışmanız gerekecektir; berbat bir durum. Elbette deneyimlerim, âdetleri, fikirleri, zevkleri, hayata bakış biçimleri birbirinin tıpkısı değilse de tamamen benzeri olan insanlarla görüşme yapmaya gönderildiğimi çok çabuk öğretti. Yani kuramsal olarak korkulacak bir şey yok, hem buluşmanın mesleki karakteri de zararsızlığını ilke olarak sağlama bağlıyor. Buna rağmen, insanların -herhalde karşılarındakini kendilerine çok özel bireylermiş gibi davranmak zorunda bırakmak için- çoğu zaman ince ve nahoş çeşitlemelerle, kusurlarla, karakter özellikleriyle ve daha başka şeylerle farklı görünmeye bayıldıklarını da fark ettim. Sözelimi biri tenisten hoşlanır, öteki at binmeye meraklıdır, üçüncüsü ise golf oynadığını söyler. Üst kadrolardan bazıları ringa balığı filetosuna deli olurken, ötekiler nefret eder. Ne kadar kader varsa, o kadar da yaşanabilecek deneyim vardır. "Müşteriyle ilk temas"ın genel çerçevesi açıkça çizilmişse de, heyhat, bir belirsizlik payı daima mevcuttur.

Şimdiki görüşme için 6017 numaralı büroya geldiğimde Catherine Lechardoy yerinde yoktu. Bana bildirildiğine göre, "merkez sitedeki bir ayarlama" yüzünden oradan ayrılamamış. Oturup beklememi rica ettiler, ben de oturdum. Konuşmalar akşam Champs-Elysees'de meydana gelen bir saldırının etrafında dönüyordu. Bir kahvedeki bir sıranın altına bir bomba bırakılmıştı. İki kişi ölmüştü. Üçüncü bir kişinin bacakları parçalanmış, yüzünün de yarısı kopmuştu; kötürüm ve kör kalacaktı. Bunun ilk saldırı olmadığını öğrendim; birkaç gün önce de Belediye Sarayı'na yakın bir yere bırakılan bir bombanın patlaması sonucu elli yaşlarında bir kadın parça parça olmuş. Ayrıca bu bombaların, çeşitli cinayet suçlarından Fransa'da tutuklu bulunan başka Arap teröristlerinin serbest bırakılmasını talep eden Arap teröristleri tarafından bırakıldığını da öğrendim.

Saat on dokuzda doğru polis merkezine uğrayıp arabamın çalındığını bildiren bir şikâyet dilekçesi

vermem gerekiyordu. Catherine Lechardoy dönmemişti ve konuşmalara hiç katılmamıştım. Sanırım, temas bir başka güne kaldı.

Şikâyet dilekçemi daktiloda yazan müfettiş aşağı yukarı ben yaşıyordu. Görünüşe bakılırsa taşra kökenliydi, alyansı vardı. Kendi kendime karısının, varsa çocuklarının, kendisinin Paris’te mutlu olup olmadıklarını sordum. Kadın posta memuresi, çocuklar yuvada mıydı? Bilmek olanaksız.

Tahmin edilebileceği gibi biraz katı ve hayalleri tükenmiş biriydi: “Hırsızlıklar... bütün gün durmadan geliyor... hiç şans yok... hem bunların peşine fazla düşülmüyor...” Günlük deneyimlerinden süzülen bu basit ve doğru sözleri telaffuz ederken, ben de sempatiyle başımı sallıyordum; ama onun o ağır yükünü hafifletmek için yapabileceğim bir şey yoktu.

Gene de sonuna doğru, sanki o katı hali hafifçe olumlu bir tona büründü gibi geldi bana: “Pekâlâ, tekrar görüşürüz! Bakarsınız belki de bulurlar sizin şu arabayı! Bazen oluyor!..” Onun bu konuda biraz daha konuşmak istediğini düşünüyorum; ama söyleyebileceği başka hiçbir şey yoktu.

6

İkinci şans

Ertesi sabah bir hata yaptığımı öğrendim. Catherine Lechardoy’yı görmek için ısrar etmeliymişim; hiç açıklama yapmadan ayrılışım Tarım Bakanlığınca kötü algılanmış.

Ayrıca şunu da öğrendim - ve bu bir sürpriz: Bir önceki sözleşmedeki çalışmamdan tam olarak tatmin olmamışlar. Tarım Bakanlığıyla olan bu sözleşme bir bakıma bana tanınan ikinci bir şansmış. Servis şefim oldukça Amerikan dizisi havasında şöyle diyor bana: “Biliyorsunuz, bizler müşterinin hizmetindeyiz. Bizim mesleğimizde insana ikinci bir şans ne yazık ki çok ender tanınır...”

Bu adamı memnun edemediğime üzülüyorum. Çok yakışıklı. Hem kösnül, hem erkekçe bir yüz, kısa kesilmiş kır saçlar. Çok kaliteli bir kumaştan, güçlü kuvvetli ve bronzlaşmış göğüs kaslarını gösteren incecik beyaz gömlek. Verevine çizgili kravat. Mükemmel bir fizik kondisyonun belirtisi olan doğal ve kendinden emin hareketler.

İleri sürebileceğim -ve bana bir hayli cılız gelen- mazeret, arabamın çalınmış olması. Ben de ruhsal bir çöküntü içine girmişim gibi yapıyorum, bundan kurtulmak için derhal çaba göstereceğim, işte o zaman servis şefimde bir şeyler benden yana meylediyor; arabamın çalınması, belli ki onu üzüyor. Bilmiyormuş; nereden bilebilirmiş ki; şimdi daha iyi anlıyormuş. Ve ayrılırken, bürosunun kapısında ayakta, ayakları gümüş grisi kalın halı döşemenin içine gömülmüş bir halde, heyecanla bana "dayanmamı" söyleyecek.

7

Catherine, küçük Catherine

Good times are coming

I hear it everywhere I go

Good times are coming

But they’re sure coming slow.¹

NEIL YOUNG

Tarım Bakanlığındaki danışma memurunun üstünde gene deri mini etek var; ama bu kez 6017 numaralı büroyu bulmak için ona ihtiyacım yok.

Catherine Lechardoy en başından beri benim bütün tahminlerimi doğruluyor. Yirmi beş yaşında, iki yıllık bilgiişlem diploması, önde çürük dişler; saldırganlığı afallatıcı: “Umarız, çalışır sizin şu program! Geçen defa sizden aldığımız gibiyse... tam bir rezillikti. Sonuçta ne satın alınacağına karar veren ben değilim elbette. Ben anaç tavuğum, başkalarının salaklıklarını örtmek için buradayım..” vs.

Ona neyin satılacağına benim karar vermediğimi açıklıyorum. Ne de neyin imal edileceğine. Aslında hiçbir şeye karar verdiğim yok. Ne o ne de ben, ne konuda olursa olsun, karar verme durumunda değiliz. Ben sadece ona yardım etmeye, kullanma talimatıyla ilgili kitapçıklardan vermeye, onunla birlikte bir eğitim programını işlerliğe koymaya geldim.. ama bunların hiçbiri onu sakinleştirmiyor. Öfkesi şiddetli, öfkesi derin. Şimdi de yöntembilimden söz ediyor. Ona göre, herkes yapılanmış bir programlamaya dayalı sağlam bir yöntembilime göre hareket etmeliymiş, oysa bunun yerine anarşi varmış; programlar gelişigüzel yazılıyormuş; herkes başkalarını hiç umursamadan kendi bildiğini okuyormuş, anlaşma diye bir şey yokmuş, genel proje diye bir şey yokmuş, uyum yokmuş; Paris korkunç bir kentmiş; insanlar birbirleriyle görüşmüyormuş; işleriyle bile ilgilenmiyorlarmış; her şey yüzeyselmış; saat on sekiz dedi mi herkes evine dönüyormuş; iş bitmiş bitmemiş kimsenin umurunda değilmiş.

Gidip kahve almamızı öneriyor. Kabul ediyorum tabii. Kahve otomatı. Bozukluğum yok, bana iki frank veriyor. Kahve berbat, ama bu onun hızını kesmiyor. Paris'te insan sokakta yere düşüp geberse, kimse dönüp bakmazmış. Onun memleketi Béarn'da öyle değilmiş. Her hafta sonu Béarn'daki evine dönüyormuş. Akşamları da işinde ilerlemek için CNAM'da² kurslara gidiyormuş. Üç yıl sonra belki de mühendislik diplomasını alabilecekmış.

Mühendis. Ben mühendisim. Bir şeyler söylemem lazım. Sesimi hafifçe alçaltarak soracak oldum:

“Ne kursları?”

“İşletme denetimi, etken analizi, algoritma, mali muhasebe kursları.”

"Bu epeyce çalışmak ister” diyorum, azıcık dalgın bir tonda.

Evet, çok çalışmak gerekiyormuş ama çalışmak korkutamazmış onu. Akşamları çoğu zaman ödevlerini yapmak için gece yarısına kadar çalışıyormuş. Ne olursa olsun insan hayatta bir şeyler için dövüşmeliymiş, o hep böyle düşünürmüş.

Bürosuna dönüşte merdivenlerden çıkıyorduk. İçimden, "Öyleyse dövüş bakalım, küçük Catherine...” diyorum hüznle. Gerçekten de pek güzel sayılmaz. Çürük dişleri yetmezmiş gibi, donuk saçları, öfkeyle parıldayan ufacık gözleri var. Görünürde ne göğüs ne kalça. Tanrı gerçekten de ona karşı pek nazik davranmamış.

Ben çok iyi anlaşıcağımızı düşünüyorum. Onda her şeyi düzenlemeye, her şeyi bildiği gibi yönetmeye kararlı bir hava var; bana düşen tek iş oraya gidip kursumu vermek. Bu bana fevkalade uyuyor; ona karşı çıkmak için en küçük bir istek duymuyorum. Onun bana âşık olacağını sanmam; ne olursa olsun bir erkekle bir şeyler denemeye kalkacak halde olmadığı izlenimini aldım.

Saat on bire doğru büroya yeni biri giriyor. Adı Patrick Leroy ve görünüşe bakılırsa Catherine'le aynı büroyu kullanıyor. Hawaii gömlek, kalçalara oturuken blucin ve kemerinden sarkan ve yürüdükçe ses çıkaran bir anahtarlık. Biraz geberikmiş, öyle dedi bize. Geceyi bir caz kulübünde bir arkadaşıyla geçirmiş, "iki yavru kaldırmayı” başarmışlarmış. Yani memnun.

Öğlene kadar kalan zamanı telefon etmekle geçirecek. Yüksek sesle konuşuyor.

Üçüncü telefonun ortasında aslında oldukça üzücü bir konuya girecek: Onun ve telefon ettiği kız arkadaşının ortak arkadaşları olan bir kız bir trafik kazasında ölmüş. İş daha da vahim hale getiren,

aracı kullananın "le Fred" diye söz ettiği üçüncü bir arkadaş olmasıymış. Ve le Fred sapasağlammış.

Bütün bunlar kuramsal olarak son derece üzücü şeyler ama o, sorunun bu yanını, ayakları masanın üzerinde ve günün son modası sözlerle vurdumduymaz bir bayağılıkla geçiştirmeyi başaracak: "Süper şeker bir kızdı Nathalie... Üstelik tam bir afet. Yok oldu, kayıp... Cenazeye gittin mi sen? Ben biraz korkarım cenazelerden... Neye yaradığına gelirsek... Bak dedim kendi kendime, gene de ihtiyarlar için belki... Le Fred orda mıydı? O ibne hep dörtayak üstüne düşer zaten."

Yemek saatini gerçek bir rahatlamayla karşıladım.

Öğleden sonra "Bilişim Dersleri" servisinin şefiyle görüşmem gerekiyordu. Neden gerektiğini gerçekten bilmiyordum. Her halükârda benim ona söyleyeceğim hiçbir şey yoktu.

Boş, hafiften loş bir büroda bir buçuk saat bekledim. Biraz da orada bulunuşumu açık etme korkusuyla gerçekten de ışığı yakmak gelmedi içimden.

Beni bu büroya yerleştirmeden önce elime "Tarım Bakanlığı Bilişim Planı Yönetim Şeması" başlıklı okkalı bir rapor tutuşturmuşlardı. Ne içindi, bunu da bilmiyordum. Bu belgenin benimle hiçbir ilgisi yoktu. Girişten çıkardığım kadarıyla "Bir hedef kitle girişiminde tasarlanan farklı model senaryolarının öntanımı üzerine dene-me'ye adanmıştı. Hedefler de "temenni babında daha titiz bir analizle savunulur nitelikte olup", sözelimi çiftçilere destek politikasının yönlendirilmesi, tarıma karşı Avrupa düzeyinde rekabete daha dayanıklı bir sektörün geliştirilmesi, taze ürünler alanında ticari dengenin düzeltilmesi gibi şeylerdi... Raporu hızlı hızlı karıştırıp kurşunkalemle eğlenceli cümlelerin altını çizdim. Mesela: "Stratejik düzey dağıtılan heterojen altsistemlerin katılımıyla oluşturulmuş küresel bir bilgi sisteminin gerçekleştirilmesinden ibarettir." Ya da: "Orta vadede hedefe yönelen bir database'le sonuçlanan örgütsel bir dinamik içinde kurallara dayalı bağlantılı bir modelin yürürlüğe konulması acil görünmektedir." Sonunda bir sekreter gelip toplantının uzayacağını ve maalesef şefinin beni bugün kabul etmesinin olanaksız olduğunu haber verdi.

Ben de eve döndüm. Mademki param ödeniyor, ha ha ha!..

Sevres-Babylone Metrosu'nda tuhaf bir duvar yazısı gördüm: "Tanrı adaletsizlik değil, eşitsizlik istedi," diyordu yazıda. Kendi kendime Tanrı'nın niyetlerini bu kadar iyi bilen bu kişinin kim olduğunu sordum.

8

Hafta sonları genelde kimseyle görüşmem. Evde kalır, biraz ortalığı derler toparım; uslu uslu bunalıma girmekteyim.

Bu arada bu cumartesi saat yirmi ile yirmi üç arasında sosyal bir olay var. Bir Meksika restoranında rahip bir arkadaşla yemek yiyeceğim. Restoran iyi; bu yönde bir sorun yok. Ama arkadaşım hâlâ arkadaşım mı acaba?

Aynı okulda okuduk; yirmi yaşındaydık. Gencecik insanlar. Şimdi otuzum uzdayız. Mühendislik diplomasını alır almaz o papaz okuluna girdi; kendine başka bir yol seçti. Bugünse Vitry'de rahip. Kolay bir kilise çevresi değil.

Ben barbunyalı tortilla yiyorum, Jean-Pierre Buvet ise bana cinsellikten söz ediyor. Ona göre bizim toplumun erotizme karşı gösterir gibi yaptığı (reklamlar, magazin dergileri, genel olarak medya kanalıyla) ilgi tamamen uydurmaymış. İnsanların çoğu aslında bu konudan oldukça çabuk sıkılıyormuş; ama tuhaf bir ikiyüzlülükle tersini iddia ediyorlarmış.

Konuyu tezine getiriyor. "Bizim uygarlığımız," diyor, "yaşamı tüketmekten hasta." Yaşamaya duyulan iştahın çok büyük olduğu XIV. Louis devrinde resmi kültür, hazzın ve tenin mahkûm

edilmesinde ısrarlıydı; eğlence hayatının ancak eksik sevinçler sunabildiğini, tek gerçek huzur ve mutluluk kaynağının Tanrı'da olduğunu hatırlatıyordu. "Böyle bir söylem" diye vurguluyor arkadaşım, "bugün hoş görülemez. Bizim serüvene ve erotizme ihtiyacımız var, çünkü bizlerin hayatın muhteşem ve coşku verici olduğunu tekrar tekrar söylediğimizi duymaya ihtiyacımız var; bu konuda biraz kuşkuluyuz da ondan."

Onun bana, bu yaşam tükenişinin çok uygun bir simgesi gözüyle baktığı izlenimine kapılıyorum. Cinsellik yok, hırs yok; gerçek anlamda eğlence de yok. Ona ne cevap vereceğimi bilemiyorum; herkesin bir parça böyle olduğunu düşünüyorum. Ben kendimi normal biri olarak görüyorum. Yani belki tam olarak değil, ama kim tam olarak normal ki, ha? Diyelim ki, normallik oranı yüzde 80.

Bir şey söylemek için, günümüzde herkesin ister istemez hayatının şu ya da bu ânında bir hiç olduğu izlenimine kapıldığına dikkatini çekiyorum. Bu konuda hemfikiriz.

Sohbet tıkanıp kalıyor. Ben pelteleşmiş makarnamı geveliyorum. O bana yeniden Tanrı'ya kavuşmamı ya da bir psikanalize başlamamı öğütlüyor; yaklaşımıyla irkiliyorum. O açıklıyor, durumumla ilgileniyormuş; gidişatımın kötü olduğunu düşünür gibi bir hali var. Yalnızım, çok, çok yalnızım; ona göre bu doğal değil.

Bir içki alıyoruz; o kartlarını açıyor. Ona göre isa tek çözüm; hayatın kaynağı. Zengin ve capcanlı bir hayatın. "Tanrısal doğanı kabul etmelisin!" diye bağıyor; yandaki masadan dönüp bakıyorlar. Kendimi biraz yorgun hissediyorum; bir çıkmaza girmiş gibiyiz. Ne olur ne olmaz diye gülümsüyorum. Fazla arkadaşım yok, bunu da kaybetmek istemiyorum. "Tanrısal doğanı kabul etmelisin..." diye tekrarlıyor daha yavaş bir sesle; gayret edeceğime dair söz veriyorum. Birkaç cümle ekliyorum, orta nokta bulma çabasımdayım.

Daha sonra birer kahve ve herkes kendi evine. Sonuçta iyi bir akşamdı.

9

Şimdi, olasılıkla akaju taklidi, oldukça şirin oval bir masanın etrafında altı kişi toplanmış. Koyu yeşil perdeler çekilmiş; insan kendini neredeyse küçük bir kabul salonunda sanacak. Birden toplantının öğlene kadar süreceğini hissediyorum.

Tarım Bakanlığının baştemsilcisi, mavi gözlü, genç biri, küçük yuvarlak gözlükleri var; öğrenciliğinin üzerinden henüz çok zaman geçmemiş olmalı. Gençliğine rağmen şaşırtıcı bir ciddiyet izlenimi bırakıyor. Bütün bir öğleden önce, bazen en beklenmedik anlarda notlar alacak. Görünüşe bakılırsa bir şef olmalı ya da en azından gelecekteki şef.

Bakanlığın ikinci temsilcisi, *Beşler Kulübü*'nün ciddi profesörleri gibi çember sakallı, orta yaşlı bir adam. Yanında oturan Catherine Lechardoy üzerinde büyük bir etkisi varmışa benziyor. Adam bir kuramcı. Yapacağı bütün müdahale, yöntembilimin ve daha genel olarak da eyleme geçmeden önce enine boyuna düşünmenin önemi konusunda hizaya davetten ibaret olacak. Ben bunun için bir neden göremiyorum: Program çoktan satın alındı, artık düşünmeye gerek yok ama bunu söylemeyip kendimi tutuyorum. Anında hissediyorum ki, adam beni sevmiyor. Aşkını kazanmak için ne yapmalı? Toplantı boyunca, onun müdahalelerini sanki önümde birdenbire şaşırtıcı, bilgelik dolu, engin ufuklar açılmış gibi, biraz salakça bir hayranlık ifadesiyle sık sık desteklemeye karar veriyorum. Normal olarak, benim doğru yolda ilerlemek için onun emirleri altına girmeye hazır, iyi niyetli bir oğlan olduğum sonucuna varmış olmalı.

Bakanlığın üçüncü temsilcisi, Catherine Lechardoy. Zavallı kızcağızın bugün biraz mahzun bir hali var; son defaki o kavgacı tavrı onu tümenden terk etmiş gibi, durmadan gözlüklerini siliyor. Hatta acaba

ağladı mı diye geçiriyorum içimden; onun sabah yapayalnız giyinirken hıçkırarak ağladığını çok net hayal edebiliyorum.

Bakanlığın dördüncü temsilcisi, sosyalist çiftçi karikatürüne benzeyen biri: Arazide araştırma yapmaktan geliyormuş gibi, çizme ve parka giymiş; koca bir sakalı var ve pipo içiyor; onun oğlu olmak istemezdim. Masaya gözlere sokarcasına *La fromagerie devant les techniques nouvelles*³ başlıklı bir kitap koymuş. Onun burada ne işi olduğunu anlayamıyorum, ele alınacak konu hakkında hiçbir şey bilmediği çok açık; belki de bir işçi temsilcisidir. Ne olursa olsun, havayı gerginleştirmeyi ve “asla hiçbir yere varamayan bu toplantıların yararsızlığı” ya da “bakanlık bürolarında seçilen ve işleyişte insanların reel ihtiyaçlarına asla cevap vermeyen bu programlar” üzerine tekrar tekrar görüş belirterek pürüz çıkartmayı iş edinmişe benziyor.

Onun karşısında bizim şirketten, adamın bile bile abarttığına, hatta tamamen şaka ettiğine inanıyormuş gibi yaparak bıkmadan usanmadan itirazlarına karşılık veren -bana göre oldukça beceriksizce- biri var. Bu benim üstlerimden biri; adı galiba Norbert Lejailly. Onun burada olacağını bilmiyordum ve varlığının bana neşe kattığını da söyleyemem. Bu adam tıpatıp bir domuzun suratına ve davranışlarına sahip. Uzun uzun ve gevrek gevrek gülmek için en küçük bir fırsatı bile kaçırmıyor. Gütmeyi değilse yavaş yavaş ellerini ovuşturuyor. Toplu, hatta şişman ve tutarlı hiçbir temeli olmayan kendinden hoşnut hali sürekli sinirime dokunuyor. Ama bu sabah kendimi gerçekten iyi hissediyorum, hatta iki kez, onun o esprili sözlerine yankı halinde onunla birlikte güleceğim.

Toplantı boyunca yedinci bir şahıs da zaman zaman görünerek yargıçlar kurulunu neşelendiriyor. Tarım Bakanlığında “Bilişim Araştırmaları” servis şefiymiş, geçen gün görüşemediğim adam. Adam genç ve dinamik patron kişiliğinin çok heyecanlı, abartılı bir örneğini canlandırmayı görev edinmişe benziyor. Bu alanda daha önce görme fırsatını bulduklarımı fersah fersah geride bırakıyor. Sanki sahiden de iliklemeyle zaman bulamamış gibi yaka bağı açık, yana doğru çarpılmış kravatıysa koşuşmasının rüzgârından kat kat olmuş gibi. Gerçekten de, adam koridorlarda yürümüyor, kayıyor. Uçabilse, uçacak. Sanki doğrudan havuzdan çıkıp gelmiş gibi yüzü parlıyor, saçları darmadağın ve ıslak.

İçeri girer girmez bizi fark ediyor, beni ve şefimi; nasıl olduğunu anlayamadan, şimşek hızıyla yanımızda bitiyor; o on metreyi beş saniyeden az bir zamanda kat etmiş olmalı, her neyse, ben onun ordan oraya geçişini takip edemedim.

Elini omzuma koyuyor ve tatlı bir sesle konuşarak geçen gün beni boşuna beklettiği için ne kadar üzgün olduğunu söylüyor; ona bir Madonna tebessümüyle gülümsüyorum, önemli olmadığını, onu anlayışla karşıladığımı ve er geç görüşeceğimizi söylüyorum. Samimiyim. Çok sevgi dolu bir an bu; o bana, sadece bana doğru eğilmiş; uzun bir ayrılıktan sonra hayatın yeniden birbirlerine kavuşturduğu iki sevgili olduğumuz sanılabilir.

Toplantı sırasında iki defa daha görünecek ama her defasında kapı eşiğinde kalıp sadece gözlüklü genç tipe hitap edecek. Lafa her defasında, bizleri rahatsız ettiği için özür dileyerek sevimli bir gülüşle başlıyor; içini kaynatan gerilim kendisine uzun süre ayakta kalmayı yasaklamış gibi tek bacağından kuvvet alarak kapı kanatlarına yaslanıp eşikte duruyor.

Toplantının kendisinden pek az şey hatırlıyorum; sonuç olarak son çeyrek saatte, yemeğe çıkmadan önce çabuk tarafından, taşra için bir eğitim takviminin yürürlüğe konması dışında hiçbir somut karar alınamadı. Oraya gidecek kişi ben olduğumdan, doğrudan beni ilgilendiriyor bu; hal böyle olunca, daha o akşam kaybedeceğim bir kâğıda acele tarihleri ve seçilen yerlerin adını not ediyorum.

İşin bütünü ertesi gün kuramcıyla yapılan bir brifing sırasında bana tekrar açıklanacak. Böylece

bakanlığın (doğru anladıysam, onun tarafından yani) üç aşamalı, karmaşık bir eğitim sistemi düzenlediğini öğreniyorum. Birbirini tamamlayan, ama organik olarak bağımsız yapıların iç içe geçirilmesiyle, kullanıcıların ihtiyaçlarına daha iyi cevap vermek söz konusu. Bütün bunlar elbette ince bir zekânın izlerini taşıyor.

Somut olaraksa, beni önce iki haftalık bir süre için Rouen'a, arkasından bir haftalığına Dijon'a, daha sonra da dört günlüğüne La Roche-sur-Yon'a götürecek bir yolculuğa çıkacağım. 1 Aralık günü hareket edip "bayramı aile arasında geçirebilmem" için, Noel'de döneceğim. insani yan unutulmamış yani. Muhteşem.

Bu arada bu çalışmaları yaparken yalnız olmayacağımı da öğreniyorum - ve bu bir sürpriz. Şirket sonunda iki kişi göndermeye karar vermiş. Yani ikili çalışacağız. Kuramcı, insanın içine sıkıntı veren bir sessizlikte, tam yirmi beş dakika boyunca, ikili çalışmanın avantajlarıyla sakıncalarını sıralıyor. Sonuç olarak, *kıl payıyla* avantajlar ağır basmışa benziyor.

Benimle gelmesi düşünülen ikinci kişinin kim olduğu hakkında hiç bilgim yok. Herhalde tanıdığım biridir. Her halükârda hiç kimse bana önceden haber vermeyi gerekli görmedi.

Kuramcı, öne sürdüğü benzer bir görüşten ustaca yararlanarak bu ikinci kişinin (kim olduğu sonuna kadar bir sır olarak kalacak) burada bulunmamasının ve hiç kimsenin onu çağırmaya gerek görmemiş olmasının üzücü olduğuna dikkat çekiyor. Düşüncesini daha da ileri götürüp işi üstü kapalı olarak bu koşullarda benim varlığımın da gereksiz olduğunu ya da en azından sınırlı bir yararı olduğunu ima etmeye vardiıyor. Ben de aynen böyle düşünüyorum.

10

J.-Y. Frehaut'ya göre özgürlük Dereceleri

Daha sonra şirket merkezine döndüm. İyi karşıladılar beni; görünüşe bakılırsa, işletmedeki konumumu sağlamlaştırmayı başarmışım.

Servis şefim beni bir kenara çekiyor; bana bu sözleşmenin ne kadar önemli olduğunu açıklıyor. Benim sağlam bir çocuk olduğumu biliyormuş. Arabamın çalınması hakkında acı bir gerçeklikte bir-iki laf ediyor. Sıcak içecek otomatının yanında erkek erkeğe, sohbet havasında bir konuşma bu. Ondaki insan kaynaklarını yönetme konusundaki büyük profesyoneli keşfediyorum; içimde gülücükler açıyor. Adam bana gitgide daha hoş görünüyor.

Öğleden sonra ilerleyen saatlerde Jean-Yves Fre-haut'nun bürodaki veda partisine katılacağım. Şef, onun şirketten ayrılan değerli bir eleman olduğunu vurguluyor; üstün meziyetleri olan teknik bir adam. Kuşkusuz bundan sonraki meslek yaşamında, en azından şimdikine damgasını vuran başarılarla eşdeğer başarılar kazanacak; onun için dilediği en kötü şey buymuş şefin. Ve ne zaman isterse dostluk pınarından içmek için uğramalıymış! "İnsanın ilk işini unutmaması çok zordur," diye de çapkın bir tonla bağlıyor sözünü: İlk aşk gibi bir şeymiş biraz. O an kendi kendime, acaba o da mı içkiyi fazla kaçırdı, diye soruyorum.

Kısa alkışlar. J.-Y. Frehaut'nun etrafında bir hareketlenme oluyor; o da memnun mesut, kendi etrafında yavaşça dönüyor; bu oğlanı biraz tanırım; üç yıl önce işletmeye aynı zamanda gelmiştik; aynı odayı paylaşıyorduk. Bir keresinde uygarlıktan söz etmiştik. Toplum içi bilgi akışındaki çoğalmanın aslında iyi bir şey olduğunu söylüyordu - ve bir anlamda da buna gerçekten inanıyordu. Özgürlük, bireyler, projeler, kurumlar, hizmetler arasında karşılıklı, değişik bağlantılar kurabilmekten başka bir şey değilmiş. Ona göre ne kadar seçenek varsa o kadar da özgürlük varmış.

Katılar mekaniğinden alma bir metaforla, bu seçeneklere özgürlük dereceleri adını veriyordu.

Hatırlıyorum, ana birimin yanında oturmuştuk. Klimadan hafif bir vınlama sesi yükseliyordu. Toplumu bir çeşit beyinle, bireyleriye aslında azami karşılıklı iletişim kurması temenni edilen beyin hücreleriyle kıyaslıyordu. Ama yakıştırma orada bitiyordu. Çünkü o bir liberaldi ve beyin için son derece gerekli olan birleştirme projesine hiç de taraftar değildi.

Kendi hayatı, bunu daha sonra öğrenecektim, son derece işlevseldi. 15. Bölge'de bir stüdyo dairede oturuyordu. Isınma kiraya dahildi. Oraya ancak yatmadan yatmaya uğruyordu, çünkü gerçekten de çok çalışıyordu - ve çoğu zaman da mesai saatlerinin dışında *Mikrosistemler*'i okuyordu. Onun açısından şu malum özgürlük dereceleri, akşam yemeğini sanal sistemle ısmarlamak (o sıralar yeni olan, son derece dakik bir saatte ve görece kısa denilebilecek bir zamanda evinize sıcak yemekler getiren bu servise abone olmuştu) olarak özetlenebilirdi.

Akşamları onu masasının sol köşesine yerleştirdiği aleti kullanarak yemek siparişini verirken seyretmek hoşuma giderdi. Erotik mesajlar konusunda takılırdım ona; ama gerçekte onun bakır olduğundan emindim.

Bir anlamda mutluydu. Haklı olarak kendini teleiletişim devriminin başrol oyuncusu gibi hissediyordu. Gerçekten de, bilişimin gücünün her yükselişini, bilgi ağının küreselleşmesine doğru atılan her adımı, kendi kişisel zaferiymiş gibi duyuyordu. Sosyalistlere oy veriyordu. Ve tuhaftır, Gauguin'e bayılıyordu.

11

Jean-Yves Frehaut'yu bir daha hiç göremeyecektim; hem zaten, neden görecektim ki? Aslında birbirimize pek de *sempati* beslemiyorduk. Zaten, ilişkiler sıcak bir havada başlasa bile, günümüzde *az görüşülüyor*. Bazen hayatın genel görünümüne değinen hararetli sohbetler oluyor; hatta bazen sıcak bir kucaklaşma oluveriyor. Tabii karşılıklı telefon numaraları alınır verilir ama genelde insanlar birbirlerini çok az ararlar. Hatta hatırlansa ve tekrar görüşülse bile baştaki coşkunun yerini süratle bir hayal kırıklığı ve isteksizlik alır. İnanın bana, ben hayatı tanırım; her şey tamamen tıkanır kalır.

İnsan ilişkilerindeki bu adım adım siliniş, romana birtakım sorunlar getirmiyor değil. Sahiden de yıllarca süren, etkilerini kimi zaman kuşaklar boyu hissettiren o ateşli ihtiraslar bugün nasıl anlatılacaktı? *Uğultulu Tepelerden* çok uzaklardayız, en hafif ifadesiyle bu böyle. Roman biçimi, kayıtsızlığı ve hiçliği resmetmek için tasarlanmamıştır; daha düz, daha özlü ve daha donuk bir söylem icat etmek gerekecektir.

İnsan ilişkilerinin gitgide olanaksızlaşması, elbette Jean-Yves Frehaut'nun ateşli savunucusu olduğu özgürlük derecelerindeki bu yükseliş yüzündendir. Kendisinin, bundan eminim, hiçbir *ilişkisi* olmamıştır; özgürlük hali uç noktalardaydı; kızarak söylemiyorum bunu. Söyledim, o mutlu bir adamdı; gene de onun bu mutluluğuna gıpta etmiyorum.

Jean-Yves Frehaut'nun dahil olduğu bu bilişim düşünürleri türü, sanıldığından daha nadir. Orta boy her işletmede bunlardan bir, nadiren de iki adet bulunabilir. Üstelik insanların çoğu her ilişkinin, özellikle de her türlü insan ilişkisinin bir bilgi alışverişine *indirgendiğini* az çok kabul ediyor (elbette, nötr olmayan, yani ödüllendiren ya da cezalandıran karakterdeki mesajlar da bilgi kavramı içine alınırsa). Bu koşullarda bir bilişim düşünürü derhal sosyal evrim düşünürüne dönüşecektir. Söylemi çoğu kez parlak, bu yüzden de ikna edici olacaktır; hatta kendisi buna duygusal bir boyut bile katacaktır.

Ertesi gün -gene bir veda partisi nedeniyle ama bu kez Tarım Bakanlığı'nda- her zamanki gibi dibinden ayrılmayan Catherine Lechardoy'yla birlikte duran kuramcıyla söyleşme fırsatını buldum. Jean-Yves Frehaut'yla hiç karşılaşmamış ve karşılaşmaya da fırsatı olamayacakmış. Bir karşılaşma durumunda entelektüel alışverişin efendice ama yüksek bir düzeyde olacağını hayal ediyorum. Kuşkusuz özgürlük, saydamlık ve sosyal etkinliklerin bütününe kapsayan genelleştirilmiş bir uzlaşmalar sisteminin kurulması gibi bazı değerler konusunda anlaşmaya varırlardı.

Bu davetin amacı, kocaman gözlükleri olan, kır saçlı, altmış yaşlarındaki bir adamın emekliye ayrılışını kutlamaktı. Çalışanlar aralarında para toplayıp ona kamışlı bir olta -üç vitesli çarkıyla ve basit bir parmak dokunuşuyla değiştirilebilen uzunluğuyla, Japon modeli olta çok kullanışlıydı- almışlardı ama o bunu henüz bilmiyordu. Armağan herkesin görebileceği bir şekilde şampanya şişelerinin yanında duruyordu. Herkes adamı dostça dürtüp omzunu sıvazlıyor, hatta ona ortak bir anıyı hatırlatıyordu.

Daha sonra "Bilişim İncelemeleri" servis şefi söz aldı. Lafa, tamamen tarımsal bilgisayarın tarımda kullanılışına adanmış otuz yıllık bir meslek yaşamını birkaç cümleyle özetlemenin olanaksız bir şey olduğunu vurgulayarak girdi. "Louis Lindon," diye hatırlattı, "bilgisayar çağının kahramanlık dönemlerini yaşamıştır: Delikli kartlar! Elektrik kesintileri! Manyetik silindirler!" Her haykırıшта, sanki hazır bulunanların hayallerini geçmişte kalmış o yıllara doğru sürüklemek istercesine kollarını şiddetle iki yana açıyordu.

İlgili şahıs, muzip bir hava takınarak gülümsüyor, hiç de iştah açıcı olmayan bir şekilde bıyığını ısıırıp duruyordu; ama genel olarak düzgün duruyordu.

Servis şefi, "Louis Lindon," diye bağladı, "bilgisayarlı tarıma kendi damgasını vurmuş biridir. O olmasaydı Tarım Bakanlığının bilgiişlem sistemi bugünkü yerinde olamazdı. Ve şimdiki, hatta gelecekteki (sesini hafifçe titretti) meslektaşlarından hiçbiri bunu hiçbir zaman unutamayacaktır."

Yaklaşık otuz saniye süren hararetili bir alkış koptu. En temiz kızlar arasından seçilen genç bir kız müstakbel emekliye olta kamışını uzattı. Adam oltayı kollarının arasında utangaç utangaç salladı. Bu da büfeye doğru dağılışın işareti oldu. Servis şefi, Louis Lindon'a yaklaşıp kolunu onun omzuna atarak daha sevecen ve daha özel bir-iki laf etmek üzere yavaş bir yürüyüşe sürükledi onu.

Kuramcının, Lindon'un gene de başka bir bilişim kuşağından olduğunu kulağıma fısıldamak için seçtiği an da bu an oldu. Gerçek bir yöntemi olmadan, biraz sezgiye dayalı bir programlama yapıyormuş; işlevsel çözümleme ilkelerine uymakta hep zorluk çekermiş; *Merise* , yöntemindeki kavramların onun için hiçbir anlamı yokmuş. Onun hazırladığı bütün programların aslında tekrardan yazılması gerekmişmiş; iki yıldan beri ona önemli bir iş verilmiyormuş, bir bakıma kızağa çekilmişmiş. Hararetle şunu da ekledi: Kişisel nitelikleri asla tartışılmazmış. Sadece durumlar gelişiymiş, bu da normalmiş.

Kuramcı, Louis Lindon'u geçmişin sisleri arasına gömdükten sonra en sevdiği konuya atlayabildi: Ona göre bilginin üretimi ve dolaşımı, gıda maddeleri üretimi ve dağıtımında görülen dönüşümden geçmeliymiş. Yani zanaat aşamasından sanayi aşamasına geçişten. Buruklukla saptıyormuş ki, bilgi üretimi konusunda *sıfır hata* konumundan henüz çok uzakmışız; çoğu zaman gereksiz fazlalıklar ve belirsizlik ağır basıyormuş. Az gelişmiş bilgi dağıtım ağları, hâlâ yaklaşık değerlendirmeler ve çağdışılığın (bu noktada, öfkeyle belirtiyor ki, Telecom hâlâ kâğıda basılı yıllık rehberler dağıtıyormuş!) izlerini taşıyormuş. Tanrı'ya şükür ki, gençler daha çok ve gitgide daha güvenilir bilgi talep ediyorlarmış; Tanrı'ya şükür ki, yanıt almak için gitgide daha aceleci davranıyorlarmış; ama kusursuzca bilgilenmiş, kusursuz saydamlıkta ve iletişimci bir topluma giden yol daha çok uzakmış.

Başka fikirlerini de açtı; Catherine Lechardoy yanı başındaydı. Kız ara sıra, bir "evet, bu çok önemli" ile onaylıyordu onu. Dudaklarında ruj, gözlerinde mavilik vardı. Eteği oyuklarının yarısına geliyordu ve çorapları siyahtı. Aniden içimden onun kendine donlar satın aldığı geçti, hatta belki de ipli tangalar; odadaki patırtı hafiften canlandı. Onu Galeries Lafayette'te cart kırmızı dantelden bir Brezilya tangası seçerken hayal ettim; içimin buruk bir merhamet dalgasıyla dolduğunu hissettim.

O anda bir arkadaşı kuramcıya yaklaştı. Bize hafifçe arkalarını dönerek karşılıklı olarak birbirlerine *panatella'lar* ikram ettiler. Catherine Lechardoy ve ben karşı karşıya kaldık. Ardından ortalığa elle tutulur bir sessizlik çöktü. Sonra bir çıkış yolu keşfederek hizmet şirketleriyle bakanlık arasındaki -yani ikimizin arasındaki- çalışma süreçlerinin uyumundan söz etmeye koyuldu. Bana daha da yaklaşmıştı; bedenlerimizi olsa olsa otuz santimetrelik bir boşluk birbirinden ayırmaktaydı. Bir an geldi, herhalde istemsiz bir hareketle, ceket yakamın tersini parmakları arasında hafifçe sıktı.

Catherine Lechardoy'ya karşı hiçbir arzu duymuyordum; onu *düzmek* için en küçük bir istek yoktu içimde. Gülümseyerek bana bakıyor, köpüklü şarap içiyordu, cesur olma gayreti içindeydi; oysa, ben biliyordum, *düzülmeye* o kadar ihtiyacı vardı ki. Karnının altındaki o delik ona nasıl da gereksiz görünüyor olmalıydı. Bir penisi her zaman için kesip parçalara ayırabilirsiniz ama bir vajinanın boşluğunu nasıl unutursunuz? Durumu bana umutsuz görünüyordu, kravatım da beni hafiften sıkımaya başlamıştı. Üçüncü kadehten sonra az daha ona birlikte çıkıp bir odada düzüşmeyi teklif edecektim; masanın üzerinde ya da yerde, fark etmez; kendimi gereken hareketleri yerine getirmeye hazır hissediyordum. Ama sustum; aslında, onun kabul etmeyeceğini düşünüyorum; ya da önce onun beline sarılmam, ona güzel olduğunu söylemem, yumuşak bir öpüşle dudaklarına dokunmam gerekiyordu. Belli ki, bu işin çaresi yoktu. Kısaca özür dileyip çıkarmak üzere tuvalete gittim.

Döndüğümde kuramcı yanındaydı ve kız uslu uslu onu dinliyordu. Sonuçta, kendini toplamayı başarmıştı; belki de onun için böylesi daha iyiydi.

12

O emekliye ayrılma partisi, Tarım Bakanlığıyla ilişkilerimin gülünesi doruğunu oluşturacaktı. Kursları hazırlamak için gereken bütün bilgileri toplamıştım; artık görüşmemize gerek kalmamıştı; Rouen'a gidene kadar bir haftam daha vardı.

Kasvetli hafta. Kasım sonundaydık, insanın genelde kendine hüznü yakıştırdığı dönem. Daha dişe dokunur olayların yokluğu yüzünden, iklim değişikliklerinin hayatımda belli bir yer edinmesi bana normal geliyordu; zaten, söylenenlere bakılırsa, ihtiyarlar bundan başka konu bulamazlarmış bile.

O kadar az yaşadım ki sanki hiç ölmeyecekmişim gibi düşünme eğilimindeyim; insan hayatının bu kadarcık bir şeye indirgenmesi gerçek olamazmış gibi geliyor bana; elinizde olmadan, er ya da geç bir şey olacak diye hayal ediyorsunuz. Büyük hata. Bir hayat pekâlâ da boş ve kısa olabilir. Günler ne bir iz ne bir anı bırakarak sefil bir şekilde akıp gider; ve sonra bir anda duruverir.

Bazen de kayıp bir hayatın içine kalıcı olarak yerleşmeyi başarabileceğim izlenimine kapılmışımdır. O kadar da acı vermeyen can sıkıntısının hayatın alışılmış hareketlerini yerine getirmeye devam etmeme izin vereceği izlenimine. Bir hata daha. Sürüp giden can sıkıntısı dayanılacak bir durum değildir: Er ya da geç gerçek bir acının algılanışına dönüşecektir; bu da insana iyice acı verecektir; işte bana olan da tam olarak bu.

Belki de, diyorum kendi kendime, bu taşra yolculuğu *kafamı dağıtacaktır*, elbette negatif bir anlamda ama *kafamı dağıtacaktır*; en azından bir hafifleme, bir sıçrayış olacaktır.

İkinci bölüm

Bab-el-Mendel Boğazı'na yaklaşırken, karanlık ve kıpırtısız deniz yüzeyinin altında, deniz seferleri için gerçek bir tehlike oluşturan büyük dağınık mercan resifleri saklıdır. Ancak su yüzüne vuran kıvılcımsı bir düzlük, sudan azıcık farklı bir renk sayesinde ayırt edilebilirler. Ve gelip geçici yolcu Kızıldeniz'in bu kesiminin bir özelliği olan köpekbalığı nüfusunun kalabalıklığını hatırlarsa (yanılmıyorsa kilometrekareye iki bin köpekbalığı), o zaman onun Bab-el-Mendel Boğazı'na yaklaşırken, etraftaki havayı yapış yapış bir kaynaşmayla titreten ezici ve neredeyse gerçekdışı sığağa rağmen, hafif bir ürperme hissettiği anlaşılabilecektir.

Neyse ki, gökyüzünün kurduğu benzersiz denge sayesinde, hava hep güzeldir, son derece güzeldir ve ufuk, demir filizinin işlenmesinin üçüncü evresinde demir-çelik fabrikalarında da gözlemlenebilen, o aşırı ısınmış ve beyaz parlaklıktan asla kopmaz (atmosfere asılı gibi duran ve garip biçimde özünden ayrılmayan sıvı çeliğin yeni döküldüğü o andan söz etmek istiyorum). Bu yüzden pek çok pilot bu engeli sıkıntısızca aşar ve çok geçmeden Aden Körfezi'nin sakin, yakamozlu ve nemli sularında sessizce yol alır.

Gene de bazen gerçekten böyle şeyler olur ve gerçek olarak karşımıza çıkar. 1 Aralık Pazartesi sabahındayız; hava soğuk ve ben Rouen Treni'nin hareket levhasının yanında Tisserand'ı bekliyorum; Saint-Lazare Garı' ndayız; gitgide daha çok üşüyorum ve gitgide daha beter sinirleniyorum. Tisserand son anda geliyor; yer bulmamız zor olacak. Tabii kendine birinci mevki bilet almamışsa; bu tam ona göre bir şey.

İşletmede *ikili çalışma* yapabileceğim dört-beş kişi vardı ve Tisserand denk geldi. Aman aman sevinmedim. Buna karşılık o bundan çok hoşlandığını söylüyor: "Seninle ben süper bir takım oluşturuyoruz..." Ve hemen ilan ediyor: "Mükemmel yürüyeceğini hissediyorum (gelecekteki uyumumuzu simgelemek istercesine, elleriyle bir çeşit dönme hareketi çiziyor)."

Bu oğlanı önceden tanıyorum; sıcak içecek otomatının yanında pek çok kez gevezelik etmişizdir. Genelde *karı-kız hikâyeleri* anlatırdı; bu taşra yolculuğunun uğursuz olacağını hissediyorum.

Daha sonra, tren ilerliyor. Bir ticaret okuluna devam ediyor gibi görünen bir grup geveze öğrencinin arasına yerleşiyoruz. Azıcık da olsa etrafın şamatasından kurtulmak için pencere kenarına oturuyorum. Tisserand, Bond tipi evrak çantasından muhasebe programlarıyla ilgili çeşitli renkte broşürler çıkartıyor; bunların bizim vereceğimiz kursla hiçbir ilgisi yok. Düşüncemi söyleyecek oluyorum. Belli belirsiz karşı çıkıyor: "A evet, Sycomore, o da çok hoş..." Sonra kendi kendine konuşmayı sürdürüyor. Teknik konularda yüzde yüz bana güvendiği izlenimine kapılıyorum.

Kırmızı, sarı ve yeşil motifli muhteşem bir takım elbise giymiş - sanki biraz Ortaçağ döşemelikleri gibi. Bir de ceket cebinden taşan, daha çok "Mars gezegenine seyahat" stilinde bir mendili ve buna uygun bir kravatı var. Kıyafeti her şeyiyle, ticari bölümün hiper-dinamik, mizah duygusundan da nasibini almış bir çalışanını getiriyor akla. Bana gelince; benim üzerimde kalınca bir parkayla "Hebrides Adalarında hafta sonu" stilinde bol bir kazak var. Kurulmakta olan rol dağılımında benim "sistem adamını", kılık kıyafetiyle uğraşmaya zamanı olmayan, kullanıcıyla diyalog kurmayı kesinlikle beceremeyen, işinde uzman ama biraz somurtkan bir teknik adamı temsil edeceğimi düşünüyorum. Bu bana mükemmel uyuyor O haklı, iyi bir ekip oluşturuyoruz biz.

Kendi kendime, ne kadar broşür varsa çıkarmakla solunda oturan genç kızın -ticaret okulundan, doğrusu fena halde güzel bir kız öğrenci- dikkatini mi çekmek istiyor acaba, diye soruyorum. Bu durumda benimle laf olsun diye konuşuyor. Ben de dışarıdaki manzaraya bir göz atmak için kendimde hak görüyorum. Gün ağarmaya başladı. Güneş kan kırmızı, sisli küçük göller ve koyu yeşil çayırılar

üzerinde dehşet verici bir kırmızılıkta beliriyor. Uzaktaki vadide küçük yerleşimlerin bacaları tütüyor. Manzara harika, biraz ürkütücü. Tisserand'ın bunlarla ilgilendiği yok. Buna karşılık solundaki kız öğrenciyle göz göze gelmeye çalışıyor. Raphael Tisserand'ın sorunu -aslında kişiliğinin temeli- pek çirkin olması. O kadar çirkin ki, görünüşü kadınları tiksindiriyor ve onlarla yatmayı başaramıyor. Gene de bunu deniyor, var gücüyle deniyor ama olmuyor. Çok basit, kadınlar onu istemiyor.

Oysa vücudu normale yakın: hafiften Akdenizli tipinde, tabii biraz kilolu; "tıknaz" denilen cinsten; ayrıca kelliği hızlı bir evrimde gibi. Tamam, bütün bunlar halledilebilir; ama hiç olmayacak şey, yüzü. Tam anlamıyla bir kurbağa-mandanın suratına sahip; kalın, kaba, yayvan, çarpık hatlar, güzelliğin tam tersi. Sivilceli parlak derisi sanki hiç durmadan yağlı bir sıvı salgılıyor. Çift mercekli gözlükler , takıyor, çünkü ileri derecede miyop- ama korkarım lens de taksa işe yaramazdı. En beteri de, konuşmasının incelikten, fanteziden, mizahtan yoksun olması; kesinlikle hiçbir çekiciliği yok (çekicilik bazen güzelliğin yerini tutan bir niteliktir -en azından erkeklerde-; zaten çoğu zaman şöyle denir: "Çok çekici bir adam", ya da "en önemlisi, çekicilik"; söylenen bu). Bu koşullarda, o korkunç bir mahrumiyet içinde; ama benim elimden ne gelir? Bu yüzden, ben de manzarayı seyrediyorum .

Daha sonra, öğrenci kızla sohbe giriyor. Kıpırmızı, tepeden tırnağa doğan güneşin ışıklarında boğulmuş Seine Nehri boyunca ilerliyoruz - gerçekten de nehrin kanları sürüklediğine inanacağı geliyor insanın.

Dokuza doğru Rouen'a varıyoruz. Öğrenci kız Tisserand'la vedalaşıyor - telefon numarasını vermeyi elbette reddediyor. Birkaç dakika boyunca, bizimki kendini bir parça çökmüş hissedecektir; otobüs bulma işiyle benim ilgilenmem gerekecek.

Tarım Bakanlığı Bölge Müdürlüğü binası sevimsiz ve biz de geç kaldık. Burada iş saat sekizde başlıyormuş- taşrada çoğu yerde böyle olduğunu öğreneceğim. Eğitim derhal başlıyor. Tisserand söz alıyor; kendini tanıtıyor, beni tanıtıyor, şirketimizi tanıtıyor. Arkadan bilişimi, veri programlarını, avantajlarını tanıtacağını hayal ediyorum. Kursları, izleyeceğimiz çalışma yöntemini, daha pek çok şeyi de tanıtabilir. Bütün bunlar bizi hiç sorunsuz öğlene kadar idare ederdi, hele arada şöyle okkalı bir kahve molası da olursa. Parkamı çıkarıp etrafıma birkaç kâğıt koyuyorum.

Katılanlar on beş kişi kadar; sekreterler ve orta düzeyden çalışanlar, teknisyen olduklarını sanıyorum - teknisyen tavırları var. Pek kötüye benzemiyorlar, bilişimle de fazla ilgili değil gibiler - buna karşın, içimden bilişimin onların hayatını değiştireceğini söylüyorum.

Tehlikenin geleceği yeri hemen mimliyorum: Bu, uzun boylu, ince ve yumuşak tavırlı, gözlüklü, çok genç bir tip; içimden ona "Yılan" adını takıyorum ama aslında kahve molasının hemen ardından bize kendini "Schnâbele" adıyla tanıtacak. Kurulmakta olan bilgiişlem servisinin müstakbel şefiymiş, bundan da pek memnun bir hali var. Onun yanında oldukça yapılı, kızıl çember sakalıyla kötü görünen, ellilik biri oturuyor. Eski bir başçavuş falan olmalı, o tür bir şey. Bir gözü sabit bakıyor - Hindiçini'nde olduğunu tahmin ediyorum- sanki burada ne aradığımı açıklamamı emredermiş gibi, onu da bana dikmiş. Ruhu ve bedeniyle Yılan'a, yani amirine özveriyle bağlıya benziyor. Kendisi ise daha çok bir buldoğu andırıyor - ne olursa olsun ısırdıkları yeri asla bırakmayan cinsten köpeklerden.

Yılan süratle Tisserand'ı bozmayı, onun yetersizliğini ortaya çıkarmayı hedef alan sorular sormaya başlayacak. Tisserand yetersiz, bu doğru ama o neler görmüştür. O bir profesyonel. Kâh zarafetle savuşturarak kâh kursun daha ilerki bir ânında konuya dönme sözü vererek hiç zorlanmadan çeşitli saldırılara göğüs gerecek. Hatta zaman zaman, sorunun bilişimin gelişmesinden önceki dönemlerde elbette bir anlamı olabileceğini, ama şimdi gereksiz kaçtığını ima etmeyi bile başaracak.

Öğleyin kulakları tırmalayan, nahoş bir zil sesiyle toplantı yarıda kesiliyor. Schnâbele kıvrılarak bize yanaşıyor: “Birlikte yer miyiz?” Buna gerçekten itirazımız yok.

Yemekten önce halletmesi gereken birkaç ufak işi olduğunu söylüyor ve bu yüzden özür diliyor. Ama onunla gelebilirmişiz, böylece o da bize “şirketi gezdirmiş”. Bizi koridorlara sürüklüyor; kuyruğu iki adım geriden bizi izliyor. Tisserand kulağıma “üçüncü sıradaki iki fıstıkla yemeyi tercih edeceğini” fısıldamayı başarıyor. O halde grup içindeki dişi avlarını çoktan mimlemiş bile; bu, hemen hemen önüne geçilemeyecek bir şey ama her şeye rağmen beni endişelendiriyor.

Schnabele'in bürosuna dalıyoruz. Kuyruk, bekleme havasında kapının eşiğinde donup kalıyor; bir bakıma nöbet tutar gibi. Oda geniş, hatta bu kadar genç bir eleman için fazla geniş; ben de önce, sırf odasını göstermek için bizi buraya getirdiğini düşünüyorum onun, çünkü hiçbir iş yaptığı yok - sinirli sinirli telefonun üzerinde parmaklarıyla tempo tutmakla yetiniyor. Masanın önündeki bir koltuğa yayılıyorum, Tisserand da derhal beni izliyor. Öteki salak lütfediyor: “Elbette, oturun...” Aynı anda, yan kapıda bir sekreter beliriyor. Saygıyla masaya yaklaşıyor. Gözlüklü, oldukça yaşlı bir kadın bu. İki yana açılmış ellerinde bir paraf defterini tutuyor. İşte nihayet, diyorum kendi kendime, bütün bu mizansenin nedeni.

Schnabele rolünü etkileyici biçimde oynuyor. İlk evrakı imzalamadan önce büyük bir ciddiyetle, uzun uzun göz gezdiriyor. “Cümle yapısı bağlamında biraz talihsiz” bir ifadeye işaret ediyor. Telaşlanan sekreter, “Tekrar yazabilirim, efendim...” diyor, ve o, yüce efendi havalarında cevap veriyor: “Yoo hayır, çok iyi olmuş.”

Can sıkıcı tören ikinci bir evrak için tekrarlanıyor, sonra üçüncü bir evrak için. Acıkmaya başlıyorum. Duvarda asılı fotoğraflara bakmak için ayağa kalkıyorum. Bunlar özenle çekilip çerçevelenmiş amatör fotoğrafları. Gayzerler, buz yoğunlaşmaları, bu çeşit şeylere ait gibiler. Bunları İzlanda tatilinden sonra -olasılıkla bir “Yeni Sınırlar” acentesi turu- bizzat onun çektiğini düşünüyorum. Ama ışık oyunları, yıldız filtre etkileriyle, daha bilmem nelerle o kadar oynamış ki, sahiden hiçbir şey anlaşılmıyor ve bütün olarak bakıldığında oldukça çirkin şeyler.

İlgilendiğimi görünce yanıma yaklaşıp açıklıyor:

“İzlanda burası... Oldukça hoş buluyorum ben.”

“Ah.” diye cevap veriyorum.

Sonunda yemek yiyeceğiz. Schnâbele koridorlarda önümüze düşüp sanki her yer bütünüyle daha yeni eline geçmiş gibi büroların örgütlenmesini ve “alanların dağılımını” yorumluyor. Arada bir, dik açılı bir dönemeçten geçerken kolunu omzuma atıyor - neyse ki hiç dokunmadan. Hızlı hızlı yürüyor ve Tisserand kısacık bacaklarıyla ona yetişmekte biraz zorlanıyor - yanımda onun soluk soluğa kaldığını duyuyorum. Beklenmedik bir saldırıyı önlemek istercesine, kuyruk iki adım gerimizde yürüyor.

Yemek bitmek bilmeyecek. Başta her şey yolunda, Schnâbele kendinden söz ediyor. Bize gene yirmi beş yaşında bilgiişlem servis şefliğine geldiğini ya da en azından çok yakın bir gelecekte şef olma yolunda olduğunu açıklıyor. Ara yemekler ve ana yemek arasında tam üç kez yaşını hatırlatacak bize: yirmi beş.

Ardından “eğitimimizi” bilmek istiyor, herhalde kendininkinden daha düşük olduğundan emin olmak için olsa gerek (kendisi bir IĞREF’miş⁴ ve bununla gururlanan bir havası var; ben bunun ne demek olduğunu bilmiyorum ama daha sonra IĞREF’lerin üst düzey memurlar arasında özel bir sınıf olduğunu, böylelerine sadece Tarım Bakanlığına bağlı kuruluşlarda rastlandığını öğreniyorum - biraz

teknokratlar gibi ama gene de o kadar iyi değil). Bu açıdan Tisserand onu son derece tatmin ediyor: Bastia Yüksek Ticaret Okulu'nu bitirdiğini iddia ediyor ya da gene inanırlılığın sınırında ona benzer bir şey söylüyor. Soruyu duymamış gibi yaparak bearnez soslu pırzolanı çiğniyorum. Başçavuş sabit gözüyle bana bakıyor, bir an içimden şöyle bağırmasın diye geçiriyorum: “Size bir soru sorulduğunda cevap verin!” Başımı kararlı bir tavırla öte yana çeviriyorum. Sonunda, Tisserand benim yerime cevap veriyor: Beni “sistem mühendisi” olarak takdim ediyor Bu görüşü inanılır kılmak için İskandinav normları ve ağ bağlantıları üzerine birkaç laf ediyorum; Schnabele, savunma durumunda sandalyesinde büzülüyor; gidip kendime bir krem karamel alacağım.

Akşama kadar kalan zaman, bilgisayarda pratik çalışmalara ayrılacak. İşte ben burada devreye giriyorum: Tisserand açıklamalarına devam ederken, ben herkesin izleyip izleyemediğini, verilen alıştırmaları yapıp yapmadığını denetlemek için gruplar arasında dolaşıyorum. Bu işi iyi kıvırıyorum; ama sonuçta bu benim mesleğim.

Sık sık iki çıtır tarafından çağrılıyorum; bunlar sekretermiş ve ilk kez bir bilgisayar terminalinin karşısında bulundukları hemen belli oluyor. Bu yüzden biraz panik içindeler, haklılar da. Ama onlara ne zaman yaklaşıp, Tisserand açıklamasını kesmekte hiç duraksamadan araya giriyor. Özellikle kızlardan biri daha çok çekiyor onu, öyle bir izlenim edindim; gerçekten de kız bir harika, ilik gibi, pek seksi; siyah dantelden askısız bir bluz giymiş ve göğüsleri kumaşın altında tatlı tatlı oynuyor. Heyhat, Tisserand zavallı küçük sekretere ne zaman yaklaşıp, kızın yüzü istem dışı bir antipati ifadesiyle asılıyor, sanki tiksiniyormuş gibi. Bu gerçekten kötü bir kader.

Saat on yedide, etrafta yeni bir zil sesi çınlıyor. Öğrenciler eşyalarını toplayıp gitmeye hazırlanıyorlar; ama Schnabele yanımıza geliyor: Galiba zehirli şahsın masaya sürecektir bir kartı daha var. Önce bir ön giriş yaparak beni bir kenara çekmeye çalışıyor: “Bu, sanırım daha çok sizin gibi bir sistem adamına yöneltilecek bir soru...” Ardından derdini açıklıyor: Ağ sürücüsünü besleyen elektrik akımının voltajını dengede tutmak için bir regülatör alsın mıymış, yoksa almasın mıymış? Bu konuda ona birbirini tutmayan şeyler söylemişler. Bu konu hakkında kesinlikle hiçbir şey bilmiyorum ve bunu ona söylemeye hazırlanıyorum. Ama Tisserand, doğrusu tam formunda, süratle lafı ağzımdan alıyor: Cüretkâr bir girişle, bu konuda bir araştırma yayınlandığını söylüyor; sonuç çok açıkmiş; iş makinelerinde belli bir aşamadan itibaren regülatör süratle daha verimli hale geliyormuş, her halükârda üç yıldan daha az bir zaman içinde. Ne yazık ki araştırma yanında değilmiş, ne de referansları; ama Paris’e döner dönmez ona bir fotokopi yollamaya söz veriyor.

iyi numara. Tamamen bozguna uğrayan Schnâbele geri çekiliyor; hatta bize iyi akşamlar bile dileyecek.

Akşam, başlangıçta bir otel aramakla geçecek. Tisserand’ın girişimiyle “Armes Cachoises”a yerleşiyoruz. Güzel otel, çok güzel otel; ama şunun şurasında yol masraflarımızı şirket karşılıyor, öyle değil mi?

Sonra bir aperitif almak istiyor. Ama nasıl!..

Kahvede iki kızın yakınındaki masayı seçiyor. O oturuyor, kızlar kaçıyor. Gerçekten de plan baştan sona eşzamanlı olarak yürüyor. Bravo kızlar, bravo!

Umutsuzluğa düşüp bir martini dry söylüyor; ben bir birayla yetiniyorum. Kendimi biraz sinirli hissediyorum; durmadan sigara içiyorum, kelimenin tam anlamıyla sigara üstüne sigara yakıyorum.

Biraz kilo vermek için bir jimnastik salonuna yazıldığını anlatıyor, “aynı zamanda kız tavlama için de tabii”. Mükemmel, hiçbir itirazım yok.

Gitgide daha fazla sigara içtiğimi fark ediyorum; günde en az dört paketi bulmuş olmalıyım. Sigara içmek, hayatımdaki tek gerçek özgürlük parçası haline geldi. Dolu dolu, tüm varlığımla katıldığım tek eylem. Tek projem.

Tisserand, daha sonra çok sevdiği bir konuya geçiyor, yani “biz bilişimciler, bizler kralız”a. Sanırım bundan anladığı yüksek bir ücret, meslekte belli bir saygınlık, iş değiştirmede büyük kolaylık. Eh, bu sınırlar içinde haksız değil. Bizler kralız.

Düşüncesini açıklıyor; ben beşinci Camel paketine başlıyorum. Az sonra martinisini bitiriyor; akşam yemeğinden önce üstünü değiştirmek için otele dönmek istiyor. Pekâlâ, harika, gidelim.

Otelin girişinde televizyona bakarak onu bekliyorum. Öğrenci gösterilerinden söz ediliyor. Paris'te büyük çaplı bir gösteri olmuş; gazetecilere göre en az üç yüz bin kişi sokaklardaymış. Başlangıçta barışçı bir gösteri yapılması planlanmış, daha doğrusu büyük bir şenlik. Ve bütün barışçı gösteriler gibi bu da tersine dönmüş, bir öğrencinin gözü çıkmış, bir polisin eli kopmuş, vs.

Bu dev gösterinin ertesi günü Paris'te “polislin uyguladığı şiddete” karşı bir yürüyüş düzenlenmiş; öğrencilerden yana olduğu apaçık olan yorumcu, yürüyüşün “sarsıcı bir vakar” havasında geçtiğini aktarıyor. Bu kadar vakar beni biraz sıkıyor; kanal değiştiriyorum ve seksi bir klibe rastlıyorum. En sonunda aleti kapatıyorum.

Tisserand döndü; ona bir bokböceği havası veren siyahlı-doreli, akşam eşofmanı denebilecek bir şey giymiş. Pekâlâ, gidelim.

Restoran olarak, benim ısrarımla Flunch'a gidiyoruz. Burası patates kızartmasının yanında sınırsız mayonez yiyebileceğiniz bir yer (kocaman bir kovadan istediğiniz kadar mayonez almanız yetiyor); bu arada ben mayoneze boğulmuş bir tabak patates kızartması ve bir birayla yetineceğim. Tisserand ise hiç tereddüt etmeden bir kuskus royal ve bir şişe Sidi Brahim şarabı söylüyor, ikinci kadehte garson kızları, kadın müşterileri, artık kimi olursa kesmeye başlıyor. Zavallı oğlan. Zavallı, zavallı oğlan. Aslında benim arkadaşlığımdan neden bu kadar hoşlandığını gayet iyi biliyorum: Çünkü ben hiçbir zaman kız arkadaşlarımdan söz etmiyorum, hiçbir zaman kadınlar konusundaki başarılarımı ortaya dökmüyorum. Yani oğlan kendinde benim şu ya da bu nedenle cinsel hayatımın olmadığını düşünmeye hak görmüş (üstelik haklı olarak) ve bu da onun için daha az keder, çektiği çilenin bir nebze olsun hafiflemesi demek. Tisserand'ın şirkete yeni gelen Thomassen'la tanıştırıldığı günkü o feci sahneyi hatırlıyorum. Thomassen İsveç asıllı; çok uzun boylu (iki metreyi azıcık geçiyor sanırım), harika orantıları var, yüzüyse olağanüstü, güneş gibi, ıslıl ıslıl bir güzellikte; insan gerçekten bir üstün insanın, bir yarı tanrının karşısında olduğu izlenimine kapılıyor.

Thomassen önce benim elimi sıktı, sonra Tisserand'a doğru gitti. Tisserand ayağa kalktı ve kendisi ayaktayken, ötekinin ona tam kırk santim tepeden baktığını fark etti. Ters bir tavırla tekrar yerine oturdu, suratı pancar gibi oldu, onun Thomassen'in boğazına sarılacağını sandım, bunu görmek çok korkunçtu.

Sonradan Thomassen'la taşrada pek çok iş gezisine çıktım - eğitim için, hep aynı tarzda. Çok iyi anlaştık. Bunu pek çok kez fark etmişimdir, olağanüstü güzellikteki insanlar çoğu zaman alçakgönüllü, nazik, sevecen, kibar oluyorlar. Arkadaş edinmekte çok sıkıntı çekiyorlar, en azından erkekler arasında. Üstünlüklerini azıcık da olsa unutturabilmek için sürekli çaba göstermek zorundalar.

Tisserand, Tanrı'ya şükür, Thomassen'la iş gezisine hiç gönderilmedi. Ama ne zaman bir eğitim programı hazırlansa, onun bunu düşünerek çok huzursuz geceler geçirdiğini biliyorum.

Yemekten sonra “keyifli bir kafede” bir şey içmek istiyor. Harika.

Ona uyuyorum ve itiraf etmeliyim ki bu kez seçimi mükemmel çıkıyor: Özgün olduğu açıkça belli eski kırıışleriyle kemerli tonozlu, büyük bir mahzene benzeyen bir yere giriyoruz. Her tarafa mumlarla aydınlatılmış küçük ahşap masalar koymuşlar. En dipte, son derece geniş bir şöminede ateş yanıyor. Bütün olarak sevimli bir dağınıklıkta, hoş buluşlara yer veren bir ortam yaratılmış.

Oturuyoruz. Sulu bir Bourbon ısmarlıyor, ben birada kalıyorum. Etrafıma bakıyorum ve kendi kendime, bu kez tamam diyorum, bu belki de zavallı yol arkadaşım için yolun sonu olacak. Bir öğrenci kahvesindeyiz, herkes neşeli, herkes eğlenmek istiyor. İki-üç kızın birlikte oturduğu bir sürü masa var, hatta barda birkaç yalnız kız bile var.

En teşvik edici halimi takınıp Tisserand’a bakıyorum. Kafede kızlarla oğlanlar birbirlerine dokunuyor. Kadınlar zarif bir elle saçlarını geriye savuruyorlar. Bacak bacak üstüne atıp kahkahalar patlatmak için fırsat kolluyorlar. Sonuçta, eğleniyorlar. İşte esas şimdi asılma zamanı, burada, şu anda, bu iş için biçilmiş kaftan olan bu mekânda.

Gözlerini kadehinden kaldırıyor ve gözlüklerinin arkasından bakışlarını üzerime dikeyor. Artık gücünün tükendiğini fark ediyorum. Artık yapamıyor, deneyecek cesareti yok, her şeye tamamen boş vermiş durumda. Bana bakıyor, yüzü biraz titremekte. Herhalde alkolden olmalı, yemekte çok fazla şarap içti, salak. İçimden katıla katıla ağlamasın, çilesinin her bir aşamasını bana anlatmaya kalkmasın diye geçiriyorum: Onun bu çeşit bir şeye hazır olduğunu hissediyorum; gözlük camları gözyaşlarından hafifçe buğulanmış.

Önemi yok, ben bunu göze almaya, her şeyi dinle-meye, gerekirse onu otele kadar taşımaya hazırım; ama biliyorum ki, yarın sabah bu yüzden bana kızacak.

Susuyorum; hiçbir şey söylemeden bekliyorum; söylenecek anlamlı bir tek söz bulamıyorum. Belirsizlik tam bir dakika sürüyor, sonra kriz geçiyor. Son derece zayıf, neredeyse titrek bir sesle diyor ki: “Dönsek iyi olacak. Yarın işe erken başlayacağız.”

Olur, dönüyoruz. İçkilerimizi bitirip dönüyoruz. Ben son bir sigara daha yakıyorum, tekrar Tisserand’a bakıyorum. Sahiden de hepten uçmuş. Tek söz etmeden içtiklerimizi bana ödetiyor, ben kapıya yöneldiğimde tek söz etmeden beni izliyor. Kamburu çıkmış, iki büküm; kendinden utanıyor, kendinden nefret ediyor, ölmek istiyor.

Otele doğru yürüyoruz. Sokaklarda yağmur yağmaya başlıyor. İşte Rouen’daki ilk günümüz sona erdi. Bundan sonraki günlerin de aynı böyle olacağını adım gibi biliyorum.

2

Her gün yeni bir gündür

Bugün Nouvelles Galeries’de birinin ölümüne tanık oldum. Çok basit, Patricia Highsmith usulü bir ölüm (Patricia Highsmith’in romanlarında da karşımıza çıkan, gerçek hayattaki o karakteristik basitlik ve şiddette demek istiyorum).

Olaylar şöyle gelişti: Mağazanın *self-service* olarak düzenlenen bölümüne girerken yere uzanmış bir adam fark ettim, yüzünü göremiyordum (ama daha sonra, kasiyerlerin kendi aralarındaki konuşmalarından, kırk yaş civarında olduğunu öğrendim). Başına bir yığın insan toplanmıştı bile. Marazi bir merak sergilememek için, fazla oyalanmadan uzaklaştım. Saat yaklaşık on sekizdi.

Pek az şey aldım: peynir ve dilimlenmiş ekmek, oteldeki odamda yemek için (o akşam biraz

dinlenebilmek için Tisserand'dan kaçmaya karar vermişim). Ama müşterinin açgözlülüğüne sunulmuş, çeşit çeşit şarap şişeleri arasında bir süre kararsız kaldım. İşin tatsız yanı şarap açacağım da yoktu. Üstelik şarap sevmem; bu son gerekçe üstün çıktı ve altılık Tuborg paketinde karar kıldım.

Kasaya geldiğimde kasiyerlerle, kurtarma çalışmalarının en azından bitiş ânında orada bulunan bir çift arasındaki konuşmalardan adamın öldüğünü öğrendim. Çiftin kadın olanı hemşireymiş. Adama kalp masajı yapılması gerektiğini düşünüyordu, bu onu belki de kurtarabilirmiş. Ben bilmem, bu işten anlamam, ama eğer böyleyse kadın neden yapmamış bunu? Böyle davranışları bir türlü anlamıyorum.

Her neyse, bundan çıkardığım sonuç, insanın bazı hallerde yaşamdan ölüme kolayca geçebileceği - ya da geçmeyeceği.

Süpermarketlerin daimi simgelerinden olan bu sirk atmosferi içinde gelip geçen, alışveriş arabalarını iten (en yoğun kalabalığın olduğu bir saatti) bütün bu insanlar hesaba katıldığında, bunun pek de vakur bir ölüm olduğu söylenemez. Hatırlıyorum, hatta Nouvelles Galeries' nin reklam şarkısı bile vardı (belki de o zamandan sonra değiştirmişlerdir); özellikle nakarat bölümü şu sözlerden oluşuyordu: *"Nouvelles Galeries, bugünküüü... Her gün bir gündür yeni..."*

Ben çıkarken, adam hâlâ oradaydı; cesedi halılara ya da kalın örtülere sarıp sımsıkı bağlamışlardı. O artık bir insan değil, ağır ve cansız bir koliydi, nakledilmesi için çalışmalar yapılıyordu.

Ve işte bitti. Saat on dokuz yirmiydi.

3

Eski pazaryerinde yer oyunu

Biraz anlamsızca, o hafta sonu Rouen'da kalmaya karar verdim. Tisserand buna çok şaşırdı; ona kenti gezmek istediğimi ve Paris'te yapacak bir işim olmadığını açıkladım. Aslında kenti gezmek gibi bir isteğim yoktu.

Oysa burada, Ortaçağ'dan kalma çok güzel eserler, gerçekten büyüleyici eski evler var. Rouen, beş ya da altı yüzyıl önce Fransa'nın en güzel kentlerinden biriydi herhalde; ama şimdi her şey bombok. Her yer pislik içinde, leş gibi, bakımsız, bitmek bilmeyen arabalar, gürültü, çevre kirliliği yüzünden berbat. Belediye başkanının kim olduğunu bilmiyorum ama onun tam bir beceriksiz ya da kokuşmuş biri olduğunu anlamak için eski kentin sokaklarında on dakikalık bir yürüyüş yeter. Bu da yetmezmiş gibi patlak egzozlu motosiklet ya da mobiletleriyle caddelerde cirit atan sürüyle serseri var. Tam bir sanayi çöküntüsü haline gelme yolundaki banliyölerden akıyorlar. Hedef, olabildiğince nahoş, kulak tırmalayıcı bir gürültü, o caddelerde oturanlar için gerçekten de katlanması zor bir gürültü çıkarmak. Serseriler bunda son derece başarılılar.

Saat on dörde doğru otelden çıkıyorum. Hiç duraksamadan Eski Pazar Meydanı'na yöneliyorum. Etrafı tamamen kahveler, restoranlar ve lüks mağazalarla çevrili, oldukça geniş bir meydan bu. Bundan beş yüz yıl önce Jeanne d'Arc'ı burada yakmışlar. Bu olayın anısına, beton zemin taşlarını üst üste yığarak, dikkatlice bakıldığında bir kilise olduğu anlaşılan, tuhaf biçimde içine çökmüş, yarıya kadar toprağa gömülmüş bir şey dikmişler. Ayrıca birkaç tutam ot, çiçek öbekleri ve kay-kay sevenlere ayrılmışa benzeyen eğimli düzlükler var - belki de özürülülerin arabaları içindir, bunu söylemek zor. Ama mekânın karmaşıklığı burada bitmiyor: Meydanın tam ortasında yuvarlak beton bir yapının altında mağazalarla, bir otobüs durağına benzeyen bir yapı var.

Durumu iyice anlamaya kararlı bir halde beton döşemelerden birine oturuyorum. Bu meydanın kentin kalbi, ana merkezi olması hiç kuşkusuz mümkün. Burada tam olarak neler yapılıyor acaba?

Önce insanların sürüler ya da iki-altı kişilik küçük gruplar halinde dolaştıklarını gözlemliyorum. Hiçbir grup bana tam olarak ötekinden pek farklı gelmiyor. Gerçekten de birbirlerine benziyorlar, acayip birbirlerine benziyorlar, ama birbirlerinin tıpatıp aynısı oldukları söylenemez. Sanki hafifçe birbirinden farklı giysiler, yürüyüş biçimleri, bir araya toplanma yöntemleri benimseyerek her çeşit bireyselleşmeye mutlaka eşlik eden uyumsuzluğu elle tutulur hale getirme yolunu seçmiş gibiler.

Sonra bütün bu insanların, kendilerinden ve evrenden hoşnut olduklarını gözlemliyorum; bu, şaşırtıcı, hatta biraz ürkütücü. Kâh alaycı bir gülüş kâh salak bir ifade takınarak uslu uslu geziniyorlar. Daha genç olanlardan bazıları en vahşisinden *hard-rock*'tan alınma motifli montlar giymiş; bunlarda şöyle cümleler okumak mümkün: *Kili îhem all*⁵ ya da *Fuck and destroy*⁶ ama hemen hepsi, ağırlıklı olarak tüketime ayrılmış hoş bir öğleden sonra geçirdiklerinden ve tam da bu nedenle varlıklarını güçlendirmeye katkıda bulunduklarından kesinlikle eminler.

Ve son olarak, kendimi onlardan farklı hissettiğimi gözlemliyorum, ama bu farkın doğasını ortaya koyamıyorum.

Bir yere varmayan bu gözlemlerden sonunda bıkip bir kahveye sığınıyorum. Bir hata daha. Masaların arasında azman bir Alman buldoğu dolaşüyor, kendi ırkındaki köpeklerin bile çoğundan daha canavar görünümlü. Her müşterinin önünde durup sanki içinden ısırısam mı ısırmasam mı, diye geçiriyor.

İki metre ötemdeki masada koca bir köpüklü çikolata kâsesini önüne almış oturan bir genç kız var. Hayvan, kızın karşısında uzun uzun duruyor, sanki içindekini kocaman bir dil darbesiyle yalayıp yutacakmış gibi, burnuyla kâseyi kokluyor. Kızın korkmaya başladığını hissediyorum. Kalkıyorum, müdahale etmek istiyorum; bu tip hayvanlardan nefret ederim. Ama sonunda köpek uzaklaşıyor.

Daha sonra ara sokaklarda dolaştım. Tamamen rastlantı sonucu Saint-Maclou Kilisesi'ne girdim: Gotik üslupta koyu ahşap heykellerle çevrili, kare planlı, muhteşem bir iç avlu.

Biraz ileride, kilise çıkışında bir düğün gördüm. Çok eski usulde bir düğün: gri-mavi damatlık, beyaz gelinlik ve portakal çiçekleri, küçük nedimeler... Kilisenin merdivenlerine fazla uzak olmayan bir bankta oturuyordum.

Yeni evliler oldukça yaşlıydılar. Varlıklı bir köylüyü andıran, bir parça kırmızı suratlı şişman bir tip; köşeli suratlı, gözlüklü, adamdan biraz daha uzun boylu bir kadın. Bütün bunlar, üzülerək belirtmeliyim, hafiften gülünç kaçıyordu. Birkaç genç geçerken yeni evlilerin suratıyla dalga geçtiler. Elbette.

Birkaç dakika boyunca, kesinlikle tarafsız bir tavırla bunları seyrettim. Sonra içimi tatsız bir duygu sarmaya başladı. Kalkıp hızla oradan ayrıldım.

İki saat sonra hava kararınca otelden tekrar çıktım. Boş -ve öyle kalmaya da müstahak- bir yerde, ayakta tek başıma pizza yedim. Pizzanın hamuru iğrençti. Dekor beyaz mozaik karolardan ve gri çelik ayaklı lambalardan oluşuyordu - insan kendini bir ameliyathanede sanabilirdi.

Oradan çıkıp Rouen'da bu çeşit filmlerde uzmanlaşmış bir sinemaya porno seyretmeye gittim. Salonun yarısı doluydu, bu da hiç fena sayılmazdı. Daha çok emekliler ve elbette göçmenler, bu arada birkaç çift de vardı.

Bir süre sonra şaşıarak insanların belli bir neden olmaksızın, ikide birde yer değiştirdiklerini fark ettim. Bu numaranın nedenlerini anlamak istediğimden başka biriyle aynı anda ben de yerimi değiştirdim. Aslında çok basit: İçeri ne zaman bir çift girse, etrafları birkaç koltuk öteye yerleşen ve derhal mastürbasyona başlayan iki-üç adamla çevriliyor. Sanırım, kadının organlarına bir göz

atacakları umudu içindeler.

Sinemada bir saate yakın kaldım, sonra Rouen'ı boydan boya geçip gara gittim. Salonda hafiften tehditkâr birkaç dilenci sürünüyordu; hiç aldırmadım ve Paris tren saatlerini not ettim.

Ertesi sabah erken kalktım, ilk tren için tam zamanında gelmişim; bir bilet alıp bekledim ve gitmedim; bunu neden yaptım, anlayamıyorum. Bütün bunlar son derece tatsız.

4

Ertesi akşam hastalandım. Tisserand akşam yemeğinden sonra bara gitmek istedi; davetini geri çevirdim. Sol omzum ağrıyor, her yanım ürperiyordu. Otele dönünce uyumaya çalıştım ama olmadı; uzandığım zaman soluk alamıyordum. Kalkıp tekrar oturdum; duvar kâğıdı moral bozucuydu.

Bir saat sonra, otururken de soluk almakta zorlanmaya başladım. Lavaboya yöneldim. Yüzüm ölü gibiydi; ağrı yavaş yavaş omzumdan kalbime doğru yayılmıştı. O an durumumun belki de ciddi olduğunu düşündüm; son günlerde sigara konusunda açıkça azıtmıştım.

Yaklaşık yirmi dakika, sancının gitgide arttığını hissederek lavaboya yaslanıp kaldım. Tekrar dışarı çıkmak, hastaneye gitmek, bütün bunlar çok canımı sıkıyordu.

Saat sabah bire doğru kapıyı çarpıp dışarı çıktım. Şimdi ağrı net biçimde kalp bölgesine yerleşmişti. Her soluk bana çok büyük bir çabaya mal oluyor ve boğuk bir ıslık sesiyle çıkıyordu. Gerçekten yürüyemiyordum, sadece ufak adımlar atabiliyordum, en fazla otuz santimetre. Sürekli olarak arabalara yaslanmak zorunda kalıyordum.

Birkaç dakika bir Peugeot 104'e dayanıp dinlendim, sonra daha önemli bir kavşağa çıkacak gibi görünen bir sokağı tırmanmaya başladım. Beş yüz metreyi yürümem yaklaşık yarım saatimi aldı. Ağrının artışı durmuştu, ama o yüksek şiddetini koruyordu. Buna karşılık soluk almak iyice güçleşmişti, en korkutucu olan da buydu. Böyle devam ederse birkaç saat içinde, ne olursa olsun gün doğmadan önce hızla geberip gideceğimi düşünüyordum. Bu ani ölüm, haksızlığıyla şaşırtıyordu beni; oysa hayatı kötüye kullandığım söylenemezdi. Doğru, birkaç yıldan beri kötü bir dönem geçiriyordum; ama tamam işte, *deneyimi yarıda kesmek* için bir neden değildi bu; tam tersine hayatın haklı olarak yüzüme gülmeye başlayacağı düşünülebilirdi. Bütün bunlar kesinlikle çok kötü düzenlenmiş.

Üstelik, bu kent ve sakinleri daha ilk görüşte bana antipatik gelmişti. Sadece ölmek istemekle kalmıyor, en çok da Rouen'da ölmek istemiyordum. Rouen'da, Rouenlilerin arasında ölmek bana özellikle iğrenç bile geliyordu. Belki acının vermiş olabileceği hafif bir kendinden geçiş hali içinde kendi kendime bunlara, bu salak Rouenlilere gereğinden fazla bir onur bahşetmek olurdu bu, diyorum. O genç çifti hatırlıyorum, bir kırmızı ışıktaki arabalarına asılmayı başarmıştım; herhalde bardan çıkıyorlardı, en azından öyle bir havadaydılar. Hastanenin yolunu soruyorum; kız biraz sinirlenerek bana kısaca tarif ediyor. Sessizlik ânı. Güçlkle konuşabiliyorum, güçlkle ayakta duruyorum, oraya yalnız başıma gidebilecek durumda olmadığım belli. Onlara bakıyorum, onlardan sessizce yardım dileniyorum, bir yandan da kendi kendime, yapmak üzere oldukları şeyin tam olarak farkında olup olmadıklarını soruyorum. Ve birden yeşil ışık; adam gaza basıyor. Acaba daha sonra bu davranışlarını haklı gösterecek bir konuşma geçmiş midir aralarında? Bu bile kesin değil.

Sonunda umulmadık bir taksi görüyorum. Hastaneye gideceğimi söylemek için rahat bir ifade takınmaya çalışıyorum, ama bu pek sökmüyor, şoför az daha reddediyordu. Gene de zavallı adamcağız hareket etmeden hemen önce bana "koltuklarını kirletmeyeceğimi umut ettiğini" söyleme fırsatını bulacak. Gerçekten de, doğurma vakti geldiğinde hamile kadınların aynı sorunla karşı karşıya

kaldıklarını işitmiştim: Birkaç Kamboçyalı dışında bütün taksiler, kendilerini arka koltuklarında organik akıntılarla boka batmış bir halde bulma korkusu yüzünden onları almayı reddederlermiş.

Haydi ama, gidelim!

Hastanede, bunu kabul etmek zorundayım, işlemler hızla hallediliyor. Bir nöbetçi stajyer doktor benimle ilgileniyor, bana bir dizi kontrol yaptırtıyor. Bir saat sonra parmakları arasında zıbarıp gitmeyeceğimden emin olmak istediğini düşünüyorum.

Kontroller tamamlandıktan sonra yanıma yaklaşıp bana ilk başta sandığı gibi enfarktüs değil, bir perikardit geçirmekte olduğumu bildiriyor. İkisinde de ilk belirtilerin tamamen benzer olduğunu anlatıyor; ama çoğu zaman ölümcül olan enfarktüsün tersine, perikardit iyi huylu bir hastalıkmiş, ondan asla ölmezmiş insan, hiçbir şekilde. “Korkmuş olmalısınız,” diyor bana. Hikâye anlatmamak için evet diyorum ama aslında pek de korkmamıştım, sadece birkaç dakika sonra geberip gideceğim izlenimine kapılmıştım; bu farklı bir şey.

Daha sonra beni acil servise alıyorlar. Yatağa oturup inilti koyvermeye başlıyorum. Bu biraz işe yarıyor. Salonda yalnızım, rahatsız olacak bir durum yok. Arada bir, bir hemşire kapı aralığından kafasını uzatıp inlemelerimde pek bir değişiklik olmadığından emin olmak için bakıyor ve tekrar gidiyor.

Gün ağarıyor. Yanımdaki yatağa sarhoş birini getiriyorlar. Düzenli olarak, hafif hafif inlemeye devam ediyorum.

Saat sekize doğru bir doktor geliyor. Beni kardiyoloji servisine nakledeceklerini, sakinleşmem için bana bir iğne yapacağını haber veriyor, içimden şunu daha önce düşünselerdi ya, diyorum. Sahiden de iğne beni derhal uyutuyor.

Uyandığımda Tisserand başucumda. Şaşkın bir hali var ama aynı zamanda beni tekrar gördüğü için sevinçli; yakınlığı beni biraz duygulandırdı. Odamda beni bulamayınca paniğe kapılmış, her yere telefon etmiş: bölge tarım müdürlüğüne, emniyete, Paris'teki şirketimize... Hâlâ biraz kaygılı gibi; kanı çekilmiş suratım ve serumumla pek sağlıklı gözükmediğim bir gerçek. Ona bunun önemsiz bir perikardit olduğunu, on beş güne kalmadan iyileşeceğimi anlatıyorum. Gidip bir hemşireden teşhisin doğru olup olmadığını öğrenmek istiyor, hemşirenin hiçbir şeyden haberi yok; bir doktorla, bölüm şefiyle, herhangi biriyle görüşmek istiyor... sonunda, nöbetçi stajyer doktor ona istediği rahatlatıcı bilgileri veriyor.

Tisserand bana dönüyor. Eğitim programını tek başına idare edeceğine, şirketi arayıp haber vereceğine, her şeyle ilgileneceğine söz veriyor; herhangi bir şeye ihtiyacım olup olmadığını soruyor. Hayır, şimdilik yok. Bunun üzerine yüzünde yüreklendirici ve dostça kocaman bir gülüşle yanımdan ayrılıyor. Neredeyse hemen o anda uykuya dalıyorum.

5

“Bu çocuklar benim, bu zenginlikler benim.”

Akılsız işte böyle konuşur ve huzursuzdur.

Gerçekten de insan kendine ait değildir.

Nerede kaldı çocuklar? Nerede kaldı zenginlikler?

Dhammapada, V

Hastaneye çabuk alışılıyor. Bütün bir hafta boyunca oldukça ciddi biçimde hastaydım, içimden ne kıpırdamak ne de konuşmak geliyordu; ama etrafımda muhabbet eden, o hummalı ilgiyle, sağlıklı

olanlara daima biraz yakışksız gelen o şehvetle birbirlerine hastalıklarını anlatan insanlar görüyordum; bu arada ziyarete gelen ailelerini de görüyordum. Genel olarak hiç kimse durumundan şikâyetçi değildi; herkesin başlarına gelenlerden hoşnutmuş gibi bir hali vardı, hem de kendilerine dayatılan pek doğal olmayan yaşam biçimine karşın, ayrıca onları bekleyen tehlikeye karşın, çünkü bir kardiyoloji servisinde hastaların çoğu işin sonunda postu kaybetmek riskini taşır.

Elli beş yaşındaki o işçiye hatırlıyorum, hastaneye altıncı yatışımı: Herkesle selâmlaşıyordu, doktorla, hemşirelerle. Gözle görünür biçimde, orada olmaktan sevinç duyuyordu. Oysa özel hayatında çok aktif biriymiş: El becerileri varmış, bahçesiyle uğraşıyormuş, vs. Karısını gördüm, çok kibar bir hali vardı; elli yıldan sonra birbirlerini hâlâ böyle sevmeleri dokunuyordu insana. Ama adam hastaneden içeri girdiği an her türlü iradeyi bir yana bırakıyordu; bedenini sevinçle bilimin ellerine teslim ediyordu. Her şeyin düzenlendiği andan itibaren. Günün birinde burada, bu hastanede kalacaktı, açıktı bu; ama bu da ayarlanmıştı. Onun, arada bir benim anlamadığım, ama onların bildikleri kısaltmalar kullanarak oburca bir sabırsızlıkla doktorla konuşması geliyor gözlerimin önüne: "Peki, akciğerle damar kata'sı yapılacak mı bana?" Damar kata'sı konusunda çok ısrarlıydı; her gün bundan söz ediyordu.

Kıyaslanacak olursa, ben kendimi enikonu sevimsiz bir hasta gibi hissediyordum. Aslında kendimi toparlamakta zorluk çekiyordum. Bu acayip bir deneyim. Bacaklarını, oldukça rastlantısal ve çoğu zaman kötü biçimde yeniden bağlanacağı zihninden uzakta, birbirinden ayrı nesneler gibi görmek. Kuşku içinde, kendini hareket eden bir organ yığını gibi hayal etmek. Üstelik bu organlara ihtiyacınız var, onlara korkunç ihtiyacınız var. Ama bu onların çok acayip, kimi zaman pek tuhaf görünmelerini engellemiyor. Özellikle de bacakların.

Tisserand iki defa beni görmeye geldi, harikaydı, bana kitap ve kurabiyeler getirdi. Kesinlikle memnun etmek istiyordu beni, bunu hissettim; o zaman ben de kitapları işaret ettim. Ama gerçekte içimden kitap okumak gelmiyordu. Zihnim dalgalanıyordu, bulanık ve biraz şaşkındı.

Tisserand hemşireler hakkında birkaç erotik şaka yaptı ama bu kaçınılmazdı, çok doğaldı ve bu yüzden ona kızmadım. Ayrıca şu da var, etraftaki sıcaklık yüzünden hemşireler genelde gömleklerinin altına hiçbir şey giymemişlerdi, sadece dışarıdan çok belli olan bir sutyen ve bir külot. Bu da yadsınmayacak biçimde hafif ama sürekli bir erotik gerilimi yadsınmaz bir biçimde ayakta tutuyor, hemşirelerin size dokundukları, sizin de hemen hemen çıplak olduğunuz, vs. düşünülürse. Ve hasta beden de hâlâ zevk almak istiyor, heyhat. Doğrusunu söylemek gerekirse bunu daha çok, *hatırlamak için* belirtiyorum; ben kendim en azından bu ilk hafta boyunca erotizm konusunda neredeyse topyekûn bir duyarsızlık içersindeydim.

Hemşirelerle öbür hastaların ziyaretçimin olmamasına şaşırdıklarını hissettim; ben de, herkes bilgilensin diye, başıma bunlar geldiği sırada Rouen'da bir iş gezisinde olduğumu açıkladım; orali olmadığımı, hiç kimseyi tanımadığımı. Özetle orada tesadüfen bulunuyordum.

Gene de haber verilmesini arzu ettiğim, durumumdan haberdar etmek istediğim hiç kimse yok muymuş? Yoktu işte, hiç kimse yoktu.

ikinci hafta biraz daha zor geçti; iyileşmeye başlamıştım, dışarı çıkma istekleri gösteriyordum. Dedikleri gibi, hayat her şeyin üstesinden geliyordu. Bana kurabiyeler getirecek Tisserand yoktu artık; Dijon halkının karşısında numarasını yapıyor olmalıydı.

Pazartesi sabahı, tesadüfen transistörlü bir radyo dinlerken, öğrencilerin gösterilere son verdiklerini ve tabii istediklerini elde ettiklerini öğrendim. Buna karşılık demiryollarında bir grev patlak vermiş; daha ilk günden hava çok gerginmiş; resmi sendikalar grevcilerin uzlaşmazlığı ve

sertliği yüzünden bunalmış. Yani hayat devam ediyordu. Savaş devam ediyordu.

Ertesi gün şirketten biri telefon edip benimle konuşmak istedi; bu zor görevi üstlenen, bir yönetim sekreteriydi. Dikkat edilmesi âdetten olan bütün şeylere dikkat ederek ve onlar için sağlığımın düzelmesinin her şeyden daha önemli olduğu konusunda bana güvence vererek mükemmel davrandı. Gene de, programlandığı gibi La Roche-sur-Yon'a gidebilecek durumda olup olmayacağını bilmeyi arzu ediyordu. Bunu bilemediğimi, ama oraya gitmenin en ateşli arzularımdan biri olduğunu söyledim. Güldü, biraz salakçaydı; zaten oldukça salak bir kızdır, ben bunu daha önce de fark etmişim.

6

Rouen-Paris

Daha sonraki gün hastaneden, sanırım doktorların gerçekte istemeyecekleri kadar erken çıktım. Genelde, dolu yatak yüzdesini yükseltmek için sizi olabildiğince uzun süre alıkoymak isterler; ama kuşkusuz Noel dönemi onları merhamete getirmiş. Zaten başhekim bana söz vermişti: Noel'de evinizde olacaksınız; aynen böyle demişti. Evimi bilmem ama bir yerlerde olacağım kesin.

Bir gün önce ameliyat olan işçiyle vedalaştım. Doktorlara göre ameliyat çok iyi geçmiş; gene de işçide yolun sonuna gelmiş bir adam hali vardı.

Karısı kocasının yutmaya derman bulamadığı elmalı turtadan ille de tatmamı istedi. Kabul ettim; nefisti.

Ayrılırken adam bana, "Cesaret, oğlum!" dedi. Ben de ona aynı şeyi diledim; cesaret daima işe yarayan bir şeydir.

Rouen-Paris. Tam üç hafta önce aynı yolu tersinden gidiyordum. O zamandan beri ne değişti? Uzaklarda vadideki küçük yerleşimlerin bacaları hâlâ huzur dolu bir mutluluk vaadi gibi tütüyor. Çayırklar yeşil. Güneş var, ona tezat oluşturan küçük bulutlar var; bu daha çok bir ilkbahar güneşi. Ama daha ilerilerdeki yerleri su basmış, söğütler arasından suyun hafif hafif titreştiği fark ediliyor; insanın aklına ayakların aniden içine gömüldüğü, karaya çalan renkte, yapış yapış bir balçık geliyor.

Vagonda yakınımda bir *J and B* şişesini kafaya dikerek *Walkman* dinleyen bir siyah var. Şişe elinde, koridorda kaykıla kaykıla dolaşıyor. Olasılıkla tehlikeli bir hayvan. Onunla göz göze gelmemeye çalışıyorum, oysa bakışları dostça.

Zenciden rahatsız olsa gerek, üst düzey bir görevli gelip karşıma oturuyor. Onun ne işi var burada! Birinci mevkide olmalıydı o. İnsan hiç rahat edemiyor.

Adamın Rolex saati, *seersucker* ceketi var. Sol elinin yüzük parmağına orta incelikte altın bir alyans takmış. Kafası kare biçimli, düzgün, bir hayli sempatik. Kırk yaşlarında olabilir. Kreme bakan beyaz gömleğinin deseni kremin hafifçe daha koyu tonunda ince kabartma çizgilerden oluşuyor. Kravatı normal genişlikte ve adam tabii *Les Echos* okuyor. Onu okumakla kalmıyor, yutuyor, sanki birdenbire hayatın anlamı bu okuduklarına bağlı olabilirmiş gibi.

Onu görmemek için manzaraya dönmek zorundayım. İlginç, şimdi güneş bana tıpkı gidiş yolculuğumdaki gibi kırmızı görünüyor. Ama hiç umurumda değil; beş-altı kırmızı güneş de olsa, düşüncelerimin seyri hiçbir şekilde değişmeyecek.

Bu dünyayı sevmiyorum. Kesinlikle sevmiyorum. İçinde yaşadığım toplum beni iğrendiriyor; reklamcılık midemi bulandırıyor; bilgisayar dünyası beni kusturuyor. Bilişimci olarak bütün

yaptığım, referansları, veri akışını, rasyonel karar ölçütlerini çoğaltmaktan ibaret. Bunun hiçbir anlamı yok. Hatta açık konuşmak gerekirse, bu olumsuz bir şey; nöronlar için gereksiz bir kalabalık. Bu dünyanın, daha fazla bilgi dışında her şeye ihtiyacı var.

Paris'e varış her zamanki gibi kasvetli. Cardinet Köprüsü'nün eski yüzü dökülen binaları, arkalarında,

Friskies bisküvileriyle maaşlarının yarısını kemiren kedileri Poucette'in yanı başında son günlerini yaşarken görür gibi olduğunuz emekliler. Bir zincir ağı oluşturmak için rezilliğe varacak kadar üst üste bindirilmiş şu metalik yapı bozuntuları. Ve kaçınılmaz biçimde tekrar tekrar insanın karşısına çıkan, iğrenç ve alacalı bulacalı ilanlar. "Duvarlarda neşeli ve değişken bir manzara." Zırva. Baktan zırva.

7

Daireme dönüşüm pek keyifli olmadı; posta kutumda, erotik bir telefon sohbeti (*Nataşa, canlı hırıltılar*) için ödeme talimatıyla, Trois Suisses'ten gelen ve basitleştirilmiş telematik sipariş servisi Chouchoutel'in hizmete girdiğini haber veren uzun bir mektuptan başka bir şey yoktu. Ayrıcalıklı müşteri olmam nedeniyle bundan böyle bu hizmetten yararlanabilecektim; koca bir bilgişlem ekibi (yuvarlak çerçeve içine alınmış fotoğraflar) bu hizmetin Noel'e yetiştirilmesi için durup dinlenmeden çalışmıştı; Trois Suisses'in ticari müdiresi şu andan itibaren bana bir Chouchou kullanma kılavuzu sunmaktan sevinç duyuyordu.

Telesekreterimin arayanlar göstergesi 1 rakamını gösteriyordu, bu beni biraz şaşırttı; ama herhalde bir yanlışlık olmalıydı. Benim konuşmamdan sonra bezgin ve küçümseme dolu bir kadın sesi telefonu kapatmadan önce şöyle bir mesaj bırakmıştı: “Zavallı budala...” Kısacası, Paris'te beni tutan hiçbir şey yoktu.

Zaten Vendée'ye gitmeyi çok istiyordum. Vendée bana pek çok tatil anımı hatırlatıyordu (üstelik daha çok kötü anılarımı, ama bu hep böyledir). Bunlardan bazılarını, ilk gençlik çağında yazılmış bir özyaşamöyküsü olarak nitelendirilebilecek “Bir Porsuk Köpeği ile Bir Kanişin Söyleşileri” başlıklı bir hayvan öyküsünde karalamıştım. Yapıtın son bölümünde köpeklerden biri arkadaşına, genç efendisinin açılır kapanır yazı masasında bulunduğu bir müsveddeyi okuyordu:

“Geçen yıl 23 Ağustos civarında yanımda kanişimle Sables-d’Olonne kumsallarında dolaşıyordum. Dört ayaklı arkadaşım deniz havasının ve güneş ışıklarının (o ikindi vaktinde, özellikle canlı ve nefisti) hareketlerinin keyfini alabildiğine çıkarıyorsa benzerken, ben düşünce mengenesinin yarısıydım alnımı sıkıştırmasını engelleyemiyordum ve çok ağır bir yükün ağırlığı altında ezilen başım kederle omzuma düşüyordu.

Hal böyleyken, on dört yaşlarında gözüken bir genç kızın önünde durdum. Babasıyla *badminton* ya da top gibi bir şey ve raketlerle oynanan başka bir oyun oynuyordu. Kıyafeti son derece sadeydi, çünkü mayoymaydı, üstelik göğüsleri de çıplaktı. Buna rağmen, ki bu noktada bunca sebat karşısında ancak şapka çıkarılır, bütün davranışlarından hiç aralıksız, bir baştan çıkartma girişiminin teşhiri akıyordu. Topu kaçırdığında kollarını yukarı kaldırırken yaptığı harekete, uç verme aşamasını çoktan aşmış bir göğsü oluşturan güneş yanığı iki küreyi öne çıkarma gibi ek bir avantajın yanı sıra, daha da önemlisi, elli metrelik etki alanında boy gösteren bütün genç erkeklere adadığı açık, hem keyifli hem üzgün, sonuçta yoğun bir yaşama sevinciyle dolu bir tebessüm de eşlik ediyordu. Ve bunlar, dikkat buyurun, yüksek düzeyde sportif ve aileyi karakterdeki bir etkinliğin tam ortasında oluyordu.

Bu arada kızın küçük oyunu da meyvelerini vermekte gecikmemişti, bunu fark etmem uzun sürmedi; oğlanlar sallana sallana onun yanına geliyorlar, sonra gözle görülür ölçüde yavaşlıyorlardı. Kız

başını, saçlarında serkeş bir zarafetten de yoksun olmayan bir anlık dağınıklığa neden olan bir savuruşla onlara doğru çevirerek en ilginç avlarını kısacık bir gülümsemeye ödüllendirirken, hemen aynı anda, bu kez topun tam ortasına vurmaya hedefleyen, sevimlilikte hiç de ötekinden aşağı kalmayan bir hareketle bu gülümsemeyi yalanlar gibi yapıyordu.

Böylece yıllardan beri kafamı kurcalayan bir konuya geri dönmüş oluyordum: Neden belli bir yaşa gelen kızlarla oğlanlar zamanlarını karşılıklı olarak birbirlerini tavlama ve baştan çıkartmakla geçirirler?

Kimileri tatlı bir sesle şöyle diyecektir: ‘Bu, cinsel arzuların uyanışıdır, ne eksik ne fazla, hepsi bu.’ Bu görüş açısını anlıyorum; bunu ben de uzun bir zaman paylaştım. Bu görüş sağduyunun o sarsılmaz merkezci kuvveti kadar, ideolojik ufkumuzda birbiriyle kesişen çok sayıda düşünce taslağını, o yarısaydam jöleyi kendi saflarında harekete geçirmekle övünebilir. Yani doğrudan onun kaçınılmaz temellerine karşı çıkmak cüretkârca, hatta canına kıyma gibi görünebilecektir. Ben bunu yapmayacağım. Genç insanlarda cinsel arzunun varlığını ve şiddetini gerçekten inkâr edecek değilim. Kaplumbağalar bile hisseder bunu ve o çalkantılı günlerde genç sahiplerini rahatsız etmeye kalkmazlar Gene de, ciddi ve duruma uygun düşen bazı belirtiler, beni bir tuhaf olaylar zinciri gibi adım adım, daha derin ve daha gizli bir gücün varlığını, içinden arzunun sızacağı gerçek bir varoluş düğümünü kabule götürdü. İnsanların kendileriyle görüştüğüm zamanlarda genel olarak edindikleri ‘akıllı, izlenimini yersiz gevezeliklerle harcamamak amacıyla bugüne kadar bunu hiç kimseye açmamıştım. Ama artık inancım pekişti ve her şeyi söylemenin zamanı geldi.

1 numaralı örnek. Bir akşam eğlencesinde ya da Bulgaristan'da bir tatil süresince beraber olan bir grup genci ele alalım. Bu gençler arasında daha önceden oluşmuş bir çift var; oğlana François, kıza Françoise diyelim. Somut, sıradan, kolayca gözlemde bulunabileceğimiz bir örnek elde etmiş olacağız.

Bu gençleri kendi eğlence etkinlikleriyle baş başa bırakalım, ama daha önce onların yaşantısından, dekor içine gizlenmiş hızlı bir kamera yardımıyla filme çekeceğimiz, rasgele anlık parçalardan örnekler ele alalım. Bundan çıkan bir dizi ölçüme göre, François ile Françoise, zamanlarının yaklaşık yüzde 37’sini öpüşmekle, okşama şeklinde birbirlerine dokunmakla, kısaca birbirlerini karşılıklı olarak en büyük sevgi ve ilgi gösterilerine boğmakla geçireceklerdir.

Şimdi de örneği yukarıda anlatılan sosyal çevreyi yok ederek tekrarlayalım; yani François ile Françoise yalnız olsunlar. Oran derhal yüzde 17’ye düşecektir.

2 numaralı örnek. Şimdi size Brigitte Bardot adındaki zavallı bir kızıdan söz etmek istiyorum. Evet, evet. Gerçekten de, lise son sınıfta soyadı Bardot olan bir kız vardı, çünkü babasının soyadı böyleydi. Adam hakkında bazı bilgiler edindim: Trilport yakınında hurdacıymış. Karısı çalışmıyordu; evde oturuyormuş. Bu insanlar sinemaya hiç gitmezlermiş, bunu kasıtlı olarak yapmadıklarından eminim; hatta belki de, ilk yıllarda bu tesadüf onları eğlendirmiştir... bunu söylemek zor.

Onu tanıdığım sırada, on yedi yaşının serpilmişliği içindeki Brigitte Bardot gerçekten iğrençti. Bir kere çok şişmandı, hantal bedeninin boğumlarına çirkin biçimde dağılmış çeşitli yağ katmanlarıyla bir sucuk, hatta bir süper sucuktu. Ama yirmi beş yıl boyunca en dehşet verici katılıkta bir zayıflama rejimine de girse, kaderinde kayda değer bir yumuşama olamazdı. Çünkü teni kızarıklıklarla dolu, pütür pütür ve sivilceliydi. Suratıysa geniş, ablak ve top gibiydi, içeri gömük küçücük gözleri, seyrek ve donuk saçları vardı. Gerçekten de herkes kaçınılmaz biçimde ve doğal olarak onu dişi bir domuzla kıyaslamak zorunda kalıyordu.

Kız arkadaşı yoktu, herhalde erkek arkadaşı da; yani tamamen yalnızdı. Bir fizik sorusu için bile

olsa, hiç kimse onunla konuşmuyordu; daima bir başkasıyla konuşmak tercih ediliyordu. Kız derse giriyor, sonra çıkıp evine gidiyordu; birinin onu lisenin dışında bir yerde gördüğünü bir kez bile duymadım.

Derste bazıları onun yanına otururlardı; onun o koca cüssesine alışmışlardı. Onu görmüyorlar, artık onunla alay da etmiyorlardı. Felsefe dersinde tartışmalara katılmazdı; hiçbir şeye katılmazdı. Mars gezegeninde bile bundan daha sakın olamazdı.

Sanırım, ailesi onu seviyordu. Akşam eve döndüğünde ne yapıyordu acaba? Çünkü herhalde bir odası, bir yatağı ve çocukluğundan kalma pelüş ayıları olmalıydı. Anne ve babasıyla televizyon seyretmeliydi. Karanlık bir oda ve foton akışıyla birbirine kenetlenmiş üç varlık; başka hiçbir şey göremiyorum.

Pazarlara gelince; onu sahte bir içtenlikle kucaklayan yakınlarını gayet güzel hayal edebiliyorum. Ve muhtemelen güzel olan kuzenlerini. Mide bulandırıcı.

Hayalleri var mıydı, varsa neydi? Delly tarzında romantik türden miydi bu hayaller? Onun şu ya da bu şekilde, hatta düşünde bile, tıp eğitimine devam eden ve iyi bir aileden gelen bir delikanlının, günün birinde kendisini üstü açık arabasıyla Normandiya kıyısındaki manastırları ziyaret etmeye götürme emelleri beslediğini hayal edebileceğini düşünmekte zorlanıyorum. Meğer ki önceden sadece gözlerini açıkta bırakan bir kukuletaya bürünerek serüvene gizemli bir hava vermesin.

Hormonal mekanizmaları normal olarak işliyor olmalıydı, aksini düşündürecek hiçbir neden yoktu. Ne olmuş? Erotik hayaller kurmak için bu yeter mi? O şişko göbeğinin katları arasında gezinen erkek elleri hayal ediyor muydu? Cinsel organına kadar inen? Tıbbı soruyorum ve tıp hiçbir cevap vermiyor. Brigitte Bardot hakkında aydınlığa çıkartamadığım çok şey var; denedim.

işi onunla yatmaya kadar vardırmadım; sadece normalde oraya giden yoldaki ilk adımları attım. Daha doğrusu, kasım başında onunla konuşmaya başladım, on beş gün kadar derslerin sonunda yalnızca birkaç sözcük, o kadar. Sonra iki-üç defa matematikte şu ya da bu konuyu bana açıklamasını istedim; bütün bunları ihtiyatla, kendimi fark ettirmeden yapıyordum. Aralık ortalarına doğru, görünüşte kazayla olmuş gibi eline dokunmaya başladım. Her defasında elektrik çarpmış gibi irkiliyordu. Bu çok etkileyiciydi.

İlişkimiz doruk noktasına, Noel'den önce onu trenine kadar (aslında bir hızlı tramvay) geçirdiğimde ulaştı. İstasyon sekiz yüz metreden daha uzak olduğundan, kolay sayılmayacak bir işti bu; hatta bu yüzden beni görenler bile oldu. Sınıfta genel olarak bana az çok hasta gözüyle bakılırdı, bu nedenle sosyal imajıma aslında ancak sınırlı bir leke sürülmüş oldu.

O akşam peronun ortasında onu yanağından öptüm. Dudağından öpmedim. Tuhaf bir şekilde zaten buna izin vermezdi, diye düşünüyorum, çünkü dudakları ve diliyle asla ve asla bir erkek diline dokunma deneyimini tatmadıysa bile, kafasında ilk gençlik flörtünün ana örneğinde bu operasyonun gerçekleşmesi gereken zaman ve yer hakkında çok net bir kavram da yok değildi; hatta bunun, yaşanan ânın uçucu esrikliği içinde düzeltilme ve yumuşama fırsatını asla bulamayacak kadar net bir kavram olduğunu bile söyleyeceğim.

Noel tatilinden hemen sonra onunla konuşmayı kestim. İstasyonun yakınında beni gören çocuk olayı unutmuşa benziyordu, ama ben gene de çok korkuyordum. Ne olursa olsun, Bardot'yla çıkmak o devirde bile övünebileceğimden çok daha yüksek bir moral güç isterdi. Çünkü sadece çirkin değil, açıkça kötüydü de. Cinsel özgürlük (80'li yılların en başıydı, AIDS daha ortalarda yoktu) tarafından tam anlamıyla tuşa getirilen Bardot, bakirelik gibi birtakım ahlaki tavırlarla da övünemezdi elbette. Ayrıca durumunu 'Yahudi-Hristiyan etkisiyle' -her halükârda anne-babası agnostiktiler-

açıklamayacak kadar da zeki ve uyanıktı. Yani bütün kaçış yolları kapalıydı ona. Bütün yaptığı sadece sessiz bir kinle başkalarının özgürleşmesini seyretmekti; oğlanların başkalarının bedeninin etrafına yengeçler gibi üşüştüğünü görmek; kurulan ilişkileri, kararına varılan deneyimleri, doludizgin orgazmları hissetmek, başkalarının sergiledikleri hazzın yanı başında, her açıdan sessiz bir kendi kendini yok edişi yaşamak. İlk gençliği böyle geçecekti, böyle de geçti: Kıskançlık ve yoksunluk yavaş yavaş mayalanarak en uç noktasında bir nefret topuna dönüştü.

Aslında bu hikâyeden o kadar da gurur duymuyorum; bütün bunlar zalimlikten yoksun olamayacak kadar açık bir şekilde maskaracaydı. Örneğin bir sabah onu şu sözlerle karşıladığımı hatırlıyorum: “Ooo, yeni bir elbise giymişsin Brigitte..” Doğru olsa bile çok berbat bir şeydi bu; çünkü olay olağanüstü şaşırtıcı ama gene de gerçektir: *Elbisesini değiştiriyordu*, hatta bir keresinde *saçına bir kurdele taktığını* hatırlıyorum. Ah Tanrım! Sanki maydanozlu bir dana kellesiydi. Bütün bir insanlık adına, beni bağışlamasını diliyorum.

Aşk arzusu erkekte derindedir, kökleri şaşırtıcı derinliklere kadar uzanır ve kökçüklerinin büyük çoğunluğu kalbin maddesi içinde bile yer alır. Hayatının olağan gidişinin içindeki çığ gibi aşığılanmalara karşın, Brigitte Bardot umut ediyor ve bekliyordu. Olasılıkla şu anda da umut etmeye ve beklemeye devam ediyordur. Onun yerinde bir engerek yılanı olsa intihar ederdi. Erkeklerse hiç aldırmazlar.

Soğuk bir bakışla cinsel işleyişin çeşitli bölümlerinin sıralanışına baştan sona ağır ağır göz attıktan sonra, araştırmamın ana savını ortaya koyma zamanının geldiğini düşünüyorum. Yeter ki siz, efendilik ederek dile getirmenize izin vereceğim şu itirazla düşüncemin amansız gidişatını durdurmayın: ‘Bütün örneklerinizi, elbette hayatın en önemli dönemlerinden biri olan, ama her şeye rağmen onun ancak çok kısa bir kesitini kapsayan ilk gençlikten seçiyorsunuz. Yani keskinliğine ve sağlamlığına hayran kaldığımız sonuçlarınızın, sonunda kısmi ve sınırlı olduğunun ortaya çıkmasından korkmuyor musunuz?’ Bu sevimli itirazcıya, ilk gençliğin hayatın sadece önemli bir dönemi olmakla kalmayıp, sözcüğün gerçek anlamıyla hayattan dolu dolu söz edilebilecek tek dönem olduğu cevabını vereceğim. İtksel uyanışlar on üç yaşına doğru zincirinden boşanır, daha sonra yavaş yavaş azalır ya da daha çok donmuş güçlerden başka bir şey olmayan davranış modellerine dönüşürler. Baştaki patlamanın şiddeti, çatışmanın çıkış yolunun birkaç yıl boyunca belirsiz kalmasına neden olur; elektrodinamikte buna ara rejim adı verilir. Ama titreşimler yavaş yavaş hafifleyerek uzun, melankolik ve yumuşak dalgalara dönüşürler; o andan itibaren her şey söylenmiştir ve hayat artık ölüme hazırlanıştan ibarettir. İnsanın ufalmış bir yeniyetme olduğunu söyleyerek bunu daha sert, ama o kadar da doğru olmayan bir biçimde ifade edebiliriz.

Soğuk bir bakışla cinsel işleyişin çeşitli bölümlerinin sıralanışına baştan sona ağır ağır göz attıktan sonra araştırmamın ana savını ortaya koyma zamanının geldiğini düşünüyorum. Bunun için öz, ama yeterli bir formül kullanacağım, şöyle ki:

'Cinsellik bir sosyal hiyerarşi sistemidir.'

Bu aşamada formülümü, katılığın o sımsıkı zırhıyla her zamankinden daha fazla sarmalayarak gizlemem gerekecek. İdeolojik düşman, çoğu zaman hedefin yakınında bir yerde büzülüp gizlenir ve son viraja girerken uzun bir nefret narasıyla, gerçekliğin ilk ışınlarının, kanı çekilmiş alnına konduğunu hissetmekten sarhoş olup, arkasını kollamayı enayi gibi ihmal eden ihtiyatsız düşünürün üzerine atlar. Ben bu hatayı işlemeyeceğim ve beyinlerinizde şaşkınlığın şamdanlarının kendiliğinden yanmasını sağlayarak çingiraklı yılanın sessiz ihtiyatıyla düşüncemin halkalarını açmaya devam edeceğim. Böylelikle her dikkatli okurun bana yöneltmekte gecikmeyeceği itirazdan haberim olacak:

Gerekçelerim o âna kadar saf cinsellik üzerine dayanıyorken, ikinci örneğe üstü kapalı biçimde *aşk* kavramını soktum. Çelişki mi? Tutarsızlık mı? Ha ha ha!

Marthe ile Martin kırk yıllık evlidirler. Yirmi bir yaşında evlendiklerine göre şimdi altmış dört yaşında oluyorlar. Durumlarına uygulanan sosyal rejime göre ya çoktan emekli olmuşlardır ya da çok yakın bir zamanda olacaklardır. Denir ya, hayatlarını birlikte tamamlayacaklardır. Bu koşullarda, her türlü sosyal ilişkinin dışında anlam taşıyan ve ikinci dereceden bazı ölçeklerde, taşıdığı önem açısından yaşlı birey gorile eş ya da onu geçen bir 'çift' birimi oluşacağı çok açıktır. Benim görüşüme göre, 'aşk' sözcüğüne bir anlam verme olasılığı bu çerçevede yeniden ele alınmalıdır.

Düşüncemi kısıtlamanın kazıklarıyla donattıktan sonra şimdi artık aşk kavramının, varlıkbilimsel açıdan kırılğanlığına karşın olağanüstü bir işlemsel gücün özelliklerine sahip olduğunu ya da yakın bir tarihe kadar sahip olduğunu ekleyebilirim. Alelacele oluşturulmuş, derhal geniş bir meraklı kitlesi bulmuştur, ayrıca günümüzde bile açıkça ve kendi isteğiyle sevmekten vazgeçenlerin sayısı çok azdır. Bu eşsiz başarı, insan doğasını oluşturan bilinmez bir ihtiyaçla gizemli bir örtüşmeye işaret edecektir. Bununla birlikte, işte dikkatli analizci zırva yumurtlayandan tam bu noktada ayrılır, ben sözü edilen bu ihtiyacın doğası hakkında en özlü varsayımı ifade etmekten kaçınacağım. *Ne olursa olsun, sonuçlarını görebildiğimize göre, aşk var demektir.* İşte size Claude Bernard'a layık bir cümle ve ben bunu ona adamak istiyorum. Ey, el uzatılmaz bilgin! Başlangıçta ele aldığın konudan görünüşte en uzakta olan gözlemlerin, tombul bıldırcınlar gibi birbiri ardınca gelip, senin o koruyucu halenin ısıldayan ihtişamı altına dizilmesi bir rastlantı değil. En ipe sapa gelmez olayların ancak senin bükülmez yasalarının katılığı altına yerleştirildikten sonra bilimselliğin karanlık engellerini aşabilmesi için, 1865'te eşine az rastlanır bir derinlikle tanımladığın deneysel incelemenin elbette çok büyük bir yetkinliğe sahip olması gerekir. Unutulmaz fizyolojist, seni selamlıyorum ve senin saltanatının süresini azıcık da olsa kısaltacak hiçbir şey yapmayacağımı yüksek sesle ilan ediyorum.

Kuşku götürmez bir belitselin sütunların ölçülü bir şekilde yerleştirirken, üçüncü sırada, görünüşünün verdiği izlenimin aksine vajinanın et yığınındaki bir delik olmaktan çok daha fazla bir şey olduğuna dikkat çekeceğim. (Kasap çıraklarının bifteklerle masturbasyon yaptıklarını... ve yapmaya devam ettiklerini biliyorum! Düşüncemin açılımını frenleyebilecek bir şey değil bu!) Gerçekte vajina, türlerin çoğalmasına hizmet eder... ya da yakın bir tarihe kadar ediyordu. Evet, türlerin.

Geçmişteki bazı edebiyatçılar vajinayı ve bağlantılarını anlatırken, bir kilometre taşıninki kadar aptalca şaşkın ifade takınmışlar ve gözlerini fal taşı gibi açmışlardır. Bazılarıysa tersine, tıpkı leşçiller gibi, gırtlaklarına kadar bayağılığa ve arsızlığa gömülmüşlerdir. Ben deneyimli bir kaptan gibi, bu simetrik kör kayalıklardan eşit uzaklıkta seyredeceğim ve dahası, doğru düşüncenin düşsel güzellikteki diyarlarına giden geniş ve bildiğinden şaşmaz yolumu açmak için onların orta dikmesinin yörüngesinden destek alacağım, Bakışlarınızı aydınlatan üç soylu gerçek, sözü edilmemiş bir harika olarak, kuşkunun darmadağın olmuş okyanusları üzerinden hafifçe kanat çırparak uçacak bir bilgelik piramidinin yaratıcı üç yüzü gibi kabul edilmeli. Ne kadar önemli olduklarını vurgulamak için bu yeter. Gene de, şimdiki halde boyutları ve dimdik karakterleriyle daha çok çölün ortasına dikilmiş üç granit sütunu hatırlatmıyor da degiller (örneğin Teb Ovası'nda görülebilenler gibi). Okurumu bunların itici dikeylikleriyle baş başa bırakmak hiçbir bakımdan dostluğa sığmaz ve bu incelemenin ruhuna da pek uygun düşmezdi. Bu yüzden bu ilk belitlerin çevresine, şimdi ayrıntılarını vereceğim çeşitli ek önermelerden neşeli sarmallar dolanacak..."

Doğal olarak, yapıt tamamlanmamıştı. Zaten, porsuk köpeği, kanişin konuşması sona ermeden uykuya dalıyordu; ama bazı ipuçları, onun gerçeği bildiğini ve bu gerçeğin de birkaç yalın cümleyle

ifade edilebileceğini tahmine izin verecekti. Canım, gençtim işte, eğleniyordum. Bütün bunlar Véronique'ten önceydi; güzel günlerdi. On yedi yaşında, dünyaya dair birbirini tutmaz ve ipe sapa gelmez görüşler öne sürerken, bir demiryolu barında rastladığım ellilik bir kadın bana şöyle demişti: “Göreceksiniz, yaşlandıkça her şey çok basitleşiyor.” Ne kadar da haklıymış!

8

İneklere dönüş

Tren keskin bir soğukta saat beş elli ikide La Roche-sur-Yon’a girdi. Kent sessiz ve sakindi; tamamen sakin. “Pekâlâ!” dedim kendi kendime, "işte kırsalda küçük bir gezinti fırsatı sana...”

Bahçeli derme çatma evlerin yer aldığı bir bölgede ıssız ya da hemen hemen ıssız sokaklarda ilerledim. Başlangıçta evlerin özelliklerini birbirleriyle karşılaştırmaya kalktım ama henüz gün doğmadığından bu oldukça güçtü; derhal vazgeçtim.

Sabahın erken saatine rağmen kent halkından birkaç kişi çoktan kalkmıştı; garajlarının önünden geçerken bana bakıyorlardı. Sanki orada ne işim var diye sorar gibiydiler. Kalkıp soracak olsalar, onlara ne cevap vereceğimi şaşırdım. Gerçekten de burada bulunuşumun hiçbir gerekçesi yoktu. Daha doğrusu, başka bir yerdekinden daha fazla bir şey yoktu.

Sonra asıl kırlara geldim. Çitler ve çitlerin ardında inekler vardı. Hafif bir mavilik şafağın az sonra sökeceğini haber veriyordu.

İneklere baktım. Çoğu uyumuyordu, çoktan otlamaya başlamışlardı. Kendi kendime, çok haklılar dedim; üşümüş olmalıydılar, biraz egzersiz yapmaları iyi olurdu. Sabah huzurlarını bozmayı hiç aklımdan geçirmeden, onları iyi niyetle inceledim. Birkaçı çite kadar gelip böğürmeksizin yaklaşarak bana baktı. Onlar da beni rahat bırakıyorlardı. Bu iyiydi.

Daha sonra Tarım Bakanhğı Bölge Müdürlüğü’ne yöneldim. Tisserand çoktan gelmişti; elimi şaşırtıcı bir hararetle sıktı.

Müdür, odasında bizi bekliyordu. Bir hayli sempatik bir insan olduğu çok çabuk anlaşıldı; açıkça iyi biriydi. Buna karşılık, bizim kendisine vereceğimiz teknolojik bilgiye tamamen kapalıydı. Bilişimle hiçbir işim olamaz, diye açıkladı bize. Modern olma zevki uğruna, çalışma alışkanlıklarını değiştirmeyi hiç canı çekmiyormuş. İşler böyle yürüyormuş ve öyle yürümeye de devam edecekmiş, en azından o orada kaldığı sürece. Gelişimizi kabul etmesinin nedeni, sırf bakanlıkla sorun çıkmamasını istemesiymiş, ama biz gider gitmez sistemi bir dolaba kaldırarak ve bir daha elini sürmeyecekmiş.

Bu koşullarda kurs daha şimdiden hoş bir eğlence, zaman öldürmek için yapılan bir çeşit sohbet olacağı benziyordu. Bu beni hiç mi hiç rahatsız etmiyordu.

Daha sonraki günlerde, Tisserand'ın sapıtmaya başladığını fark ettim. Noel’den sonra bir gençlik kulübüne kayak yapmaya gidiyormuş; danslı partiler ve geç sabah kahvaltısıyla “moruklar giremez” türünden, düzüşülen türden yani. Ama olacakları düşünürken pek hevesli görünmüyordu. Zaman zaman bakışları gözlüklerinin ardından üzerimde dolaşıyordu. Büyü yapılmış gibi bir hali vardı. Ben bunu bilirim; aynı şeyi, iki yıl önce, Véronique’le ayrıldıktan sonra ben de hissetmişim. Yerlerde yuvarlansanız, tıraş bıçağıyla damarlarınızı kesseniz ya da metroda otuzbir çekseniz, kimse başını kaldırıp bakamayacakmış gibi bir izlenime kapılırsınız; kimse parmağını kıpırdatmayacakmış gibi. Sanki saydam, aşılmaz, incecik, mükemmel bir kılıfla dünyadan korunur gibi olursunuz. Zaten Tisserand da geçen gün bana şöyle dedi (içkiliydi): “Bir süpermarket reyonunda selofan kâğıdına

sarılmış bir piliç budu gibi hissediyorum kendimi." Şunları da söyledi: "Bir kavanozun içindeki bir kurbağa gibi hissediyorum kendimi; zaten kurbağaya da benziyorum, öyle değil mi?" Sitemli bir tonda usulca cevap verdim: "Raphaël..." İrkildi; ilk kez ismiyle hitap ediyorum ona. Bocaladı ve artık başka bir şey söylemedi.

Ertesi gün kahvaltıda uzun uzun Nesquik kâsesini seyretti; ve sonra neredeyse düşte gibi içini çekti: "İçine ettiğimin, yirmi sekiz yaşındayım ve hâlâ bakirim!.." Gene de şaşırdım buna; bunun üzerine bana, bir gurur kalıntısının onu *orospulara gitmekten* alıkoyduğunu açıkladı. Bu yüzden onu kınadım; belki biraz fazla şiddetli oldu, çünkü aynı akşam, hafta sonu için Paris'e gitmeden hemen önce bakış açısını tekrar açıklamaya koyuldu. Tarım Bakanlığı Bölge Müdürlüğü'nün otoparkındaydık; lambalardan hiç hoş olmayan sarımsı bir ışık halesi yayılıyordu; hava nemli ve ayazdı. Dedi ki: "Anlıyor musun, ben hesabımı yaptım; haftada bir, bir orospu tutacak kadar param var; cumartesi akşamları iyi olurdu. Belki de en sonunda bunu yapacağım. Ama bazı adamların aynı şeyi bedava tarafından yapabildiklerini biliyorum, *üstelik de aşkla*. Denemeyi tercih ederim; şimdilik, biraz daha denemeyi tercih ediyorum."

Gerçekten de ona verecek cevap bulamadım; ama otele çok düşünceli döndüm. Şu var ki, diyordum kendi kendime, bizim toplumlarda seks, bal gibi de paradan tamamen bağımsız, ikinci bir ayrımcılık sistemini temsil ediyor; en azından aynı derecede acımasız bir ayrımcılık sistemi gibi işliyor. Zaten bu iki sistemin etkileri kesinlikle eşdeğer. Tıpkı sınırsız ekonomik liberalizm gibi ve benzer nedenlerle, cinsel liberalizm de *mutlak yoksullaşma* olguları üretiyor. Bazıları her gün aşk yapıyor; bazıları hayatlarında sadece beş-altı kez yapıyorlar; ya da hiçbir zaman yapmıyorlar. Bazıları onlarca kadınla aşk yapıyor; bazıları hiçbir kadınla. "Piyasa kuralları" denen şey işte bu. Serbestliğin yasak olduğu bir ekonomik sistemde, herkes iyi kötü yerini bulur. Zinanın yasaklandığı bir cinsel sistemde herkes iyi kötü bir yatak arkadaşı edinir. Tamamen liberal bir ekonomik sistemde bazıları hatırı sayılır servetler elde eder; bazılarıysa işsizlik ve sefaletten çürür. Tamamen liberal cinsel sistemde bazıları değişken ve heyecan verici bir erotik yaşama sahiptir; bazılarıysa mastürbasyona ve yalnızlığa mahkûmdur. Ekonomik liberalizm savaş alanının genişlemesidir, her yaşta ve toplumun her katındaki savaş alanının genişlemesidir. Raphaël Tisserand, ekonomik açıdan yenilenler safında yer alıyor, cinsel açıdansa yenilenler. Bazıları iki tabloda da kazançlı; bazılarıysa ikisinde de kaybediyor. Şirketler, diplomasını yeni almış bazı gençleri paylaşamıyor; kadınlarsa bazı genç adamları paylaşamıyor; kargaşa ve heyecan çok büyük boyutlarda.

Epeyce sonra, kesinlikle kafayı iyice bulma amacıyla otelden çıktım. İstasyonun karşısında açık bir kahve buldum; birkaç yeniyetme bilardo oynuyordu ve başka pek kimse yoktu. Üçüncü konyağın sonunda Gérard Leverrier'yi düşünmeye başladım.

Gérard Leverrier, Ulusal Meclis'te Véronique'le aynı serviste (Véronique orada sekreter olarak çalışıyordu) yöneticiydi. Yirmi altı yaşındaydı ve ayda otuz bin frank kazanıyordu. Buna karşın, Gérard Leverrier utangaç ve bunalımlıydı. Aralık ayında bir cuma akşamı (pazartesi işe dönmeyecekti; biraz da istemeden, "bayram için" on beş gün izin almıştı) evine dönmüş ve kafasına bir kurşun sıkılmıştı.

Ölüm haberi Ulusal Meclis'te gerçekten de hiç kimseyi şaşırtmamıştı; orada özellikle kendine yatak alma konusundaki müşkülpesentliğiyle tanınıyordu. Birkaç aydır bu yatak alma işine karar vermiş durumdaydı; ama proje somutlaşacak gibi görünmüyordu. Haber genelde hafif alaycı bir gülüşle aktarılmıştı; oysa gülecek bir şey yoktu; günümüzde bir yatak satın almak gerçekten büyük sıkıntılara neden oluyor ve pekâlâ da sizi intihara sürükleyecek kadar çok neden barındırıyor. Önce teslimat tarihini belirlemek, yani genel olarak yarım gün izin almak gerekiyor, bunun yol açacağı tüm

sorunlar da cabası. Kimi zaman teslimatçılar gelmez ya da yatağı merdivenden geçirip de çıkaramazlar, böylece siz de bir yarım gün daha izin almak zorunda kalırsınız. Bu sorunlar bütün eşyalarda ve ev aletlerinde de tekrarlanır; bunun yol açtığı dert birikimi de hassas bir insanı ciddi biçimde sarsmaya yetebilir. Ama bütün mobilyalar arasında yatak özellikle, fena halde acı veren bir sorun yaratır. Satıcı üzerindeki itibarınızı korumak istiyorsanız, işinize yarasın yaramasın, yeriniz olsun olmasın, iki kişilik yatak almak zorunda kalırsınız. Tek kişilik yatak satın almak cinsel hayatınızın olmadığını ve yakın, hatta uzak bir gelecekte de olmasını düşünmediğinizi uluorta itiraf etmek demek olur (çünkü günümüzde yataklar garanti süresinin bitiminden sonra da dayanmaktadır; bu beş, altı, hatta yirmi yıllık bir iştir; hayatınızın geri kalanını bağlayan ciddi bir yatırımdır; yataklar ortalama olarak evliliklerden daha uzun yaşamaktadır, bu pekâlâ da bilinmektedir). 1,40'lık bir yatak almanız da sizi cimri ve dar kafalı bir küçük burjuva durumuna düşürecektir; satıcıların gözünde 1,60'lık yatak, alınmaya değer tek yataktır; bu durumda onların saygısını, itibarını, hatta anlayışlı bir edayla hafifçe gülümsemelerini hak etmiş olursunuz; bunu kesinlikle ancak 1,60'lık yatak için yaparlar.

Gérard Leverrier'nin öldüğü akşam babası işine telefon etmiş; o büroda olmadığından, adamla Véronique konuşmuş. Mesajda sadece babasını acil olarak araması isteniyormuş; kız mesajı iletmeyi unutmuş. Yani Gérard Leverrier, babasının mesajını almadan saat altıda evine dönmüş ve kafasına bir kurşun sıkılmış. Véronique bana bunu Ulusal Meclis'te, onun ölüm haberinin geldiği günün akşamı anlattı; bu “onun biraz tepesini attırıyormuş”; kendi ağzıyla söyledi bunu. Ben onun suçluluk duygusu, vicdan azabı gibi bir şeylere kapılacağını düşünmüştüm; hiç de öyle olmadı: Ertesi gün çoktan unutmuştu bile.

Véronique, söylendiği gibi “analizdeydi”; bugün ona rastladığım için üzülüyorum. Çok genel olarak, analizdeki kadınlardan alabileceğiniz bir şey yoktur. Psikanalistlerin eline düşen bir kadın sonunda hiç işe yaramaz olur, bunu defalarca gözlemlemiştir. Bu olguya psikanalizin yan etkisi olarak değil, bal gibi de başlıca amacı olarak bakmak gerekir. Psikanalistler ben'in yeniden yapılanması kılıfı altında gerçekte rezil biçimde insan varlığını tahrip etmeye girişirler. Masumiyet, yüce gönüllülük, saflık... bütün bunlar onların hoyrat elleri arasında hızla öğütülür gider. Bol bulamaç kazanan, ukala ve budala psikanalistler sözde hastalarında, fiziksel ve zihinsel ne kadar aşka yatkınlık varsa yok ederler; aslında gerçek insanlık düşmanları gibi hareket ederler. Zalim bir bencillik okulu olan psikanaliz, biraz kafası karışmış, düzgün kızlara saldırıp onları, yerinde bir tiksinti uyandırmaktan başka bir işe yaramayan, kaçıkça ben, ben diyen lanet şırfıntılara dönüştürür. Psikanalistlerin elinden geçmiş bir kadına asla, hiçbir şekilde güvenmemelidir. Bayağılık, bencillik, saldırgan salaklık, ahlak duygusunun toptan çöküşü, kronik sevme güçlüğü: işte “ruh çözümlemesinden geçmiş” bir kadının eksiksiz portresi. Bunu söylemek lazım, Véronique satırı satırına bu tanıma uyuyordu. Gücüm yettiğince onu sevdim - ki bu da büyük aşk demekti. Bu aşk boş yere çarçur edildi, artık bunu biliyorum; onun iki kolunu birden kırsam daha iyi edermişim. Herhalde öteden beri, bütün bunalımlı kadınlar gibi bencillığe ve kalpsizliğe eğilimliydi; ama psikanalisti onu geri dönüşü mümkün olmayacak biçimde içi boş ve vicdansız, gerçek bir pisliğe dönüştürdü - parlak kâğıda sarılmış bir süprüntü. Beyaz bir tahtası olduğunu hatırlıyorum, üzerine “konserve bezelye” ya da “kuru temizleme” türünden bir şeyler yazardı. Bir akşam *seans*'tan dönüşte Lacan'ın şu cümlesini not etmişti: “Ne kadar iğrenç olursanız, her şey o kadar yolunda gidecektir.” Gülümsemiştim; çok haksızmışım. O sıralar, o cümle henüz bir *programmış* ancak; ama kelimesi kelimesine uygulamaya konulacakmış.

Veronique”in olmadığı bir akşam bir şişe Largactyl yuttum. Daha sonra da paniğe kapılıp acil

servisi aradım. Acele hastaneye götürölüp midemin yıkanması, vs. gerekti. Özetle, az daha öbür dünyayı boyluyordum. Bu kaltak (başka ne denebilir ki ona?) hastaneye beni görmeye bile gelmedi. “Eve dönüşümde”, ev denebilirse tabii, hoş geldin niyetine de bula bula, benim bencil, daha da beteri acınacak biri olduğum gibi sözler söyledi; olay yorumlaması, benim ne yapıp edip başına fazladan iş açtığım biçimindeydi, “zaten iş sorunlarıyla başı yeterince dertte olan” onun. Rezil karı; bir de kendisine “duygu sömürüsü” yapmaya çalıştığımı eklemes mi; tekrar düşündüğümde, onun yumurtalıklarını kesip atmadığıma yanıyorum. Neyse, geçti artık.

Bir de beni evinden attırmak için polisleri çağırdığı akşamı hatırlıyorum. Neden mi? “Evinden.” Çünkü daire onun adına tutulmuştu ve kirayı benden çok o ödüyordu. İşte size psikanalizin ilk etkisi: kurbanlarda inanılması güç, gülünç bir pintilik ve hesapçılık geliştirmek. Psikanaliz tedavisi gören biriyle bir kahveye gitmeye kalkmayın; kaçınılmaz biçimde hesabın ayrıntılarını tartışmaya başlar ve iş garsonla sorun çıkarmaya kadar gider. Neyse, o üç adet salak ve şişko polis telsizleri ve hayatı herkesten iyi tanırız havalarıyla oradaydılar. Benim üzerimde pijama vardı ve soğuktan tir tir titriyordum; örtünün altından, ellerimle masanın bacaklarına yapışmıştım; beni ancak zor kullanarak götürmelerinde iyice kararlıydım. Bu arada o kahpe de, olay mahallinde haklarını sağlama almak için adamlara kira makbuzlarını gösteriyordu; herhalde onların coplarını çıkarmalarını bekliyordu. O akşam “seansa” gitmişti; bütün adilik ve bencillik depolarını yeniden doldurmuş durumdaydı; ama ona pabuç bırakmadım, ek bir soruşturma açılmasını talep ettim ve o salak polisler mahalli terk etmek zorunda kaldılar. Zaten, ertesi gün de oradan kesin olarak ayrıldım.

9

Korsanlar sitesi

Birden, modern olmamayı umursamamaya başladım.

ROLAND BARTHES

Cumartesi sabah erken saatte, Gar Meydanı’nda, beni Sables-d'Olonne'a götürmeyi kabul eden bir taksi buluyorum.

Kentten çıkınca kalın sis bulutları içinden geçiyoruz ve son kavşak da aşıldıktan sonra donuk, mutlak bir sis gölünün içine dalıyoruz. Yol ve manzara tamamen boğulmuş durumda. Arada bir, bir an için, belli belirsiz kendini gösteren bir ağaç ya da bir inek dışında hiçbir şey seçilemiyor. Çok güzel.

Deniz kenarına geldiğimizde, hava aniden, bir çırpıda açılıyor. Rüzgâr var, etraf çok rüzgârlı ama gök masmavi; bulutlar hızla doğuya doğru kayıyor. Şoföre, bana ağızdan gönülsüzce çıkmış gibi gelen bir “iyi günler”e mal olan bir bahşiş verdikten sonra 504'ten çıkıyorum. Kuşkusuz yengeç avlayacağımı filan geçiriyordur aklından, bu çeşit bir şeyler.

Bir süre gerçekten de kumsal boyunca geziniyorum. Deniz kül rengi, bir hayli çalkantılı. Özel bir şey hissettiğim yok. Uzun uzun yürüyorum.

Saat on bire doğru insanlar çocuk ve köpekleriyle ortalıkta boy göstermeye başlıyorlar. Ben ters yöne sapıyorum.

Sables-d'Olonne kumsalının en ucunda, limanı kapatan mendireğin uzantısı içinde birkaç eski evle Romanesk üslubunda bir kilise var. Görmeye değer hiçbir şey yok; fırtınalara dayansın diye yapılmış ve yüzyıllardan beri fırtınalara dayanan sağlam, kunt yapılar bunlar. Dışarıda rüzgâr eserken, okyanus

kıyıdaki kayalıklara çarpıp kırılırken, Sableslı balıkçıların küçük kilisedeki pazar ayinleri ve inananların bir araya toplanmasıyla geçen eski yaşam kolayca hayal edilebilir... Bu, çetin ve tehlikelerle dolu bir çalışmanın ağır bastığı, eğlencesiz, olaysız bir hayattı. Çok soylu, sade ve kaba saba bir hayat. Bu arada oldukça sersemce bir hayat.

Bu evlerin hemen yakınında tatilcilere ayrılmış modern, beyaz konutlar var. Bunlar on-yirmi katlı binalardan oluşan bir bütün meydana getiriyor. Bu binalar kademeli bir alanda sıralanmış, en alt kat otopark olarak düzenlenmiş. Uzun zaman bir binadan ötekine yürüyüp durdum, bu da çeşitli mimari kurnazlıklar sayesinde dairelerin çoğunun deniz manzaralı olduğunu anlamamı sağladı. Bu mevsimde her yer bomboştu ve beton yapılar arasına dalan rüzgârın uğultusunda açıkça uğursuz bir şeyler vardı.

Daha sonra, bu kez kelimenin tam anlamıyla denize iki adım mesafede inşa edilmiş daha yeni ve daha lüks bir siteye yöneldim. Adı “Korsanlar Sitesi”ydi. Zemin katta bir süpermarket, bir pizzacı ve bir diskotek vardı; üçü de kapalıydı. Bir ilanda örnek daireyi gezmeye davet ediliyordunuz.

Bu kez içimi tatsız bir duygu sardı. Bir aileyi, Korsanlar Sitesi'ndeki dairelerine girerlerken, ardından korsan soslu bifteklerini takınırlarken, en küçük kızlarını da "Eski Ümit Burnu" tarzı bir gece kulübünde becerilirken hayal etmek, artık biraz sinir bozuyordu; ama elimden bir şey gelmezdi.

Daha sonra acıktım. Bir çörek satıcısının tezgâhı başında bir dişçiyle ahbaplık kurdum. Yani, ahbaplık kurmak fazla olur; satıcının dönmesini beklerken iki çift laf ettik, diyelim. Nedendir bilmiyorum, bana dişçi olduğunu söylemenin doğru olacağına inanmış. Genelde dişçilerden nefret ederim; onları hayattaki tek amaçları, kendilerine üstü açık Mercedesler satın almak için mümkün olduğu kadar fazla diş sökmek olan paragöz yaratıklar olarak görürüm. Ve bu seferkinin de kuralı bozar gibi bir hali yoktu.

Biraz anlamsızca, bir kez daha, orada bulunuşumun nedenini açıklamamanın gerekli olduğuna inandım ve sanki Korsanlar Sitesinden daire almaya niyetliymişim gibi bir hikâye uydurdum. Derhal ilgilendi ve elinde çöreği, uzun uzun avantajlarını ve sakıncalarını tarttıktan sonra, sonunda bu yatırımın "kendisine akıllıca görüldüğüne" karar verdi. Bunu düşünmeliydim.

10

Uğrak liman

”Ah, evet, değerlere sahip olmak!..”

La Roche-sur-Yon'a dönüşte Unico'dan bir et bıçağı satın aldım; kafamda bir plan taslağı belirmeye başlamıştı.

Pazar günü yaşanmamış gibiydi; pazartesi özellikle kasvetli. Tisserand'ın da rezil bir hafta sonu geçirdiğini hissediyordum, sormama bile gerek yoktu; bu beni hiç mi hiç şaşırtmıyordu. Aralık ayının 22'sine gelmiştik bile.

Ertesi akşam yemeğe bir pizzacıya gittik. Garsonda gerçekten de İtalyan havası vardı; çok kıllı ve çapkın olduğu anlaşılıyordu; beni fena halde iğrendiriyordu. Üstelik spagettilerimizi hiç dikkat etmeden, alelacele koydu tabaklara. Ah, yırtmaçlı eteklerimiz olsaydı, olay bambaşka olurdu!..

Tisserand koca bardaklarla şarapları deviriyordu; günümüz dans müziğindeki çeşitli eğilimlerden söz ediyordum. Cevap vermiyordu; sanırım, aslında dinlemiyordu bile. Bununla birlikte, rock'la slow'un birbirini izleyişini bir cümleyle tarif eder, böylece bunun baştan çıkartma yöntemlerine

kazandırıldığı katı karakterin altını çizirken ilgisi yeniden kabardı (kendi adına, bir slow dansı yapma fırsatı olmuş muydu acaba? Bu hiç de kesin görünmüyordu). Saldırıya geçtim:

“Sanırım, Noel’de bir şeyler yapacaksın. Olasılıkla ailenle...”

“Biz Noel’de bir şey yapmayız. Ben Yahudi’yim,” diye karşılık verdi bir parçacık gururla. “Yani ailem Yahudi’dir,” diye de vurguladı daha ciddi bir tonla.

Bu açıklama beni birkaç saniye için bocalattı. Ama sonuçta, Yahudi ya da değil, bu bir şeyi değiştirir miydi? Eğer değiştiriyorsa, ben bunun nedenini anlamaktan acızdim. Devam ettim.

“24’ü gecesinde bir şeyler yapar mıyız? Sables’da bir bar biliyorum, *Uğrak Liman*. Çok hoş...”

Sözlerimin aykırı kaçtığı izlenimine kapılmıştım; utanıyordum. Ama Tisserand artık bu kadar ince ayrıntılara dikkatini verecek durumda değildi. "Oraya giden olur mu yani? Ben 24'ünün daha çok aile arasında geçirildiğini sanıyordum..." Onun o zavallı, içler acısı itirazı bu oldu işte. Elbette 31'inin çok daha iyi olacağını kabul ettim: Uzman tavrıyla, “Kızlar 31'inde yatmaya bayılır,” diye üstüne bastım. Ama bu konuda 24'ünü de yabana atmamak gerek: “Kızlar anne-babaları ve büyükanneleriyle istirdiyelerini yer, armağanlarını alırlar; ama gece yarısından itibaren de barlara takılırlar.” Gitgide alevleniyor, kendi hikâyeme inanıyordum; düşündüğüm gibi, Tisserand’ı ikna etmek zor olmadı.

Ertesi akşam, Tisserand'ın hazırlanması üç saat sürdü. Otelin holünde tek başıma domino oynayarak onu bekledim; iki rakip eli de kendim oynuyordum; çok can sıkıcıydı; bu arada, biraz kaygılıydım.

Bizimki siyah bir takım ve dore bir kravatla göründü; saçları onu çok uğraştırmış olmalıydı; şimdilerde şaşırtıcı sonuçlar veren jöleler imal ediyorlar. Sonuçta siyah takım, gene de ona en iyi giden kıyafet; zavallı çocuk.

Daha bir saat oyalanmamız gerekiyordu; saat yirmi üç otuzdan önce bara girmek söz konusu değildi, bu noktada kesindim. Hızlı bir görüşmeden sonra gece yarısı ayinine göz atmaya gittik: Rahip, insanların kalbinden yükselen sonsuz bir umuttan söz ediyordu; buna hiçbir itirazım yoktu. Tisserand sıkılıyordu, başka bir şey düşünüyordu; içime azıcık bıkkınlık çöktüğünü hissetmeye başlamıştım, ama dayanmak zorundaydım. Et bıçağını plastik bir torba içinde arabanın torpidosuna koymuştum.

Uğrak Limanı kolayca buldum; orada çok kötü geceler geçirdiğimi söylemem gerek. Üzerinden on yıldan fazla bir zaman geçti; ama kötü anılar sanıldığı kadar çabuk silinmiyor.

Bar yarı yarıya doluydu: Özellikle on beş-yirmi yaş arası gençlerle; bu da Tisserand'ın mütevazı şansını bir çırpıda yok ediyordu. Bir sürü mini etek, derin oyuklu büstiyerler; özetle, körpe et. Dans pistini tararken gözlerinin şiddetle yuvalarından fırladığını gördüm; bir Bourbon sipariş etmek için bara gittim. Döndüğümde, yerinden kalkmış, dans edenler kalabalığının kıyısında, tereddütler içinde öylece duruyordu. Ağzımın içinde mırıldandım: “Birazdan sana katılırım...” Ve piste hafifçe tepeden bakan konumuyla bana, olan biteni seyredebileceğim mükemmel bir manzara sunan bir masaya doğru yöneldim.

Tisserand önce yirmili yaşlarda, sekretere benzeyen bir esmerle ilgilenir gibi göründü. Seçimini onaylamaya çok istekliydin. Bir kere, kız öyle aman aman güzel değildi ve herhalde fazla kur yaparı da yoktu; kuşkusuz hoş irilikteki göğüsleri daha şimdiden biraz sarkmıştı, kalçaları da gevşek gibiydi; birkaç yıla kalmaz, hissediliyordu bu, her yeri tamamen çökecekti. Öte yandan, kızın oldukça cüretkâr kıyafeti onun bir seks partneri arama niyetini kuşkuya yer bırakmayacak biçimde vurguluyordu: İnce tafta elbisesi her hareketinde havalanıyor, bu arada jartiyeri ve kıçını tamamen açıkta bırakan minicik

siyah dantel tangası ortaya çıkıyordu. Ve nihayet, ciddi, hatta biraz inatçı yüzü ihtiyatlı bir karaktere işaret eder gibiydi; işte çantasında mutlaka prezervatif bulunduran türden bir kız.

Tisserand birkaç dakika boyunca, müziğin kendisinde yarattığı coşkuyu göstermek için kollarını canla başla öne atarak kızın dibinde dans etti. Hatta iki-üç kez el bile çırpı; ama kız onu hiç fark etmemiş gibiydi. Müziğin azıcık hafiflemesini fırsat bilip onunla konuşmaya girişti. Kız döndü, ona küçümseyen bir bakış fırlattı ve pisti bir baştan bir başa geçerek ondan uzaklaştı. Durum çaresizdi.

Her şey öngörüldüğü gibi gerçekleşiyordu. Bardan ikinci bir Bourbon almak üzere kalktım.

Döndüğümde bir şeylerin tersine döndüğünü hissettim. Yanımdaki masaya yalnız bir kız oturmuştu. Veronique'ten çok gençti, on yedi yaşında olabilirdi; buna rağmen dehşet verici ölçüde ona benziyordu. Bej rengi kumaştan, son derece sade ve oldukça bol giysisi vücut hatlarını tam olarak ortaya çıkartmıyordu; zaten bu hatların buna hiç ihtiyacı yoktu. Geniş bir basen, sıkı ve pürüzsüz kalçalar; ellerinizi yuvarlak, dolgun ve yumuşak iki göğse ulaştıran o kıvrak bel; kalçaların soylu yuvarlaklığını sararak güvenle bele konan eller. Bütün bunları tanıyordum; bunu hatırlamam için gözlerimi kapamam yeterdi. Güzelliğinden emin, doğal kadının dingin çekiciliğini ifade eden o dolgun ve saf yüze kadar. Hâlâ neşe saçan, bacaklarını hızlı bir dörtlüde denemeye can atan genç kısrakın sakın dinginliği. Kendi çıplaklığına tutkun, kendisini açıkça, sonsuza kadar arzu edilir bulan Havva'nın sakın huzuru. İki yıllık ayrılığın hiçbir şeyi silmediğini fark ettim; Bourbon'umu bir dikişte bitirdim. Tisserand o an yanıma döndü; hafifçe terlemişti. Bir şeyler söyledi; sanırım, kızla bir şeyler yapmaya niyetim olup olmadığını bilmek istiyordu. Hiç cevap vermedim; kusmak istiyordum ve oram kalkmıştı; artık daha fazla böyle devam edemezdi. Dedim ki: "Bana biraz izin ver..." Ve diskoteği geçip tuvaletlere doğru ilerledim. Kabine girer girmez iki parmağımı gırtlığıma soktum ama kusmuk miktarı, hayal kırıklığı yaratacak kadar zayıftı. Sonra otuzbir çektim; bunda daha başarılı oldum: Başta elbette biraz Véronique'i düşünüyordum ama genel olarak bütün vajinalar üzerinde yoğunlaştım ve sakınlaştım. İki dakikada boşaldım, bu bana güven ve inanç verdi.

Döndüğümde, Tisserand'ın sözde Véronique'le sohbet ettiğini gördüm; kız ona sakın sakın, iğrenmeden bakıyordu. Bu genç kız bir harikaydı, tam anlamıyla emindim bundan; ama önemi yoktu, boşalmıştım. Véronique aşk açısından hepimiz gibi *kurban edilmiş bir kuşaktandı*. Mutlaka aşka yeteneği vardı; aşka hâlâ yetenekli olmayı da isterdi, buna tanıklık edebilirim; ama artık bu mümkün değildi. Ender görülen, yapay ve geç olgunlaşan bir olay olan aşk, ancak nadiren bir araya toplanan, her noktada modern çağın özelliği olan ahlaki serbestliğe ters düşen özel koşullarda gelişebilir. Véronique çok diskotekler ve âşıklar görmüştü; böyle bir yaşam biçimi insana kimi zaman vahim, her zaman için onarılmaz zararlar vererek, onu yoksullaştırır. Masumiyet olarak, hayal kurma yeteneği olarak, karşı cinsin tümünü sevilen tek bir varlıkta özetlemeye yatkınlık olarak aşk, bir yıllık cinsel serseriliğe nadiren direnebilir, iki yıla ise asla. Gerçekte, ilk gençlik yıllarında art arda edinilen cinsel deneyimler duygusal ve romantik düzeyde her türlü izdüşüm olanağını hızla aşındırıp tahrip eder; insanda aşk yeteneği gitgide, aslında oldukça da çabuk tarafından, eski bir paçavranınkinden farksız hale gelir. Ve ardından, sahiden de bir paçavra hayatı yaşanır; yaşlanırken, insanın çekiciliği azalır, insan bu yüzden de acılaştı. Gençler kıskanılır; bu yüzden onlardan nefret edilir. İtiraf edilmemiş olarak kalmaya mahkûm olan bu nefret alevlenir ve gitgide daha kavurucu bir hale gelir; sonra her şey gibi, bu da yatışıp söner. Geriye sadece burukluk, bıkkınlık, hastalık ve ölüm korkusu kalır.

Barda bir şişe Bourbon'a yedi yüz frank vermek için garsonla pazarlık etmeyi başardım. Dönerken, iki metrelik genç bir elektrikçiye çarptım. Oldukça dostça bir tonda şöyle dedi bana: "Hoo! İşler pek yolunda değil galiba." Aşağıdan yukarı doğru ona bakarak, "İnsan şefkatinin tatlı balı..." diye cevap

verdim. Aynada yüzümü fark ettim; açıkça sevimsiz bir kasılma yayılmıştı suratıma. Elektrikçi tevekkülle başını salladı; elimde şişeyle dans pistinden geçtim; tam yerime geliyordum ki bir kasaya çarpıp tökezleyerek yere yığıldım. Kimse beni kaldırmadı. Tepemde dans edenlerin ayaklarının hareket ettiğini görüyordum; içimden bunları baltayla doğramak geldi. Aydınlatma katlanması olanaksız bir şiddetteydi; cehennemdeydim.

Masamıza kızlı oğlanlı bir grup oturmuştu; herhalde sözde Véronique'in sınıf arkadaşlarıydılar. Tisserand emelinden hiç vazgeçmiyordu ama biraz tutuklaşmaya başlamıştı; yavaş yavaş sohbet alanından uzaklaştırılmış, durum göze batar hale gelmişti; oğlanlardan birinin barda bütün içkiler benden önerisi üzerine, sessizce dışlanmıştı hatta. Gene de kalkar gibi bir hareket yaptı, sözde Véronique'le göz göze gelmeye çalıştı; boşuna. Vazgeçip, kendini hoyratça banketin üzerine bıraktı; tamamen kendi içine sıkışıp kaldığından artık benim varlığımın bile farkında değildi; kendime bir bardak içki koydum.

Tisserand'ın hareketsizliği bir dakikadan biraz fazla sürdü; sonra, herhalde “umutsuzluk çırpınışı” denen şeye bağlanabilecek bir sıçrama gerçekleşti. Paldır küldür kalkarak dans pistine doğru giderken bana neredeyse sürtündü geçti; yüzü güleç ve azimliydi; gene de her zamanki gibi çirkindi.

Bir an bile duraksamadan on beşlik sarışın ve seksi bir yavrunun karşısına dikildi. Kızın üstünde lekesiz beyazlıkta, kısa, incecik bir elbise vardı; terden vücuduna yapışmıştı ve görünüşe bakılırsa altında hiçbir şey yoktu; küçük yuvarlak kalçaları kusursuz bir titizlikle kalıptan çıkmış gibiydi; heyecandan gerilen kahverengi meme başları olduğu gibi görünüyordu; diskjokey on beş dakika retro müzik çalacağını haber vermişti.

Tisserand onu bir rock dansına davet etti; biraz hazırlıksız yakalanan kız reddedemedi. *Corne on everybody* nin daha ilk notalarından itibaren Tisserand'ın sapıtmaya başlayacağını hissettim. Dişleri açılmamacasına sıkılı, yüzünde pis bir ifadeyle kızı hoyratça sallıyordu; onu kendine doğru her çekişinde, fırsattan yararlanıp ellerini onun kalçalarına yapıştırıyordu. Son notaların çalınmasıyla birlikte çıtır kendi yaşındaki kızlardan oluşan bir gruba koştu. Tisserand vazgeçmez havalarda pistte öylece kalakalmıştı. Kız, arkadaşlarıyla konuşurken onu gösteriyor; öteki kızlar da Tisserand'a bakıp bakıp gülmekten kırılıyorlardı.

O anda sözde Véronique arkadaş grubuyla bardan döndü; siyah, daha doğrusu melez bir gençle derin bir sohbeta dalmıştı. Oğlan ondan biraz daha büyüktü; yirmi yaşında vardır, diye tahminde bulundum. Gelip masamıza yakın bir yere oturdular; geçerken, sözde Véronique'e dostça, belli belirsiz bir el işareti yaptım. Şaşkın şaşkın bana baktı, ama tepki göstermedi.

İkinci rock'tan sonra diskcokey bir slow koydu. Nino Ferrer'den *Le Sud*; kabul etmek gerekir ki, harika bir slow. Melez yavaşça sözde Véronique'in omzuna dokundu; ortak bir kararla ikisi birden kalktılar. Aynı anda Tisserand dönüp kızın karşısına dikildi. Ellerini açtı, ağzını açtı ama galiba konuşmaya zaman bulamadı. Melez sakın sakın, yavaşça onu yana itti ve kızla birlikte dans pistine geçtiler.

Muhteşem bir çift oluşturunuyorlardı. Sözde Véronique oldukça uzun boyluydu, belki bir yetmiş vardı; ama çocuk kafa farkıyla onu geçiyordu. Kız bedenini güvenle oğlaninkine bırakmıştı. Tisserand tekrar yanıma oturdu; her yanı titriyordu. Hipnotize olmuş gibi çifte bakıyordu. Bir dakika kadar bekledim; hatırlıyordum, bu slow bitmek bilmezdi. Sonra hafifçe omzuna dokunarak tekrarladım:

"Raphaël..."

"Ne yapabilirim," diye sordu.

"Git otuzbir çek.."

"Durum berbat mı diyorsun?"

"Elbette. Uzun zamandan beri berbat, ta başından beri. Sen asla erotik bir genç kız düşü olamazsın, Raphaël. Bunu kabullenmen lazım; böyle şeyler sana göre değil. Hem zaten artık çok geç. İlk gençlik günlerinden beri yaşadığın cinsel başarısızlık, on üç yaşından beri peşini bırakmayan abazanlık sende silinmez bir iz bırakacaktır, Raphaël. Bundan sonra kadınlarla birlikte olabileceğini varsaysak bile - ki doğrusu, ben buna inanmıyorum- bu yeterli olmayacaktır; artık hiçbir şey yeterli olmayacak. Sen daima yaşamadığın o ilk gençlik aşklarının öksüzü olarak kalacaksın. Şendeki yara daha şimdiden canını acıtıyor; gitgide daha beter olacak. Sonunda kalbin korkunç, acımasız bir buruklukla dolacak. Senin için ne kurtuluş var ne de huzur. Öyle işte. Ama bu demek değildir ki, sana her türlü intikam yolu da yasak. O kadar arzuladığın o kadınlara, sen de sahip olabilirsin. Hatta onlardaki en değerli şeyi bile ele geçirebilirsin. Onlarda, Raphaël, en değerli şey nedir?"

"Güzellikleri," diyecek oldu.

"Güzellikleri olmaz, bu noktada yanılığını düzeltiyorum; vajinaları da değil, hatta aşkları da; çünkü bütün bunlar yaşamla birlikte yok olur. Ve sen şu andan itibaren onların yaşamlarına sahip olabilirsin. Bu akşamdan tezi yok cinayet kariyerine atıl; inan bana dostum, bu senin elindeki son şans. O kadınların bıçağının ucunda titrediklerini ve gençliklerine acıman için yalvardıklarını hissettiğinde, orada gerçekten sen efendi olacaksın; o an onlara ruhen ve bedenen sahip olacaksın. Hatta onları kurban etmeden önce, kendilerinden birkaç lezzetli armağan da elde edebileceksin; bir bıçak, Raphaël, hatırı sayılır bir müttefiktir."

O hâlâ sarmaş dolaş olmuş, ağır ağır pistte dönen çifte dikmişti gözlerini; sözde Véronique'in bir eli melezin beline sarılmışken, öteki omzuna konmuştu. Tisserand usulca, neredeyse mahcup bir tavırla şöyle dedi bana: "Herifi öldürmeyi tercih ederdim.." O an, kazandığımı hissettim; aniden rahatlayarak bardaklarımızı doldurdum.

"Pekâlâ," diye bağırdım, "Seni engelleyen ne?.. Tamam işte! O zaman genç bir zenciyle elini alıştırmaya başla!.. Herhalde ikisi birlikte çıkacaklardır burdan, iş bağlandı gibi. Tabii kadının vücuduna yanaşmadan önce herifi öldürmen gerekecek. Bu arada, arabanın ön tarafında bir bıçak var."

On dakika sonra, gerçekten de kulüpten birlikte ayrıldılar. Kalktım ve giderken şişeyi de kaptım; Tisserand uslu uslu peşimden geldi.

Dışarıda tuhaf bir şekilde tatlı, neredeyse sıcak bir gece vardı. Kızla zenci arasında otoparkta kısa bir konuşma oldu; bir mobilete doğru gittiler. Ben arabanın önüne yerleşip bıçağı kınından çıkardım. Tırtıkları ay ışığında çok hoş parılıyordu. Mobilete binmeden önce uzun uzun öpüştüler; güzel ve çok sevimliydi bu. Tisserand yanımda hiç durmadan titriyordu; organından yükselen kokuşmuş meniyi hissediyordum sanki. Sinirli hareketlerle kumanda tablasıyla oynarken, farları yaktı; kız gözlerini kırpıştırdı. O zaman gitmeye karar verdiler; arabamız onların arkasından yavaşça hareket etti. Tisserand sordu:

"Nerede yatacaklar?"

"Herhalde kızın ailesinin evinde; en yaygını budur. Ama onları daha önce durdurmak gerekecek. Tali bir yola sapar sapmaz, mobilete dalacağız. Büyük olasılıkla bir parça kafadırlar; herifin işini bitirmekte hiç zorlanmayacaksın."

Araba sahil yolunda yağ gibi kayıyordu; önümüzde, farların aydınlığında kız sevgilisinin beline

sarılmıştı. Bir anlık bir sessizlikten sonra, devam ettim:

"Daha güvenli olsun diye, arabayı onların üstüne de sürebiliriz."

"Hiçbir şey umurlarında değilmiş gibi bir halleri var," dedi düşte gibi bir sesle.

Mobilet birden sağ tarafta, denize inen bir yola saptı. Bu hesapta yoktu; Tisserand'a yavaşlamasını söyledim. Çift biraz ötede durdu; oğlanın kızı kum tepelerine doğru sürüklemekten önce, çalınma olasılığına karşı mobiletinin emniyet kilidini takmakla meşgul olduğunu fark ettim.

İlk kum tepelerini aşınca, daha iyi anladım. Deniz uçsuz bucaksız bir koy oluşturarak, neredeyse durgun bir su gibi ayaklarımızın dibinde uzanıyordu; dolunayın ışığı denizin yüzeyinde oynaşıyordu. Çift deniz kenarını izleyerek güneye doğru uzaklaşmaktaydı. Hava sıcaklığı iyiden iyiye yükselmişti, anormal derecede artmıştı; insan kendini haziran ayında sanacaktı neredeyse. Bu koşullarda anlıyordum elbette: okyanusun kıyısında, yıldızların ihtişamı altında sevişmek; fazlasıyla anlıyordum; onların yerinde olsam, benim de yapacağım tamı tamına buydu. Bıçağı Tisserand'a uzattım; tek kelime etmeden uzaklaştı.

Arabanın yanına döndüm; kaputa yaslanıp kuma oturdum. Şişeyi dikip birkaç yudum Bourbon içtim, sonra direksiyona geçip arabayı denize doğru çevirdim. Bu biraz ihtiyatsızlık oldu ama motorun sesi bile bana hissedilmeyecek kadar boğuk geliyordu; gece büyüleyici ve yumuşaktı. Arabayı doğruca okyanusa sürmek için müthiş bir arzu duyuyordum. Tisserand'm yokluğu uzamıştı.

Geri döndüğünde tek kelime etmedi. Uzun bıçağı elinde tutuyordu; keskin kısım tatlı tatlı parlıyordu; üstünde kan lekeleri filan göremiyordum. Aniden kendimi biraz kederli hissettim. Sonunda konuştu:

"Gittiğimde, iki kum tepesi arasındaydılar. Oğlan kızın elbisesini ve sutyenini çoktan çıkarmıştı bile. Kızın memeleri ay ışığı altında o kadar güzeldi, o kadar yuvarlaktı ki. Sonra döndü, oğlanın üzerine geldi. Pantolonunun düğmelerini açtı. Onu emmeye başlayınca, dayanamadım artık."

Sustu. Bekledim. Deniz bir göl gibi durgundu.

"Döndüm, kum tepeleri arasında yürüdüm. Onları öldürebilirdim; hiçbir şey duymuyorlar, beni fark etmiyorlardı bile. Otuzbir çektim. İçimden onları öldürmek gelmedi; kan hiçbir şeyi değiştirmez."

"Kan her yerdedir."

"Biliyorum. Meni de her yerdedir. Artık yetti. Ben Paris'e dönüyorum."

Bana kendisiyle birlikte gelmemi teklif etmedi. Kalktım, denize doğru yürüdüm. Bourbon şişesi neredeyse boşalmıştı; son yudumu da kafaya diktim. Geri döndüğümde, kumsal bomboştı; arabanın hareket ettiğini bile duymamıştım.

Tisserand'ı bir daha asla göremeyecektim; o gece Paris'e dönüş yolunda ölmüş. Angers yakınlarında çok sis varmış; her zamanki gibi arabasını son sürat sürüyormuş. 205 GTI'si yolun ortasına kayan bir kamyonu tam karşıdan bindirmiş. Anında can vermiş, gün ağarmadan biraz önce. Ertesi gün İsa'nın doğumu kutlanacağından tatildi; ailesi durumu işletmeye ancak üç gün sonra haber verebilmiş. Dini gelenekler uyarınca, cenaze çoktan toprağa verilmiş; bu da her türlü çelenk gönderme ya da başsağlığı heyeti düşüncesini geçersiz kılıyordu. Bu ölümün ne kadar acı olduğu ve sisli havalarda araba kullanmanın zorlukları üzerine bir-iki çift laf edildi, yeniden çalışılmaya başlandı ve her şey bu kadarla kaldı.

Öldüğünü öğrendiğimde, en azından, dedim kendi kendime, sonuna kadar savaşmış olacak. Gençlik

kulüpleri, kış sporlarında tatiller... hiç olmazsa pes etmemiş olacak, vazgeçmemiş olacak. Son âna kadar, üstelik arka arkaya başarısızlıklar yaşamış olmasına karşın, aşkı aramış olacak. Hemen hemen ıssız otoyol üzerinde, daracık siyah takımına ve dore kravatına bürünmüş, 205 GTTsi-nin sacları arasında ezilmişken, ben onun yüreğinde hâlâ savaş, savaş arzusu ve iradesini taşıdığını biliyorum.

Üçüncü bölüm

“Ah, evet, ikinci derecedendi bu!

Nefes alıyoruz...”

Tisserand gittikten sonra iyi uyuyamadım; herhalde otuzbir çekmişimdir. Uyandığımda her yer yapış yapıştı, kum nemli ve soğuktu; doğrusu bıkmıştım artık. Tisserand'ın zenciye öldürmemiş olmasına hayıflanıyordum; gün ağarıyordu.

Her türlü yerleşim yerinden kilometrelerce uzaktaydım. Kalkıp yola koyuldum. Başka ne yapabilirdim? Sigaralarım ıslanmıştı ama hâlâ içilebilir durumdaydı.

Paris'e döndüğümde Mühendislik Okulu Mezunlar Derneği'nden gelen bir mektup buldum; Noel için görülmemiş fiyata kaliteli içki ve ciğer ezmesi alışverişi öneriliyordu. *Mailing* de dayanılmaz bir gecikme olduğunu düşündüm.

Ertesi gün işe gitmedim. Belli bir nedeni yoktu; sadece çalışmak gelmiyordu içimden. Döşemeye çöküp postayla gelen satış kataloglarını karıştırdım. *Galleries Lafayette*'in bastırıldığı bir broşürde “Revaçtakiler” başlığı altında ilginç bir insan betimlemesi buldum: “Dopdolu bir günün ardından sade çizgili derin bir kanepeye yerleşirler (*Steiner, Roset, Cinna*). Bir caz ezgisi eşliğinde *Dhurries* halılarındaki motiflerin ve duvar kâğıdıyla kaplı duvarlarının neşesinin keyfini çıkarırlar (*Patrick Frey*). Çılgın set oluşturmaya aday havlular, banyoda kendilerini beklemektedir (*Yves Saint-Laurent, Ted Lapidus*). Ve onlar dünyayı *Daniel Hechter* ya da *Primrose Bordier* tarafından dizayn edilmiş mutfaklarında ve dostlar arasında bir akşam yemeğinde yeniden yaratacaklardır.”

Cuma ve cumartesi pek bir şey yapmadım; buna bir isim verilebilirse eğer, derin düşüncelere daldım diyelim. İntiharı düşündüğümü hatırlıyorum, onun o tuhaf yararlılığını. Bir şempanzeyi çapraz beton örgülerle kapatılmış, daracık bir kafese koyalım. Hayvan öfkeden deliye dönecek, kendini duvardan duvara atacak, kıllarını yolacak, kendi kendine zalimce işkence edecek ve sonunda yüzde 73'lük bir oranla basbayağı kendini öldürecektir. Şimdi de duvarlardan birinde bir delik açalım ve kafesi dipsiz bir uçurumun karşısına yerleştirelim. Bizim sevimli dört elli dostumuz uçurumun kıyısına yaklaşacak, aşağı doğru bakacak, uzun süre kıyıda kalacak, defalarca oraya gidip gelecek, ama genellikle atlamayacaktır; ve ne olursa olsun öfkesi kesinlikle yatışacaktır.

Şempanzeler üzerine düşüncelerim cumartesiye pazara bağlayan gece geç saatlere kadar sürdü ve sonunda ben, aslında görülmemiş şiddette politik bir yergi olan “Şempanze ile Leyleğin Söyleşi” başlıklı hayvan öyküsünün temellerini atmış oldum. Bir leylek kabilesi tarafından tutsak edilen şempanze, başlangıçta düşünceli ve dalgınmış. Bir sabah cesaretini toplayıp en yaşlı leylekle görüşmek istediğini söylemiş. Huzura alınır alınmaz kollarını alabildiğine havaya kaldırıp şu umutsuz söylevi çekmiş:

“Bütün ekonomik ve sosyal sistemler arasında kapitalizm tartışmasız en doğal olanıdır. Bu da onun sistemlerin en kötüsü olacağını göstermeye yeter. Bu sonuç ortaya konduktan sonra, geriye yalnızca kullanışlı, sapma göstermeyen bir kanıtlar aygıtı geliştirmek kalıyor; yani otomatik işleyişi sayesinde, tesadüfen devreye giren olaylar üzerinden, edinilmiş yargıları pekiştirecek çok sayıda kanıt üretebilecek bir aygıt; biraz grafit çubukların bir nükleer reaktörün yapısını güçlendirmesi gibi bir şey bu. Bu çok genç bir maymuna yakışan kolay bir iştir; bununla birlikte bunu ihmal ettiğim için kendime kızıyordum.

Türlerin çoğalmasında bakımından kesinlikle temel nitelikte, muazzam ve saygı duyulacak bir olay olan sperm dalgalarının rahim ağzına göçü sırasında bazen bazı sperm hücrelerinin aykırı

davrandıkları gözlenir. Öne bakarlar, arkaya bakarlar, hatta bazen kısacık saniyeler boyu akış yönünün tersine doğru yüzerler ve kuyruklarının gitgide hızlanan hareketleri o an varlıkbilimsel bir sorgulama gibi yorumlanabilir. Bu şaşırtıcı kararsızlığı özel bir süratle kapatamazlarsa, genelde geç kalırlar ve sonuç olarak da büyük genetik birleşme şenliğine nadiren katılabilirler. Ağustos 1793'te, bir çöl bölgesindeki bir çığın içine yuvarlanan bir akik kristali gibi ya da talihsiz bir rastlantıyla tam da kış başında dünyaya gelen, şiddetli akıntılar üzerinden uçarken doğru bir yön tutturmakta zorlanan -anlaşılır bir şey-, kanatları henüz çok zayıf bir leylek yavrusu gibi tarihin akışı içine sürüklenen Maximilien Robespierre'e de aynı şey olmuştu. Oysa bilindiği gibi akıntılar Afrika yakınlarında iyiden iyiye şiddetlenir; ama ben düşüncemi biraz daha netleştirmek istiyorum.

İdam edildiği gün Maximilien Robespierre'in çenesi kırıldı ve bir sargı beziyle bağlanmıştı. Cellat onun başını satırın altına koymadan hemen önce sargıyı çıkarttı; Robespierre acıyla inledi, yarasından oluk oluk kan fışkırdı, kırılan dişleri yerlere dağıldı. Sonra cellat sargı bezini iki ucundan tutup kaldırıp gererek, bir ganimet gibi, idam sehпасının etrafına yığılan kalabalığa gösterdi. İnsanlar gülüyor, alay edip laf atıyorlardı.

Bu aşamada genel olarak tarihçiler şunu ekler: "Devrim sona ermişti." Bu kesinlikle doğru.

Tam olarak celladın kalabalığın alkışları altında, üzerinden kan damlayan sargı bezini kaldırıp gösterdiği anda, ben Robespierre'in kafasında acıdan daha başka bir şeyin olduğunu düşünmek istiyorum. Başaramama duygusundan başka bir şey. Bir umut mu? Ya da kuşkusuz yapmak zorunda olduğu şeyi yaptığı duygusu. Maximilien Robespierre, seni seviyorum."

En yaşlı leylek ağır ve korkunç bir sesle sadece şöyle yanıt verdi: "Tat twam asi." Hemen arkasından, şempanze leylek kabilesi tarafından idam ediliyordu; sivri gagalar tarafından delik deşik ve iğdiş edilmiş olarak, korkunç acılar içinde kıvranarak ölüyordu. Şempanze, dünyanın düzenini sorguladığı için mahvolacaktı; gerçekten anlaşılabilirdi bu; gerçekten durum böyleydi.

Pazar sabahı biraz mahalleye çıktım; üzümlü ekmek aldım; Paris'te hemen her pazar olduğu gibi, hava yumuşak ama biraz hüznüldü; özellikle Tanrı'ya inanmayanlar için.

2

O pazartesi, biraz da ne olur ne olmaz diye işe döndüm. Servis şefimin Noel ile yılbaşı arasında izinli olduğunu biliyordum; herhalde Alpler'de kayak yapmak için, içimde işyerinde hiç kimse olmayacağına, hiç kimsenin bana en küçük bir yakınlık duymayacağına ve günümün keyfime göre klavye tıngırdatmakla geçeceğine dair bir his vardı. Maalesef saat on bir buçuğa doğru biri beni kıl payı teşhis ediyor. Bana kendini yeni bir üst düzey yönetici olarak tanıtıyor; onun söylediklerinden kuşkulanmayı canım hiç çekmiyor. Oldukça yüzeysel biçimde de olsa, neler yaptığım konusunda az çok bilgisi var. Yakınlık kurmaya, şirinlik yapmaya çalışıyor; onun bu ilgi gösterisine hiç katlanamıyorum.

Öğleyin, biraz da umutsuzluktan, ticari bölümden biri ve bir yönetici asistanıyla yemeğe çıktım. Onlarla sohbet etmeyi düşünüyordum ama bana fırsat verilmedi; çok eski bir konuşmayı sürdürür gibiydiler:

"Araba radyom için, diye atıldı ticaret bölümünden olan, sonunda yirmi watt"lık hoparlör aldım. On watt hafif geliyordu, otuz watt ise gerçekten daha pahalıydı. Arabaya bakınca, değmez diyorum."

"Şahsen ben," diye karşılık verdi sekreter, "dört hoparlör taktırdım, iki öne, iki arkaya."

Ticari bölümden olanın suratında pis bir gülüş belirdi. Sonuçta böyleydi işte, her şey devam ediyordu.

Öğleden sonrayı büromda değişik şeyler yaparak geçirdim; aslında, hemen hemen hiçbir şey yapmayarak. Arada bir ajandama bakıyordum: 29 Aralıklaydık. 31'i için mutlaka bir şeyler yapmam lazımdı. İnsanlar 31 'inde bir şeyler yapar.

Akşam İmdat Arkadaş servisini arıyorum ama her Noel zamanı olduğu gibi meşgul. Gece bire doğru bir kutu bezelye konservesi alıp banyodaki aynanın üzerine fırlatıyorum. Parçacıklar hoş bir şekilde dağılıyor. Ortalığı toplarken oramı buramı kesiyorum, kanlar akmaya başlıyor. Bu bana büyük zevk veriyor. Bu tam istediğim şey.

Ertesi gün saat sekizden itibaren büromdayım. Yeni amirim çoktan gelmiş; salak, orda mı yattı ne! Gökdelenler arasındaki boşluklarda kirli, sevimsiz bir sis dalgalanıyor. Büyük bir temizlik şirketinin hademelerinin temizlik yapmak için uğradıkları büroların neonları yanıp sönerek ağır çekim bir yaşamı akla getiriyorlar. Amirim bana bir kahve ikram ediyor; galiba beni fethetme işinden vazgeçmemiş. Salak gibi kabul ediyorum, bu da bana ilerki dakikalarda bir hayli nazik bir görevin verilmesine mal olacak: Sanayi Bakanlığı'na yeni satılmış olan bir *paket*'in içindeki hataları bulup çıkarmak. Anlaşılan, pakette yanlışlar varmış. İki saatimi buna ayırıyorum ve benimle ilgili kısımda hiçbir hata görmüyorum; doğrusu kafamı tam olarak buna verecek halde değilim.

Saat ona doğru Tisserand'ın ölüm haberi geliyor. Ailesi telefon etmiş, bir sekreter haberi tüm personele iletiyor. Davetiye daha sonra gelecekmış, diyor. Buna bir türlü inanamıyorum; bu fazlasıyla bir karabasanın parçası gibi. Ama hayır: Hepsi gerçek.

Sabahın ilerleyen saatlerinde Catherine Lechardoy' dan bir telefon geliyor. Söyleyeceği belli bir şey yok. "Belki görüşürüz..." diyor, bense hiç sanmıyorum.

Öğlene doğru dışarı çıktım. Meydandaki kitapçıdan 80 numaralı Michelin haritasını (*Rodez-Albi-Nîmes*) aldım. Büroya dönünce onu dikkatle inceledim. Saat on yediye doğru bir karar belirdi kafamda: Saint-Cirgues-en-Montagne'a gitmeliydim. Bu ad ormanlar ve dorukları işaret eden üçgenler arasındaki muhteşem bir ıssızlıkta uzanıp gidiyordu; otuz kilometrelik bir çevrede en küçük bir yerleşim dahi yoktu. Önemli bir keşif yapmak üzere olduğumu hissediyordum; 31 Aralık ile 1 Ocak arasında, tam yılın bitip bir yenisinin başladığı anda beni orada son derece önemli bir ipucu bekliyordu. Masamın üzerine bir kâğıt bıraktım: "Demiryolları grevi yüzünden erken çıktım." Biraz düşündükten sonra matbaa harfleriyle şöyle diyen bir kâğıt daha bıraktım: "HASTAYIM." Ve bir hayli sıkıntı çektikten sonra eve döndüm: Toplu taşıma araçlarında sabah başlayan grev, geniş çapta yayılmıştı; metro çalışmıyordu, sadece, o da bazı hatlarda, birkaç otobüs vardı.

Lyon Garı tamamen kuşatma altındaydı; toplum polisleri giriş holünü bölgelere ayırmış, hatlar boyunca dolaşıyordu; "katı" grevci komandoların bütün seferleri engellemeye karar verdikleri söyleniyordu. Buna karşılık tren hemen hemen boştu ve yolculuk da tam anlamıyla sakin geçti.

Lyon-Perrache'ta etkileyici bir otobüs bağlantısıyla Morzine, La Clusaz, Courchevel, Val-d'Isere yönlerine gidilebiliyordu... L'Ardeche içinse böyle bir şey yoktu. Taksiyle La Part-Dieu'ye gidip orada bozuk bir elektronik tarifeyle boğuşarak muhteşem bir çeyrek saat yaşadıktan sonra ertesi gün saat altı kırk beşte Aubenas'a kalkan bir otobüs olduğunu keşfettim; saat yarımdaydı. O birkaç saati Lyon-Part-Dieu Otogarı'nda geçirmeye karar verdim; herhalde hata ettim. Asıl otogarın üstünde, biri yanına yaklaşır yaklaşmaz çalışmaya başlayan hareketsiz yürüyen merdivenlerle birbirine bağlanan, cam ve çelikten dört-beş kademeli hiper-modern bir yapı yükseliyor; anlamsızca saldırgan vitrinleriyle lüks mağazalardan (parfümeri, modaevi, ıvır zıvır...) başka bir şey yok; ne olursa olsun işe yarayan bir şey satan hiçbir yer yok. Hemen her yerde klipler ve reklamlar gösteren video monitörleri; ve elbette fonda Top 50 listesinin en son hitlerinden oluşan sürekli bir müzik. Bina,

geceleri serserilerden ve yarı berduşlardan oluşan bir çetenin istilas1 altında. Kan, kin ve kendi pislikleri içinde yaşıyan, leş gibi, kötü, haşın, kelimenin tam anlamıyla salak yaratıklar. Geceleri azman bok sinekleri gibi ıssız lüks vitrinlerin çevresinde toplaşıyorlar. Böyle bir ortamda yalnızlık neredeyse felaket demek olduğundan çeteler halinde geziyorlar. Video monitörlerinin karşısına dikilip hiç tepki göstermeksizin reklam görüntülerini yutuyorlar. Bazen birbirleriyle dalaşıp bıçak çekiyorlar. Bazı sabahlar, benzerleri tarafından gırtlaklanmış birinin ölüsü bulunuyor.

Bütün gece bu yaratıkların arasında dolaştım. Kesinlikle korkmuyordum. Hatta biraz da tahrik amacıyla, kredi kartımda para namına ne kaldıysa bir bankamatikten göstere göstere çektim. Nakit bin dört yüz frank. Tatlı bir av. Bana baktılar, bana uzun uzun baktılar ama hiçbir1 benimle konuşmaya ya da üç metreden fazla yanıma yaklaşmaya kalkmadı.

Sabah altıya doğru projemden vazgeçtim; öğleden sonra hızlı trene bindim.

31 Aralık gecesi zor geçecek. İçimde bir şeylerin kırıldığını hissediyorum, tıpkı patlayan cam duvarlar gibi. Öfke ve bir şeyler yapma ihtiyacı içinde ordan oraya yürüyorum ama hiçbir şey yapabilecek halde değilim, çünkü bütün girişimler daha başından sıfırı tüketmiş gibi geliyor bana. Başarısızlık, her yerde başarısızlık. Sadece intihar, ulaşılmaz olarak, yukarıda ışı1 ışı1 parlamakta..

Gece yarısına doğru içten içe bölünmeye benzer bir şey hissediyorum; acıtan ve içerden gelen bir şeyler oluşmakta. Artık hiçbir şey anlamıyorum.

1 Ocak'ta belirgin bir iyileşme. Durumum akıl durgunluğuna yakın; bu o kadar da kötü sayılmaz.

Öğleden sonra bir psikiyatrdan randevu alıyorum. Minitelde acil psikiyatrik vakalar için randevu sistemi var; saat tuşunuza basıyorsunuz, size doktor buluyorlar. Çok pratik.

Benimkinin adı Doktor Nepote. 6. Bölge'de oturuyor; sanırım pek çok psikiyatr gibi. Ona on dokuz otuzda gidiyorum. Adamda şaşırtıcı derecede bir psikiyatr kafası var. Kitaplığı kusursuz biçimde düzenlenmiş; orada ne Afrika maskı var ne *Sexus* un orijinal baskısı; o halde bir psikanalist değil. Buna karşılık *Synapse* 'a abone galiba. Bütün bunlar bana çok iyiye işaret gibi geliyor.

Gerçekleşmeyen L'Ardeche yolculuğ1 hikâyesi onu ilgilendirmişe benziyor. Biraz eşeleyerek bana ailemin L'Ardeche kökenli olduğunu itiraf ettirmeyi başardı. İşte bir ipucu bulup üzerine atlamıştı bile: Ona göre "kimlik işaret noktalarımın" arayışı içindeymişim. Bütün yolculuklarımın birer "kimlik arayışı" olduğu konusunda cüretkârca bir genelleme yaptı. Olabilir; gene de ben bundan biraz kuşkuluyum. Örneğin iş gezilerim açıkça bana dayatılmıştır. Ama tartışmak istemiyorum. Adamın bir kuramı var, bu iyi. Sonuçta insanın bir kuramı olması, her zaman için olmamasından daha iyidir.

Tuhaftır, daha sonra, beni işim konusunda sorguya çekiyor. Anlamıyorum; sorusuna gerçekten önem vermekte zorlanıyorum. Çok açık ki, amaç başka..

Bana işin sunduğ1 "sosyal ilişki olanaklarından söz ederek düşüncesini netleştiriyor. Gülmekten kırılıyorum, o hafif şaşkın. Bana pazartesi için randevu veriyor.

Ertesi gün şirkete telefon edip hastalığımda "küçük bir depresme" olduğunu bildiriyorum. Epeyce bozuk bir havadalar.

Olaysız hafta sonu; çok uyudum. Sadece otuz yaşında olmak beni şaşırtıyor; kendimi çok daha yaşlı hissediyorum.

O pazartesi ilk olay saat on dörde doğru meydana geldi. Oldukça uzaktan adamın geldiğini gördüm, kendimi biraz üzgün hissettim. Çok sevdiğim biriymi, nazik, oldukça bahtsız biri. Boşandığını, uzun

zamandan beri kızıyla yalnız başına yaşadığını biliyordum. Biraz fazla içtiğini de biliyordum. Onu bütün bunlara karıştırmaya hiç niyetim yoktu.

Bana yaklaştı, güneydın dedi ve benden, görünüşe bakılırsa bilmem gereken bir program hakkında bilgi istedi. Hıçkırıklara boğuldum. Ne yapacağını şaşırılmış, biraz ürkmüş bir halde derhal geri çekildi; galiba özür de diledi. Özür dilemesine gerçekten gerek yoktu, zavallı.

Kesinlikle daha o anda çıkıp gitmeliydim; büroda yalnızdık, tanık yoktu, bütün olanlar terbiye sınırları içinde düzeltilebilirdi.

İkinci olay yaklaşık bir saat sonra cereyan etti. Bu kez büro adamakıllı kalabalıktı. İçeri bir kız girdi, eleştiren bakışlarını kalabalığın üzerinde dolaştırdıktan sonra hitap etmek için beni seçerek, çok sigara içtiğimi, bunun dayanılmaz olduğunu, başkalarına karşı kesinlikle hiç saygım olmadığını söyledi. İki tokatla karşılık verdim. Kız bana baktı, o da apışıp kalmıştı. Elbette buna alışkın değildi; çocukluğunda yeterince şamar yemiş olduğundan kuşkuluydum. Bir an içimden acaba o da beni tokatlayacak mı, diye geçirdim; bunu yapsaydı, o an hıçkırıklara boğulacağımı biliyordum.

Bir süre geçti, sonra “Pekâlâ...” dedi, alt çenesi aptalca sarkmıştı. Sonra herkes bize doğru döndü. Büroya büyük bir sessizlik egemen oldu. Dönüyor, yüksek bir sesle ortaya haykırıyorum: “Benim bir psikiyatrla randevum var.” Ve çıkıyorum. Bir çalışanın ölümü.

Kaldı ki bu doğru, psikiyatrla randevum olduğu doğru, ama daha üç saatten fazla zamanım var. Onu da, bir fast-food'da hamburgerimin karton ambalajını didik didik ederek geçireceğim. Belli bir yöntem olmadan, o kadar ki sonuç hayal kırıcı... Katıksız ve basit bir didikleme.

Psikiyatra küçük fantezilerimi anlatır anlatmaz, işe gitmeye bir hafta ara vermemi istiyor. Hatta kısa bir süre klinikte kalmak ister miyim, diye soruyor. Hayır, diye cevap veriyorum, çünkü delilerden korkarım.

Bir hafta sonra tekrar onu görmeye gidiyorum. Söyleyeceğim pek bir şey yok; gene de birkaç cümle çıkıyor ağzımdan. Telli defterini tersinden okuyarak, onun şöyle not düştüğünü görüyorum: “Düşünce dizgesinde yavaşlama.” Vah vah. Demek ona kalırsa ben bir salağa dönüşmek üzereyim. Bu bir varsayım.

İkide birde kol saatine (kıızıl kahve kayış, dikdörtgen dore kadran) bir göz atıyor; onu pek de fazla ilgilendirmediğim kanısındayım. Kendi kendime, acaba şiddetli kriz geçiren hastalar için çekmecesinde bir silah bulunduruyor mu, diye soruyorum. Yarım saatin sonunda boşluğa düşme dönemleri hakkında bir-iki genel geçer laf ediyor, raporumu uzatıyor ve ilaç dozumu yükseltiyor. Ayrıca durumumun bir adı olduğunu da ekliyor: Bu bir depresyon. O halde, ben resmen depresyondayım, çöküntüdeyim. Formül bana hoş geliyor. Kendimi çok dipte hissediyor değilim, daha çok etrafımdaki dünya bana yüksek görünüyor.

Ertesi sabah büroya dönüyorum; “durumu netleştirmek” için beni görmek isteyen servis şefinin kendisi. beklediğim gibi, Val d’Isere’deki tatilinden kapkara bir tenle dönmüş; ama gözlerinin ucunda birkaç ince kırışık fark ediyorum; hatırladığımdan biraz daha az yakışıklı. Bilmem, hayal kırıklığına uğradım.

Ona hemen *depresyonda* olduğumu bildiriyorum; darbeyi yiyor, sonra kendini topluyor. Daha sonra görüşmemiz yarım saat boyunca hoş nezaket sözleriyle geçiyor, ama bundan böyle aramızda görünmez bir duvarın yükseldiğini biliyorum. Bir daha asla bana eşiti gibi davranmayacak, ne de olası bir ardılı gibi; ben artık onun gözünde gerçekten yokum; gözden düştüm. Sonuç olarak iki aylık yasal hastalık iznimin sona ermesinden sonra beni işten çıkaracaklarını biliyorum; depresyon durumunda

her zaman böyle yaparlar; önümde örnekler var.

Bu tatsızlıklar dahilinde bayağı iyi davranıyor, benim için özürler arıyor. Bir an şunlar çıkıyor ağzından:

“Bu meslekte bizler kimi zaman korkunç baskılara maruz kalıyoruz...”

“Yok canım, o kadar da değil,” diye cevap veriyorum.

Adeta uykudan uyanır gibi irkilerek sıçırıyor, konuşmayı bitiriyor. Beni kapıya kadar geçirmek için son bir gayret daha gösteriyor ama sanki aniden üstüne kusmaya başlamamdan korkuyormuş gibi, aramızda iki metrelik güvenlik mesafesini korumaya dikkat ediyor. “Tamam o zaman, siz dinlenin, gerektiği kadar izin yapın,” diye bitiriyor.

Çıkıyorum. İşte özgür bir adamım.

4

Jean-Pierre Buvet’nin günah çıkartması

Sonraki haftalar bende acımasız evrelerle kesintiye uğrayan, ağır bir çöküntünün anısını bıraktı. Psikiyatr dışında kimseyi görmüyordum; gece olunca sigara ve tost ekmeği almaya çıkıyordum. Bununla birlikte, bir cumartesi akşamı Jean-Pierre Buvet’den bir telefon geldi; gergin bir hali vardı.

“Eeee? Hâlâ papaz mıyız,” dedim, havayı ısıtmak için.

“Seni görmem gerek.”

“Tamam, görüşürüz...”

“Mümkünse şimdi...”

Evine hiç gitmemiştim; yalnızca Vitry’de oturduğunu biliyordum. Bu arada sosyal konutlar bakımlı görünüyordu. İki Arap genci beni süzdü, bir tanesi ben geçerken yere tükürdü. Hiç olmazsa ağzıma tükürmemişti.

Dairenin kirası piskoposluk fonlarından ödeniyordu, bu çeşit bir şey yani. Buvet, televizyonunun karşısına çökmüş, donuk gözlerle *Kutsal Akşamı* izlemekteydi. Görünüşe bakılırsa, beni beklerken az bira devirmemişti.

“Eeee, dedim babacan bir tavırla, eeee?”

“Vitry’nin kolay bir kilise çevresi olmadığını sana söylemiştim; bu senin hayal edebileceğinden de berbat. Geldiğinden beri genç grupları kiliseye çekmeye çalıştım; hiçbiri gelmedi, asla. Üç ay oluyor ki tek vaftiz bile yapmadım. Ayinlerde beş kişiyi geçmeyi asla başaramadım: dört Afrikalı kadın ve yaşlı bir Bröton kadını; sanırım seksen iki yaşındaydı; eskiden demiryollarında memureymiş. Uzun zamandır dulmuş; çocukları onu görmeye gelmiyorlarmış, kadın adreslerini bilmiyormuş. Bir pazar ayinde onu göremedim. Evine gittim, yeni yerleşim yerlerindeki binalardan birinde oturuyor, oralarda (elindeki şişeyle belirsiz bir hareket yaparken halının üzerine birkaç damla bira sıçrattı)... Komşularından onun saldırıya uğradığını öğrendim; hastaneye kaldırmışlar ama sadece hafif kırıkları varmış. Onu ziyaret ettim: Kırıkların iyileşmesi zaman alacaktı kuşkusuz ama hiçbir tehlike yoktu. Bir hafta sonra tekrar gittiğimde, ölmüştü. Açıklama istedim, doktorlar bana açıklama yapmayı reddettiler. Kadını çoktan yakmışlardı; aileden hiç kimse gelmemişti. Eminim dini törenle gömülmek isterdi; bunu bana söylemedi, ölümden hiç söz etmemişti; ama öyle isteyeceğinden eminim.”

Bir yudum içti, sonra devam etti:

"Üç gün sonra Patricia ziyaretime geldi."

Anlamalı bir suskunluğa büründü. Televizyon ekranına bir göz attım, ses kısıktı; siyah lame tangalı bir şarkıcı kız sanki piton yılanlarına, hatta anakondalara sarınmış gibiydi. Sonra yüzüme sevgi dolu bir sırıtmaya oturtmaya çalışarak bakışlarımı tekrar Buvet'ye döndürdüm. Devam etti:

"Kız günah çıkartmak istiyordu, ama nasıl yapacağını bilemiyordu, usullerden habersizdi. Patricia ihtiyar kadının nakledildiği serviste hemşireymiş; doktorların kendi aralarında konuştuklarını duymuş. İyileşmesi için gereken aylar boyunca kadının yatak işgal etmesini pek istemiyorlarmış; gereksiz bir yük olduğunu söylüyorlarmış. Bunun üzerine ona litik kokteyl vermeyi kararlaştırmışlar; bu, hızlı ve acısız bir ölüm getiren yüksek dozda bir sakinleştirici karışımıymış. Bunu iki dakika tartışmışlar, fazla değil; sonra bölüm şefi gelip Patricia'dan iğneyi yapmasını istemiş, o da hemen o gece iğneyi yapmış. İlk defa ötanazi uyguluyormuş; ama meslektaşları bunu sık sık yaşıyor. Kadın uykusunda çabucak ölmüş. O zamandan beri Patricia'yı uyku tutmuyormuş; yaşlı kadın düşlerine giriyormuş."

"Sen ne yaptın?"

"Başpiskoposluğa gittim; haberleri vardı. Anlaşılan, o hastanede ötanaziye çok sık başvuruluyormuş. Hiçbir zaman şikâyet gelmemiş; sonuç olarak, şimdiye kadar bütün davalar aklanmayla sonuçlanmış."

Sustu, bir dikişte birasını bitirdi, yeni bir şişe açtı; sonra oldukça cüretkâr bir tavırla başladı anlatmaya:

"Bir ay boyunca Patricia'yı hemen hemen her gece gördüm. Bana ne oldu bilmiyordum. Papaz okulundan beri tahrik olmamıştım. Kız çok nazikti, çok saftı. Din konularında çok cahildi, bütün her şeyi merak ediyordu. Rahiplerin sevişmeye neden hakları olmadığını anlayamıyordu; bir cinsel yaşamları olup olmadığını, otuzbir çekip çekmediklerini merak ediyordu. Bütün sorularına cevap veriyordum, hiç utanmam yoktu. O ara çok dua ettim, dönüp dönüp sürekli İncil okuyordum; ne olursa olsun kötü bir şey yapıyormuşum gibi gelmiyordu bana; İsa'nın beni anlayacağını, benimle olduğunu hissediyordum."

Tekrar sustu. Televizyon ekranında şimdi de Renault Clio'nun reklamı vardı; arabanın içi çok rahat görünüyordu.

"Geçen pazartesi Patricia bana başka bir çocukla tanıştığını haber verdi. Bir diskotekte, Metropolis'te. Artık görüşemeyeceğimizi, ama beni tanıdığına memnun olduğunu söyledi; sevgili değiştirmekten hoşlanıyordu; daha yirmi yaşındaydı. Aslında beni seviyormuş, ama o kadarmış; onu daha çok bir papazla yatma düşüncesi tahrik ediyormuş, bunu matrak buluyormuş; ama hiç kimseye bir şey söylemeyecekmiş, sözmüş."

Bu kez sessizlik tam iki dakika sürdü. Benim yerimde bir psikolog olsa, ne derdi acaba, diyordum kendi kendime: Olasılıkla hiçbir şey. Sonunda tuhaf bir fikir geldi aklıma:

"Günah çıkartmalısın "

"Yarın, ayinde konuşmam lazım. Yapamayacağım. Bunu yapabileceğimi sanmıyorum. Artık varlığı hissetmiyorum."

"Hangi varlığı?"

Bundan sonra fazla bir şey konuşmadık. Ben arada bir "haydi canım, haydi" türünde cümleler sarf ediyordum; o oldukça düzenli bir biçimde biraları mideye indirmeye devam ediyordu. Açıkçası onun için bir şey yapamıyordum. Sonunda bir taksi çağırdım.

Tam kapıdan çıkarken şöyle dedi: “Görüşürüz...” Hiç sanmıyorum; açıkça onunla tekrar görüşmeyeceğimize dair bir duygu var içimde.

Benim ev soğuk. O akşam erken saatte, çıkmadan az önce bir yumrukta pencerenin camını kırdığımı hatırlıyorum. Buna rağmen, bu çok tuhaf, elim sapasağlam; hiç kesik yok.

Gene de yatıp uyuyorum. Karabasanlar ancak gece geç saatlerde geliyor. Önce karabasan oldukları anlaşılmıyor; hatta bayağı hoşlar.

Chartres Katedralinin üzerinde süzülüyorum. Chartres Katedrali hakkında mistik şeyler hissediyorum. Sanki bir sır var, yüce bir sır. Bu sırada bahçelerde, yan girişlerin yakınında grup grup rahibeler toplanıyor. İhtiyarlan, hatta ölümü bekleyenleri karşılayıp onlara benim bir sır açıklayacağımı anlatıyorlar.

Bu arada bir hastanenin koridorlarında yürüyorum.

Bir adam bana randevu vermiş, ama orada değil. Bir an bir buzhanede beklemek zorunda kalıyorum, sonra yeni bir koridora giriyorum. Beni hastaneden çıkarabilecek olan adam hâlâ ortada yok. O zaman, ben de bir sergiye katılıyorum. Bütün her şeyi düzenleyen Tarım Bakanlığımdan Patrick Leroy’muş. Resimli gazetelerden kestiği insan kafalarını rasgele resimlerin üzerine yapıştırmış (örneğin Üçüncü Zaman florasını gösteren bir resmin) ve bu küçük figürleri çok pahalıya satıyormuş. Bana öyle geliyor ki, benim de bir tane almamı istiyor; kendinden memnun ve neredeyse tehditkâr bir havası var.

Sonra yeniden Chartres Katedralinin üzerinde uçuyorum. Soğuk dayanılmaz. Yapayalnızım. Kanatlarım iyi taşıyor beni.

Kulelere yaklaşıyorum ama artık hiçbir şeyi tanımaz oluyorum. Bu kuleler sonsuz, kapkara; tekin değil, sert pırıltılar yansıtan siyah mermerden yapılmışlar; mermere organik hayatın dehşetlerini gösteren, cart renklere bulanmış küçük figürler kakılmış.

Düşüyorum, kulelerin arasına düşüyorum. Dağılacak olan suratım, kopma yerlerini aynen gösteren kandan çizgilerle kaplanıyor. Burnum, içinden organik madde sızan açık bir delik.

Şimdi de ıssız Champagne Ovasıdayım. Her bir yanda, kocaman saldırgan harflerle basılmış resimli bir gazetenin sayfalarıyla birlikte savrulan küçük kar yumakları uçuşuyor. Gazete 1900 tarihinden kalma olmalı.

Ben muhabir ya da gazeteci miyim? Öyle olmalı, çünkü makalelerin üslubu yabancım değil. Anarşistlerle gerçeküstücülerin pek bayıldığı o zalimce sızlanma tonunda yazılmışlar.

Octavie Léoncet, doksan iki yaşında, ambarında öldürülmüş olarak bulunmuş. Vosges'da küçük bir çiftlik. Kız kardeşi Léontine Léoncet, seksen yedi yaşında, cesedi gazetecilere zevkle gösteriyor. Cinayet aletleri orada, gözler önünde: bir bıçkı ve kollu matkap. Kuşkusuz hepsi kan lekeleriyle kaplı.

Ve cinayetler çoğalıyor. Hep çiftliklerinde tek başlarına yaşayan yaşlı kadınlar. Bir türlü ele geçirilemeyen genç katil her defasında iş aletlerini ortada bırakıyor: bazen bir kazı kalemi, bazen bir bahçe makası, bazen yalnızca küçük bir testere.

Ve bütün bunlar muhteşem; serüvenle, sonsuz bir özgürlükle dolu.

Uyanıyorum. Soğuk. Tekrar dalıyorum.

Kanla kaplı o aletlerin karşısında her seferinde kurbanın çektiği acıları en ince ayrıntısına kadar hissediyorum. Kısa süre sonra, ereksiyona geçiyorum. Yatağımın kenarındaki masada makas var.

Düşünce kendini dayatıyor: Organımı keseceğim. Kendimi elimde makasla görüyorum, etin kısa direnişi ve aniden kan içinde kalan kesik organ, olası bir bayılma.

Kesik uç döşemenin üzerinde. Kana bulanmış.

Saat on bire doğru tekrar uyanıyorum. Her cebimde bir tane olmak üzere, iki makasım var. Onları toplayıp birkaç kitabın altına yerleştiriyorum. Bu herhalde yetersiz bir irade çabası. İstek direnmiyor, büyüyor ve başkalaşıyor. Bu kez niyetim bir makas alıp batırarak gözlerimi oymak. Daha açıkçası sol gözümü, iyi bildiğim bir yerden, gözyuvarı içinde çok çukurda görüldüğü yerden.

Sonra birkaç sakinleştirici alıyorum ve her şey yoluna giriyor. Her şey yoluna giriyor.

5

Venüs ve Mars

O gecenin sonunda, Doktor Nepote'un klinikte kalmamla ilgili teklifini yeniden düşünmenin iyi olacağına inandım. Bunun için beni hararetle kutladı. Ona göre, tam bir iyileşme için doğru yoldaymışım. Kararın benden gelmiş olması son derece olumluymuş; kendi iyileşme sürecimi üstlenmeye başlamışım. Bu iyiymiş; hem de çok iyiymiş.

Böylece, elimde onun tavsiye mektubuyla Rueil-Mal-maison'a gittim. Bir park vardı ve yemekler toplu halde yeniyordu. Doğrusu, ilk zamanlar hiçbir katı yiyeceği sindiremiyordum; yediklerimi canımı acıtan kasılmalarla dışarı çıkartıyordum; sanki dişlerim de birlikte fırlayacak gibi oluyordu. Serum takılması gerekti.

Kolombiya kökenli olan başhekim bana pek az yardımcı oldu. Nevrozlu hastaların o sarsılmaz ciddiyetiyle hayatta kalışımı gereksiz kılan kesin gerekçeler sıralıyordum; bunların en hafifi bile bana insanı ânında intihara sürüklemeye yeterli geliyordu. Doktor dinler gibi görünüyordu; en azından susuyordu; çok çok, arada bir hafifçe esneyecekken bastırıyordu. Gerçek ancak birkaç hafta sonunda gözümde aydınlandı: Ben alçak sesle konuşuyordum; o Fransızca'yı ancak şöyle böyle biliyordu; aslında anlattıklarımın tek kelimesini bile anlamıyordu.

Ona asistanlık eden, ondan biraz daha yaşlı, daha mütevazı kökenden gelen psikolog bayanınsa, tam tersine çok değerli yardımları oldu. İşin gerçeği iç sıkıntısı üzerine bir tez hazırlıyordu ve elbette öğelere ihtiyacı vardı. Radiola marka bir teyp kullanıyor, onu çalıştırmak için benden izin istiyordu. Tabii kabul ediyordum. *Record* tuşuna basarken, o çatlak ellerinden, o kırık tırnaklarından çok hoşlanıyordum. Oysa psikoloji okuyan kız öğrencilerden daima nefret etmişimdir: Küçük şıfıntılar, işte onlar hakkındaki düşüncem bu... Başörtüsüyle çamaşır makinesinin başında hayal edebileceğiniz ileri yaştaki bu kadın bana epey bir güven veriyordu.

Bununla birlikte ilişkilerimiz öyle kolay olmadı. Beni fazla genel, fazla sosyolojik terimlerle konuşmakla suçluyordu. Ona göre bu ilginç değilmiş: Tersine kendimi ortaya koymalı, "tekrar kendimde odaklanmaya" gayret etmeliymişim.

"Ama kendimden azıcık bıkmış durumdayım," diye itiraz ediyorum.

"Psikolog olarak böyle bir söylemi ne kabul ederim ne de ne şekilde olursa olsun desteklerim. Siz toplum üzerine söylev çekerken, arkasına sığınıp kendinizi koruduğunuz bir set çekmiş oluyorsunuz; bana düşense, kişisel sorunlarınız üzerinde çalışabilmemiz için bu seti yıkmak."

Bu sağırlar diyalogu iki aydan fazla sürdü. Aslında beni sevdiğini sanıyorum. Bir sabahı hatırlıyorum; ilkbahar gelmişti bile; pencereden çimenlerde zıplayan kuşlar görülüyordu. Psikologda

dingin, yumuşamış bir hava vardı. Önce ilaç dozajıyla ilgili kısa bir konuşma oldu; sonra doğrudan, kendiliğinden, hiç beklenmedik bir şekilde bana sordu: "Aslında siz neden bu kadar mutsuzsunuz?" Bütün bunlar oldukça alışılmadık şeylerdi; bu dobralık. Bunun üzerine ben de alışılmadık bir şey yaptım: Ona, önceki gece uykusuzluğumu doldurmak için yazdığım küçük metni uzattım,

"Sizi dinlemeyi tercih ederdim"dedi.

"Gene de okuyun."

Kesinlikle keyfi yerindeydi; uzattığım sayfayı alıp aşağıdaki cümleleri okudu:

"Bazı insanlar erkenden, kendileriyle yaşamının korkunç derecede olanaksız olduğunu hissederler; aslında kendi yüzlerini cepheden görmeye, onu gölgesiz, geri plansız bir bütün olarak görmeye katlanamıyorlardır. Yaşamları, buna katılıyorum, doğa yasaları açısından bir istisnadır; yalnızca uyumsuzluğun temelindeki bu çatlak her türlü genetik erekliliğin dışında meydana geldiği için değil, onun baştan itibaren son derece açık olması yüzünden; sıradan yaşamın algısal şemalarının üstündeki, aşkın bir açıklıktır bu. Bazen bu dayanılmaz kırığın, kesin olarak erişilmeze doğru ısıltılı, gergin ve sürekli bir isteğe dönüşmesi için onların karşısına, onlar kadar saf, onlar kadar saydam olması koşuluyla başka birini yerleştirmek yeter. Böylece, bir ayna günden güne hep aynı umut kırıcı görüntüyü yansıtırken, birbirine paralel iki ayna, insan gözünü acıların ve dünyanın ötesinde sonsuz, sınırları olmayan, geometrik yalınlığı içinde sonsuz bir yörüngeye sürükleyen net ve yoğun bir ağ örüp oluşturur."

Gözlerimi kaldırdım, ona baktım. Biraz şaşırmış görünüyordu. Sonunda öylesine konuştu: "Ayna, bu ilginç..." Freud'da ya da *Mickey-Parade*'da bir şeyler okumuş olmalıydı. Aslında elinden geleni yapıyordu, nazikti. Cesaretini toplayıp ekledi:

"Ama sizin sorunlarınızı benimle doğrudan konuşmanızı tercih ederdim. Gene fazla soyuta dalıyorsunuz."

"Belki. Ama, somut olarak insanlar yaşamayı nasıl başarıyorlar, anlamıyorum. Bana bütün insanların mutsuz olması gerekmiş gibi geliyor; anlıyor musunuz, son derece basit bir dünyada yaşıyoruz. Egemen olma, para ve korkuya dayalı bir sistem var - daha çok eril bir sistem, ona Mars diyelim; baştan çıkarma ve cinselliğe dayalı dişil bir sistem var, ona da Venüs diyelim. Ve hepsi bu kadar. Yaşamak ve başka bir şey olmadığına inanmak gerçekten mümkün mü? XIX. yüzyıl sonu gerçekçileriyle birlikte Maupassant da başka bir şey olmadığına inanmıştı; ve bu onu deliliğe kadar götürdü."

"Her şeyi birbirine karıştırıyorsunuz. Maupassant'ın deliliği frenginin ilerlemesinde klasik bir evreden başka bir şey değil. Her normal insan, sözünü ettiğiniz iki sistemi kabul eder."

"Hayır. Maupassant'ın delirmesinin nedeni madde, hiçlik ve ölüme dair keskin bir bilince sahip olmasıydı -zaten başka hiçbir şeyin bilincinde de değildi. Bu konuda çağdaşlarımıza benziyor, kendi bireysel varlığıyla dünyanın geri kalanı arasında mutlak bir ayırım yapıyordu. Bugün dünyayı ancak bu çerçeve içinde düşünebiliriz. Örneğin bir Magnum 45 kurşunu yüzümü sıyrıp arkamdaki duvara çarpıp dağılabilir; bana bir şey olmaz. Tersî durumda kurşun bedenimi parçalayacak, fiziksel acılarım çok büyük olacaktır; sonuçta suratım dağılacaktır; belki gözüm patlayacak, bu durumda da sakat ve tek gözlü biri olacağım; bundan böyle başka insanlarda tiksinti uyandıracacağım. Daha genel söylersek, bizler hepimiz yaşlılığa ve ölüme boyun eğmişiz. Bu yaşlanma ve ölüm kavramı insan-bireye katlanılmaz geliyor; bu hükümran ve koşulsuz kavram, bizim uygarlıklarımızda serpiliyor, adım adım bilinç alanını dolduruyor, başka hiçbir şeyin var olmasına izin vermiyor. Böylece yavaş yavaş dünyanın sınırlı olduğuna dair kesin bir kanı oluşuyor. Arzu bile yok oluyor; geriye yalnızca

burukluk, kıskançlık ve korku kalıyor. En çok da burukluk kalıyor;uçsuz bucaksız, akıl almaz bir burukluk. Hiçbir uygarlık, hiçbir devir insanların bunca burukluk yaratmayı başaramamıştır. Bu bakımdan bizler hiç görülmemiş anlar yaşamaktayız. Çağdaş zihniyeti tek bir sözcükle özetlememiz gerekseydi, ben hiç kuşkusuz şunu seçerdim: Burukluk.”

Önce hiçbir şey söylemedi, ardından birkaç saniye düşündükten sonra sordu:

"En son ne zaman cinsel ilişkide bulundunuz?"

"iki yıldan biraz fazla oldu.”

"Aa,” diye bağırdı, neredeyse muzaffer bir havayla, "gördünüz mü işte! Bu koşullarda nasıl olur da hayatı sevmek isteyebilirsiniz?.."

"Benimle sevişmeyi kabul eder miydiniz?"

Rahatsız oldu, galiba biraz kızardı da. Kırk yaşındaydı, sıska ve oldukça yıpranmıştı; ama o sabah bana gerçekten sevimli görünmüştü. O ânı çok hoş olarak hatırlıyorum. Biraz da elinde olmaksızın gülümsüyordu; gerçekten evet diyeceğini sanmıştım. Ama sonunda kendini topladı:

"Bu rol bana düşmez. Psikolog olarak benim rolüm, genç kadınlarla yeniden normal ilişkiler kurabilmeniz için, sizi yeniden karşı cinsi çekmeye girişecek hale getirmektir.”

Daha sonraki seanslarda yerini bir erkek meslektaşına bıraktı.

Hemen hemen aynı dönemde, sefalet yoldaşlarıma ilgi duymaya başladım. Pek az deli vardı, daha çok depresyon geçirenlerle korku ve iç sıkıntısı içindikiler; bunun kasten yapıldığını sanıyorum. Böylesi durumları gören insanlar huysuzluklarına derhal son veriyorlar. Genelde sakinleştiricilerini alıp bütün gün yatakta kalıyorlar; arada bir koridorda bir tur atıp, arka arkaya dört-beş sigara içtikten sonra yataklarına dönüyorlar. Bununla birlikte yemekler ortak bir zaman parçası oluşturuyor; hastabakıcı şöyle diyordu: “Kendiniz alın.” Başka hiçbir söz çıkmıyordu ağızdan; herkes yemeğini geveleyip duruyordu. Bazen sofradakilerden birine bir titreme krizi geliyor ya da inlemeye başlıyordu; o zaman odasına dönüyordu ve hepsi bu kadardı. Yavaş yavaş şu düşünceye kapıldım: Bütün bu insanlar -erkek ve kadın- hiç mi hiç rahatsız olmuyorlardı; sadece aşk eksikti onlarda. Jestleri, tavırları, mimikleri, fiziksel temas ve okşayışlara karşı duydukları yürek burkucu açlığı ele veriyordu; ama doğal olarak, bu mümkün değildi. O zaman da bağırp çağırıyorlar, oralarını buralarını tırnaklıyorlardı; orada kaldığım zaman içinde, başarılı bir hadım etme girişimi yaşandı.

Haftalar geçtikçe, önceden hazırlanmış bir planı gerçekleştirmek için orada bulunduğuma dair içimdeki inanç büyüyordu - sanki biraz, Incil'de İsa'nın resullerin haber verdiği şeyleri yerine getirmiş olması gibi. Aynı zamanda, burada kalışımın kronolojik olarak, gitgide daha içine kapalı ve sert psikiyatri kuruluşlarına, gitgide daha sık olarak, daha uzun sürelerle kapatılmaların başlangıcı olduğuna dair olan sezgim de gelişmekteydi. Bu düşünce beni derin bir kedere boğuyordu.

Psikolog kadına arada bir koridorlarda rastladığım oldu ama doğru dürüst hiçbir konuşma geçmedi aramızda; ilişkilerimiz oldukça resmi bir havaya bürünmüştü. İç sıkıntısı üzerine çalışmaları ilerliyormuş, öyle dedi; hazıranda sınavlara girecekmiş.

Herhalde bugün ben bir doktora tezinde, öteki somut vakalar arasında belirsiz bir yaşam sürmekteyim. Bir dosyanın parçası olma duygusu beni rahatlatıyor. Dosyanın kalınlığını, yapıştırma cildini, biraz iç karartıcı kapağını hayal ediyorum; sayfaların arasında yavaş yavaş yassılıyorum; eziliyorum.

Bir 26 Mayıs günü klinikten çıktım; güneşi, sıcağı, sokaklardaki özgürlük havasını hatırlıyorum. Dayanılmazdı.

Aynı şekilde bir 26 Mayıs günü, öğleden sonra geç bir saatte ben ana rahmine düşmüşüm. Birleşme salonda, sözümona Pakistan işi bir halının üzerinde meydana gelmiş. Babamın anneme arkadan yaklaştığı bir anda, annemin aklına onun husyelerini okşamak gibi gereksiz bir fikir gelmiş, öyle ki boşalma oluvermiş. Annem zevk almış, ama gerçek anlamda orgazm olmamış. Daha sonra soğuk tavuk yemişler Şimdi otuz iki yıl oluyor; o yıllarda hâlâ gerçek tavuk bulunuyormuş.

Klinikten çıktıktan sonraki hayatım konusunda belli reçeteler verilmedi; sadece haftada bir kez doktora görünmek zorundaydım. Gerisini üstlenmekse, bundan böyle bana kalıyordu.

6

Saint- Cirques-en-Montagne

Ne kadar çelişkili görünürse görünsün,
aşılacak bir yol vardır ve bunu aşmak gerekir,
ama yolcu yoktur. İşler görülmüştür,
ama işi gören yoktur.

Sattipathana-Sutta, XLII, 16

Aynı yılın 20 Haziranında saat altıda kalkıp radyoyu, daha doğrusu Radyo-Nostalji'yi açtım. Marcel Amont yanık tenli bir Meksikalıyı anlatan bir şarkı söylüyordu; hafif, tasasız, biraz aptalca bir şarkı; tam bana gereken şey. Radyoyu dinlerken banyo yaptım, sonra bazı eşyalarımı topladım. Yeniden Saint-Cirques-en-Montagne'a dönmeye karar vermiştim; yani tekrar denemeye. Yola çıkmadan önce evde yiyecek namına ne varsa bitiriyorum. Bu çok zor, çünkü aç değilim. Neyse ki fazla bir şey yok; dört kuru ekmek dilimi ve bir kutu zeytinyağlı sardalye konservesi. Bunu neden yaptığımı anlamıyorum, bunların uzun süre saklanabilir ürünler olduğu kesin. Ama uzun zamandır davranışlarımın anlamını açıkça çözemez oldum; daha doğrusu sık sık çözemez hale geliyorum. Geri kalan zamanda az çok *gözlemci konumunda*” yım.

Kompartımana girerken gene de keçileri kaçırmak üzere olduğumun farkındayım; buna aldırmadan yerime yerleşiyorum. Langogne'da tren istasyonundan bir bisiklet kiralıyorum; daha önce telefon edip rezervasyon yaptırdım, her şeyi çok güzel ayarladım. Neyse, bisiklete biniyorum ve ânında bu projenin anlamsızlığının bilincine varıyorum: On yıl var ki bisiklete binmemişim; Saint-Cirques kırk kilometre uzakta, oraya giden yol çok dağlık ve ben kendimi düz ovada bile ancak iki kilometre gidecek durumda hissediyorum. Fiziksel çaba göstermeye yönelik yatkınlığı da, zevki de kaybetmişim.

Yol hiç bitmeyen, ama deyim yerindeyse biraz soyut bir çile olacak. Bölgede in cin top oynuyor; insan gitgide dağların derinliklerine gömülüyor. Acı çekiyorum, fiziksel güçlerimi gözümde dramatik ölçüde büyütmişüm. Ama bu yolculuğun son hedefi artık benim için net değil, ben manzarayı bile seyretmeksizin, durmadan yeni, gereksiz yamaçları tırmandıkça bu amaç yavaş yavaş eriyip yok oluyor. Çok zorlu bir çıkışın orta yerinde soluğu tükenmiş bir kanarya gibi soluklanırken, bir pankart görüyorum: "Dikkat. Patlayıcı madde". Her şeye rağmen buna inanmakta biraz zorlanıyorum. Kim böyle üzerime saldırabilir ki?

Açıklama biraz daha sonra geliyor. Gerçekten de bir taşocağı var; o halde sadece kayaların parçalanması söz konusu. Bunu daha çok sevdim.

Yer düzleşiyor; başımı kaldırıyorum. Yolun sağ tarafında toz toprakla küçük çakıl taşları arasında

bir şeye benzeyen bir moloz yığını var. Eğimli yüzeyi gri, geometrik, mutlak düzlükte. Çok büyüleyici. İnsan ayağını bassa, ânında metrelerce içeri gömüleceği kanısındayım.

Zaman zaman yol kenarında durup bir sigara içiyorum, biraz ağlıyorum ve tekrar yola koyuluyorum. Ölmek isterdim. Ama "aşılacak bir yol var ve onu aşmak gerek".

İçler acısı bir perişanlık içinde Saint-Cirgues'e varıyorum ve *Ağaçların Parfümü* Otel'i'ne iniyorum. Biraz dinlendikten sonra otelin barına bir bira içmeye gidiyorum. Bu köyün sakinlerinin konuksever ve sempatik bir havaları var; bana, "Günaydın" diyorlar.

Kimsenin benimle daha yakından konuşmaya kalkmamasını, turist olup olmadığımı, bisikletle nereden geldiğimi, bölgenin hoşuma gidip gitmediğini sormamasını, vs. umut ediyorum. Ama çok şükür böyle bir şey olmuyor.

Hayattaki manevra alanım tuhaf biçimde daraldı. Hâlâ birçok olanak sezinliyorum ama bunlar ancak ayrıntılar bakımından birbirinden farklı.

Yemek hiçbir işe yaramayacak. Oysa bu arada üç Tercian aldım. Ama oradayım, masamdayım, lezzetli bir mönü sipariş ediyorum. Gerçekten çok nefis; şarap bile çok iyi. Yemek yerken hafifçe içimi çeke çeke ağlıyorum.

Daha sonra odamda uyumaya çalışacağım; gene boşu boşuna. Beynin her zamanki o kasvetli işleyişi; donmuş gibi görünen gecenin akışı; gitgide yavaşlayan bir ritimle birbirine eklenen sahneler. Yorgana dikilmiş gözlerle geçen dakikalar.

Gene de sabahın dördüne doğru gece değişiyor, içimde bir şeyler titreşiyor ve dışarı çıkmak istiyor. Bu yolculuğun karakteri bile değişmeye başlıyor; zihnimde kararlı, neredeyse kahramanca bir şey halini alıyor.

21 Haziran günü saat yediye doğru kalkıyorum, kahvaltı ettikten sonra bisikletle Mazas Devlet Ormanı'na gidiyorum. Dünkü güzel yemekler bana güç katmış olmalı: Zorlanmadan, çamlar arasından rahatça ilerliyorum.

Hava harika, güzel, tatlı, tam ilkbahar havası. Mazas Ormanı hoş, aynı zamanda derin bir huzur veriyor. Gerçek bir kırsal bölge ormanı. Küçük sarp yollar, açık alanlar, her yere sızan güneş var. Çayırılar fulyalarla kaplı. İnsan huzurlu, insan mutlu; insan yok. Burada bir şey mümkün gibi görünüyor. Kendinizi bir hareket noktasında hissediyorsunuz.

Ve birden her şey kayboluyor. Zihnime yediğim koca bir tokatla içimin en derinliklerine sürükleniyorum. Kendimi yokluyor, kendimle dalga geçiyorum ama aynı zamanda da kendime saygı duyuyorum. Kendimi ezici zihinsel sahneler konusunda nasıl da alabildiğine yetenekli hissediyorum! Dünya hakkında zihnimdekiler hâlâ nasıl da net! İçimde ölecek olan şey kesinlikle müthiş zenginlikte; kendimden utanacak bir şeyim yok; denemiş olacağım.

Güneş altında, bir çayıra uzanıyorum; şimdi bu çok dost, çok huzur veren manzaranın ortasındaki çok tatlı yeşillığe uzanmışken kötüyüm. Paylaşmanın, zevkin, duyularda masum bir uyumun kaynağı olabilecek her şey acı ve mutsuzluk kaynağı haline geldi. Aynı zamanda etkileyici bir şiddetle sevinç olanağını da hissediyorum yeniden. Yıllardan beri bana benzeyen ve dünyayla sıkı ilişki içinde kuramsal bir cennette yaşayan bir hayaletle yan yana yürüyorum. Uzun zaman ona ulaşmanın benim işim olduğuna inanmıştım. Artık bitti.

Ormanda daha uzaklara doğru ilerliyorum. Haritada bu tepenin ötesinde L'Ardeche'in kaynakları olduğu belirtilmiş. Bu beni artık ilgilendirmiyor; gene de devam ediyorum. Ve artık kaynakların nerede kaldığını da bilmiyorum; şimdi artık her şey birbirine benziyor. Manzara gitgide daha tatlı,

dostça, neşeli; bu derimi rahatsız ediyor. Uçurumun ortasındayım. Tenimi bir sınır gibi hissediyorum, dış dünyayı da bir eziliş gibi. Ayrılık izlenimi tam; artık bundan böyle kendi içimde tutsağım. O yüce birleşme olmayacak; hayatın amacı kaçırıldı. Saat öğleden sonra iki.

[1](#)

Güzel günler geliyor / Nereye gitsem duyuyorum bunu / Güzel günler geliyor / Ama yavaş geldikleri kesin.

[2](#)

Conservatoire Nationale des Arts et Métiers (Ulusal Sanat ve Meslek Konservatuvarı).

[3](#)

(Fr.) Peynircilik ve Yeni Teknikler.

[4](#)

(Fr.) Ingénieurs du Génie Rural des Eaux et des Forêts: orman, su ve ziraat alanlarında yetiştirilmiş mühendisler.

[5](#)

(İng.) Öldürün hepsini.

[6](#)

(İng.) Mahvedin ve yıkın.